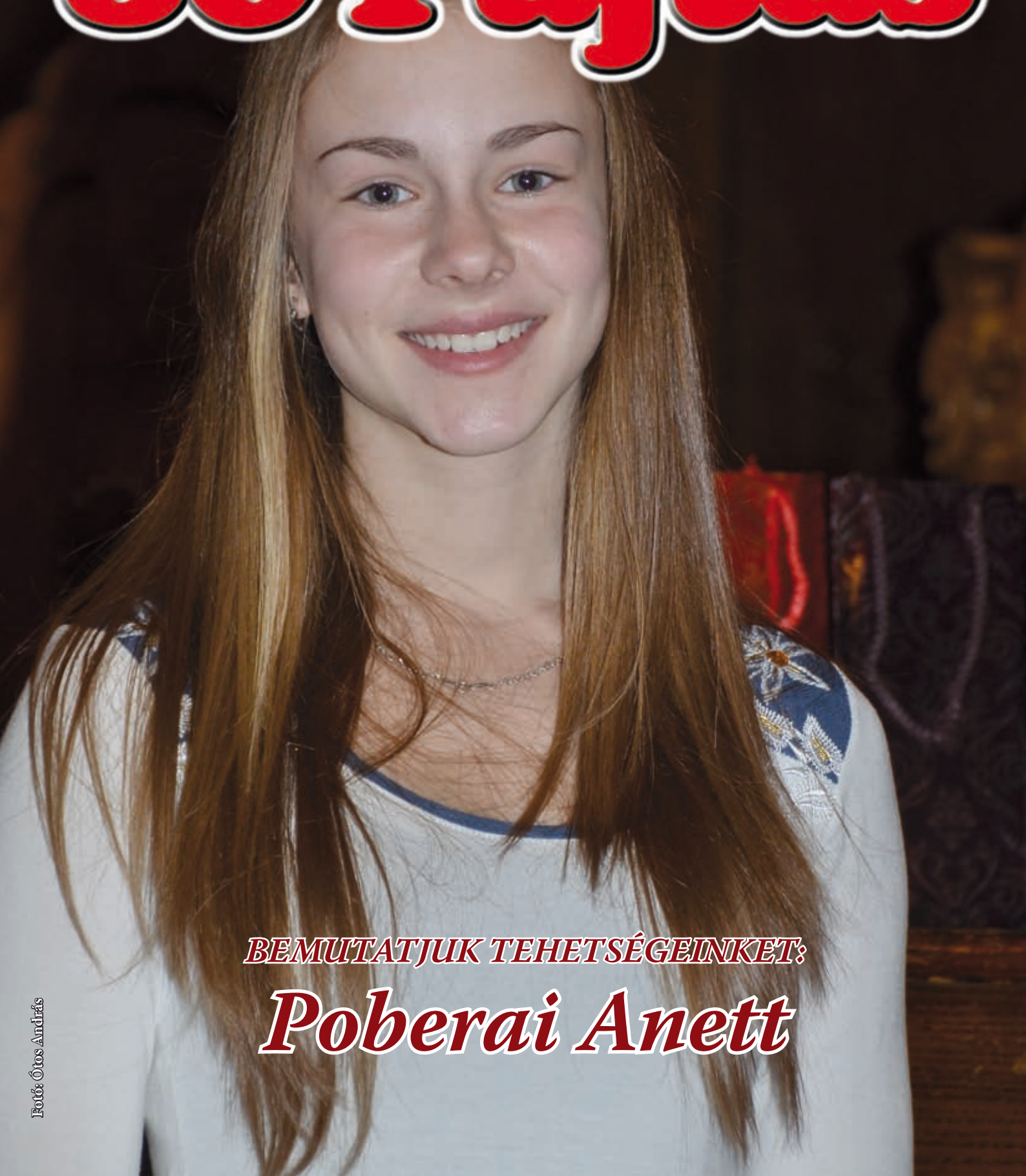

68. évf., 2014. IV. 24., ára 100 dinár

15-16

Jó Pajtás

BEMUTATJUK TEHETSÉGEINKET:

Poberai Anett

Ismerjük meg tehetségeinket: Poberai Anett

A sport kitölti az életemet

A magyarkanizsai városháza dísztermében február közepén hirdették ki az elmúlt év legjobb helybeli sportolóit. A győztesek az atléták, a birkózók, a kajakozók és a modern-táncosok soraiból kerültek ki. A díjazottak között volt **Poberai Anett**, a Testvériség Kajakklub kiválósága, aki fiatal kora ellenére remek eredményeket mondhat magáénak.

Anett nyolcadikos, és jól kezdődött az éve. A magyarkanizsai kitüntetés után nem sokkal ugyanis Szabadkára szólították, ahol a Vajdasági Tehetségsegítő Tanács kistehetségeknak járó díját vehette át. (Kistehetségeknak nevezik az általános iskolás korosztályú, kiugró teljesítményű fiatalokat.) Az idén 11 általános iskolás részesült díjban az összes vajdasági magyar nyelven tanuló diák közül, akiket kivételes tehetségük miatt emeltek ki a sorból.

Anett erőssége a sport, teljesítménye pedig tényleg kivételes. Erről szólnak a díjak is. Pedig nem túl rég kezdte. Négy évvel ezelőtt, 2010-ben ragadta meg a lapátot, és egy évvel később már versenyszerűen űzte a kajakozást.

– Nagyon szeretek a vízen lenni, imádom a Tiszát. A versenyeredmények pedig, mint a jó hátszél, erőt adnak a kitartáshoz – mondja kedvesen sok-sok „mosolyszünettel”, amíg telefonon értekezünk. Merthogy a szabadkai ünnepélyes tehetőségnap találkozón csak fényképezkedésre volt időnk. (Az ott készült fotót láthatjátok a címlapon.) Szavaiból csakhamar kiderül, hogy nagyon sokat köszönhet **Csöke Rudolf** és **László Gábor** edzőknek, akikkel vasárnap kivételével nap mint nap találkozik. A kétórás edzések fele általában szárazföldi, a másik fele pedig vízi.

Az eszménykép, Dusev-Janić Nataša szívesen pózol az utánpótlással (Anett balról)

Anett megfélemlíthetetlennek tűnik a vízen

Sok neves versenyzőt kinevelt már a magyarkanizsai kajakklub. Jelenleg három edző három csoporttal foglalkozik, körülbelül húsz tagja van a sportegyesületnek. Anett a nagyokkal edz, és egyéniben, párosban, négyesben is versenyez. Párosban különösen eredményesek **Katona Petrával**, négyesben pedig **Juhász Grétával**, **Sziveri Ritával** és ugyancsak Katona Petrával.

Amikor eszményképéről faggatom: *Dusev-Janić Natašát* nevezi meg határozottan. Amikor pedig a megszerzett helyezésekről, ugyancsak habozás nélkül sorolja az irigylésre méltó eredményeket: egyéni országos 1. helyezés, egyéni 3. hely Vajdaságban, párosban és négyesben is első kadett korosztályban... Anett határozott lány benyomását kelti, talán ez a tulajdonsága segíti abban, hogy kimagasló sportteljesítményeket ér el.

– A szabadidőmet is főleg a kajak tölti ki, de találok időt mindenre, ami kell. Tanulásra is jut kellő idő – mondja. Tekintettel arra, hogy nyolcadikos, az idén még több kötelezettsége van. A továbbtanulást illetően döntött – ugye mondtam, hogy határozott lány? – Zentán szeretne középiskolába járni, az Egészségügyi Középiskolában. Távlati célja a gyógyszerészet. Zenta azért is megfelelő továbbtanulási színhely számára, mert zavartalanul folytathatná az edzéseket, vagyis tanulmányait össze tudná hangolni azzal, amit nagyon szeret.

– A sport kitölti az életemet. Szeretek utazni, barátkozni, és erre csak a sportnak köszönhetően van alkalmam. Kajakkörökben a bezdáni lányok az ismerőseim, velük magyarul is beszélgethetek. Külföldre ritkábban jutunk el, esetleg évente egyszer-kétszer. A szülővárosomnak sokat köszönhetek. Például a tavalyi év legjobb magyarkanizsai sportoló közé kerülve ösztöndíjat kaptam. Nagyon sokat jelent ez nekem! Hogy mire fordítom? Egyelőre nem költöm. Talán egyszer összejön elegendő pénz egy nagyobb kajakra – mondja mosollyal a „hangjában”.

Azt már én fűzöm hozzá, hogy azzal a kajakkal akár a világbajnokságig is el lehet jutni, főleg ha olyan ember fogja az evezőlapátot, mint Anett.

Nagy Magdolna
Címlapfotó: Ótos András

Csik Mónika

Körhintázunk

*Pördül a szoknya
lódul a hinta
fű-teli dombok
harmat-ölen*

*sikkan a Sári
sikkan a Zsófi
sikkan a Kriszta
Zsolti meg én.*

*Szálnak a tornyok
szállnak a gyárok
szálnak a gépek
füst-feketén*

*úsznak a házak
úsznak az erdők
úsznak a mennybolt
égi vizén.*

*Csendül a csengő,
kócol a szellő
fű-teli dombok
ölmelegén*

*sikkan a Sári
sikkan a Zsófi
sikkan a Kriszta
Zsolti meg én.*

**A május 1-jei
ünnepek miatt
a Jó Pajtás
következő száma
május 8-án jelenik
meg, a szokásos
terjedelemben. Ekkor
adjuk közre
a Mézeskalács
májusi számát is.
Olvasóinknak,
terjesztőinknek,
lapunk minden
barátjának szép
majálist, kellemes
pihenést kívánunk!**

Aprilis 5-én tartották meg Újvidéken a Simonyi Zsigmond helyesírási verseny tartományi döntőjét, melynek szervezője az Újvidéki Módszertani Központ volt. A legmagasabb pontszámot elért nyolc felsős tanuló jutott tovább Budapestre, a Kárpát-medencei döntőbe, amelyet a Magyar Nyelvtudományi Társaság, valamint az Eötvös Loránd Tudományegyetem hirdetett meg.

A továbbjutók és felkészítő tanáraik a következők: **5. osztály** – Sarnyai Zsófia és Kenyeres Jázmin, Ady Endre iskola, Magyarokanizsa, felkészítő tanár Detki Gyöngyi; Pivártsik Linett, J. J. Zmaj iskola, Szabadka, felkészítő tanár Smit Surányi Mária; és Sebastian Áron, Október 10. iskola, Szabadka, felkészítő tanár Körmöndi Aranka; **8. osztály** – Krezsó Krisztián és Katona Réka, Emlékiskola, Zenta, felkészítő tanár Kormányos Gyöngyi; Varnyú Adél, Óbecse, felkészítő tanár Boldizsár Anna, és Fehér Flóra, Október 10. iskola, Szabadka, felkészítő tanár Körmöndi Aranka.

K. A.

Nyolcan jutottak tovább

Újvidéken tartották meg a Kárpát-medencei Simonyi Zsigmond helyesírási verseny tartományi döntőjét

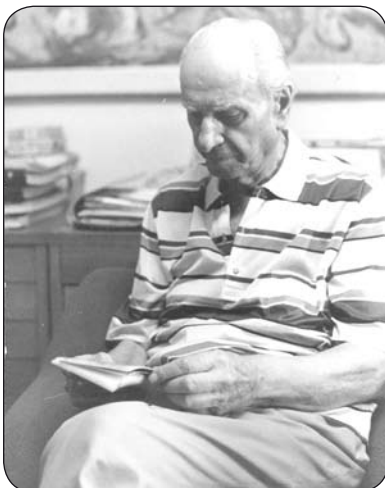

A nyolc továbbjutó és a szervező, Tapiska Szilvia

Öt kép és a festő emléke

Amúltkoriban nagyon meghatott, hogy Tolnai Ottó, amikor interjút készítettem vele, megemlékezett apukámról. Apám többek között Milan Konjović festőművész munkatársa volt, úgy, hogy sokat fényképezte. Erről jutott eszembe, hogy körülnézzek otthon ezzel kapcsolatban, és megkérdezzem anyukámat, aki szintén ismerte a festőt, hogy mit tud róla. Én csak arra emlékszem, hogy egészen kicsi koromban többször jártam a Milan Konjović Képtárban a szüleimmel. Kiállításmegnyitóra mentünk, de akkor már a festő nem élt. Emlékszem, hogy egyszer apukám lábánál guggoltam a megnyitó alatt, és egy kisautóval játszottam. Konjović nevét nem tudtam kimondani, mindig azt mondtam, hogy a „tik festők”.

Mostanság öt kép emlékeztet bennünket apu és a festőművész kapcsolataira. Az egyik egy akvarell, amely Cavtat kikötőjét ábrázolja. A kép különlegessége, hogy apunak dedikálta a festő, még hozzá magyarul. Úgy tudjuk, Konjović ritkán írta rá a képre a nevét. Anyutól egy műkereskedő nagyon meg szeretne volna venni, de nem adta el neki, mert szerinte ez az én emlékem apuról. Van egy másik képünk. Ez egy szállást ábrázoló tempera, amely úgy készült, hogy a nyomdai lenyomatra festette rá a festő a színeket, majd ceruzával aláírta. Anyu sokáig nem hitte el, hogy nem nyomtatvány, hanem rajta van a festő keze nyoma, ezért egyszer picit megnedvesítette az egyik vonást – és kiderült, tényleg nemcsak nyomtatvány. Ezenkívül még három tusrájz van a házukban Milan Konjovićtól. Ezeknek az az

Milan Konjović

érdekessége, hogy nem mind a hármat a festőtől kapta apu. Az egyik Herceg János írótól származik, aki Konjović legjobb barátja volt. Egy másik, kukoricaszárat ábrázoló rajzot apu egy jól sikerült interjújáért kapta Milan Konjović vejétől, aki ismert színész volt. Anyu azt mondja most, hogy a legszomorúbb ebben a dologban, hogy ezek közül az emberek közül, akiről szó esett, már senki sem él. Milan Konjović 1993-ban hunyt el. Apu a temetéséről is tudósított. Herceg János búcsúztatta többek között.

Anyu úgy tudja, apunak ezeken kívül még két Konjović-képe volt. Az egyiket a falu ismert műgyűjtője vette meg, de már nincs nála a kép. A másik festményről tudjuk, hogy hol van. Majd egyszer talán visszavásároljuk.

Zámbó Illés

Ki volt Simonyi Zsigmond?

Veszprémben, 1853. január 1-jén született a magyar nyelvtudománynak ma is egyik legnagyobb művelője: Simonyi Zsigmond, akiről az egész Kárpát-medencére kiterjedt helyesírási versenyt elneveztek. Bárcsi Géza, a Magyar Nyelvtudományi Társaság elnöke mondta róla, hogy Simonyi teremtette meg a magyar nyelvtörténet rendszeres kutatását. Munkássága felölelte a hangtörténetet, a magyar magánhangzókról tett megállapításai ma is eleven hatóelemei tudásunknak. Figyelme kiterjedt a szótörténetre, és ezt nemcsak temérdek résztelmunkával gazdagította, de Szarvas Gáborral együtt a Magyar nyelvtörténeti szótárral oly munkaeszközt adott a kezünkbe, melynek számos erénye az ő kezük munkáját dicséri. Foglalkoztatta a szótan minden ága, de talán legkedvesebb kutatási területe a mondattan volt. Monumentális monográfiái: A magyar köztöszók és A magyar határozók, melyek minden nyelvész asztalán ott vannak.

Simonyi nem zárkózott el a tudomány hűvös magányába, hanem a tudományt az élet gyakorlati követelményeinek, maga és mások eredményeit állandóan a szélesebb közösség szolgálatába állította.

Érdekes kiállításon jártam nemrég. **Nikola Babić** hétéves szomszéd kisfiú első önálló kiállításán. Tulajdonképpen az iskola napját ünnepelték. Az újvidéki Vasa Stajčić Általános Iskoláét, ahová valaha Kálmán fiam is járt. Akkor az iskolának még volt magyar tagozata, azóta csak anyanyelvűpolás folyik benne. A többnapos ünnepségsorozathoz az alsós tanulók egy hangversennyel járultak hozzá, Nikola első osztályos tanuló pedig első önálló kiállításával! A zongora-, harmonika-, gitár-, hegedű- és oboaszólamokat hallgatva nem tudtam levenni a szemem a szólisták mögötti falra kiakasztott, többnyire bekeretezett rajzokról és festményekről. Nikola – becenevén Nini – nem kevesebb mint 23 csendéletet, tájképet, „állatportrét”, és 11 különös, az ő „külön bejáratú” képzeletvilágát foglalkoztató tréfás, fenyegető, talányos és sokszor meghökkentő parányi arcképekből összeálló jókora csoportképet állított ki.

A napokban meglátogattam Ninin. Jól ismerem őket, édesanyjáról, Babićné Tamási Victoria festőművésznőről és Matisse nevű rajziskolájáról már írtam is a Jó Pajtásban. Mint várható is volt, Nini szobája játékmackókkal, kutyusokkal, legokkókkal, robotokkal és rajzokkal, festményekkel volt zsúfolásig teli. A falon ott kelepelték (keretben) a Gólyák, élelem után kutatót a tusfekte Süni, szigorúan meredt ránk a fára festett Bagoly, sárgálltak a Napraforgók, egy jókora asztalon terpeszkedtek a megfestett kancsók, vizesflaskák, almák és citromok, és vígan ringatóztak valami fodrozódó vízen az élénkpiros és haragoszöld, felvont vitorlájú Bárkák. Nini beszéd közben is állandóan rajzolt. Be nem állt a szája – és meg nem állt a keze. Egymás után teltek meg az íróasztalán heverő fehér lapok virágokkal, rajzfilmhősökkel, robotokkal, de minden egyébgel is... amiről csak beszélünk. Például, amikor arról volt szó, milyen gyakran sakkozik az édesapjával, szép lassan megörököltette a sakkfigurákat úgy, ahogyan ő képzeletben el őket. Kicsit játékosan, kicsit harciasan. Majd az asztalán álldogáló, vörös színben pompázó Jean de Jean robot megrajzolása következett, aki nem más, mint az emberek megmentője, egy személyben kapitány és generális (!). Vele el is „beszélgettünk”. Én játszottam (olyan mély hangon beszélve, amennyire csak tőlem telt)

Megfesteni a világot

A megörökítés hétéves megszállottja

Nikola a Matisse rajziskola egyik óráján, a többi tanulóval

a generális szerepét, Nini a moderátort. „Jel-szó?” dörrentem rá a kapitány/generálisra, mire a Moderátor felelt a játék megkövetelte elváltozott hangon: „8180-9033”. „OK” – mondtam, Nini pedig sebtében jókora sarkantyút, és különös, mesebeli „veszélyes, kivédhetetlen” fegyvereket rajzolt vörös bádogkedvencek. S most ő kérdezte meg Tőle: „Eláruálnád a kódodat?” S mindjárt válaszolt is helyette: „2102, azaz www.robotah.rs” S nyomban oda is firkantotta a rajzban megörökített robot alá. Közben meg-megsimogatta Micit, a tarka cicát, „akit” a kapujuk előtt nyávogó kóbor cicaként ismert és „szelídített” meg.

Mint szülei elmondták, Nini két és fél éves kora óta rajzol és fest szenvedélyesen. Akkor már százig számolt, háromévesen pedig minden lehető zászlóról tudta, melyik országé, és minden már látott autónak ismerte a márkáját. Érdekes, hogy a dolgokat főleg „színesben” látja. Például, amikor beszéd közben Franciaországról esett szó, megkérdezte, milyen színű lehet Franciaország... Amióta édesanyja házukban rajziskolát alapított, Nini korosztályának minden foglalkozásán ott lóg, le sem

lehet vakarni, és együtt rajzol, fest a többiekkel. Vászonra, papírra, kartonra, fára, különböző technikákkal és anyagokkal. Rostironnal, vízfestékekkel, tussal, krétával, olajjal, ragasztóval, akrilfestékekkel. Szokványos kérdésemre, hogy „Mi leszel, ha nagy leszel?”, egyből rávágta: „Természetesen festő. Olyan, mint Picasso.” Mivel édesanyjának velük egy háztartásban élő apja, és szlovák nagyanyjának egyik nagyapja is magyar volt, nem volt kérdéses, hogy Niki magyarul is megtanul. Szorgalmasan jár az iskola anyanyelvűpolási óráira, és már nemcsak a számok magyar neveit, de igen sok közhasználatú tárgy nevét is ismeri magyarul. Elsős léte már szépen ír latin és cirill betűkkel is. Ügyesen kezeli a számítógépet, s amikor édesapja nem ér rá, akkor a géppel játszik végeláthatatlan sakkjátszmákat. És amikor csak teheti, rajzol, rajzol, rajzol, és fest. Megfesti a maga körül látott világot.

Búcsúzáskor – mivel elérkezett a lefekvés ideje – nagylelkűen kezembe nyomta a beszélgetés folyamán helyben készült rajzait és írományait. Mici macska akkor már az igazak álmát aludta az ágyán.

Jódal Rózsa

Nikola Babić első kiállításának képei előtt pózol

A szülei

Nagyon jó érzés elsőnek lenni

Márki Eleonóra az óbecsei Sever Đurkić Általános Iskola nyolcadikos. Kitűnő tanuló, a körzet első helyezette német nyelvből. Ezt az egész világ tudhatja, hiszen én is a Facebookon olvastam. Kíváncsi voltam, hol tanult meg ilyen jól németül.

– A nagyszüleim és mi is a szüleimmel Németországban, Berlinben éltünk egész hétéves koromig. A szüleim úgy gondolták, hogy magyar iskolában kell tanulnom, és hazajöttünk. Nagyon szeretek itthon, ez az én otthonom.

– Biztos a német óvodában tanultál meg ilyen jól németül.

– Nem, nem jártam óvodába, mert az anyukám nem dolgozott, s ő vigyázott rám, mikor kicsi voltam.

– Mégis jól beszéled ezt a nyelvet.

– Igen. Sokat tanultam a német ismerőseink gyerekeitől. Ezenkívül a nagyszüleimmel és a szüleimmel is gyakran beszélgetünk németül, ugyanis azt szerették volna, ha tökéletesen megtanulom a nyelvet. Hát ez sikerült! Otthon sokszor még ma is németül beszélgetünk. Nem szeretnék, ha elfelejteném a nyelvet.

– Hogyan készültetek a tanárnővel a versenyre?

– Sokat köszönhetek a némettanárnőnek, Kovács Meixner Máriának, akivel rendszeresen gyakoroltunk. Hasonló feladatokat oldottunk meg, mint amilyenek Futakon, a körzeti versenyen voltak.

– Milyen érzés elsőnek lenni?

– Nagyon jó érzés. A tanárnő is boldog volt. Egy ötös is került a naplóba. Mindenki

gratulált, a tanárnő, a szüleim, itt az iskolában a tanárok, osztálytársak...

– Mikor kerül sor a következő megméretetésre?

– Az országos vetélkedőt május 10-én tartják meg Belgrádban.

– Nyolcadikos vagy. Ez a szép eredmény meghatározza a pályaválasztásod?

– Nem. Gimnáziumban folytatom a tanulmányaimat. Azt hiszem, jogász leszek, de hát még nem tudom, mit hoz a jövő.

– A magyartanárnődtől hallottam, hogy szeretsz olvasni.

– Igen, nagyon szeretek olvasni, a Jó Pajtást is mindig elolvasom, meg könyveket is. Az interneten németül szoktam tájékozódni, de vannak német nyelvű könyveim is.

Gratulálunk Eleonórának, s kívánjuk, hogy a belgrádi országos versenyen is szép eredményt érjen el, mert aki az országos versenyen győz, az németországi utat nyer.

A némettanárő szerint Eleonórának minden lehetősége megvan, hogy a köztársasági versenyen is bizonyítson, ugyanis tökéletesen beszéli a német nyelvet, a nyelvtant pedig szorgalmasan tanulja.

Koncz Erzsébet

Versmaraton Óbecsén

Szerzte a nagyvilágban, ahol csak élnek magyarok József Attila születésnapján, április 11-én megünneplik a magyar költészet napját.

Ezen a napon a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör és a Petőfi Sándor Általános Iskola előtt álló Petőfi-szobornál mondták el az óbecsei iskolások a legkedvesebb versüket. Péter Lea és Pásztor Tímea gimnazisták fogadták őket, akik ismertették, hogy 1964 óta ünnepejük ezen a napon a magyar költészet napját, s hogy nekik is van kedves versük, amelyet el is szavaltak.

Dél előtt az alsósok mutakoztak be kedvenc versükkel, végezetül közösen mondtak el egy költeményt. Délután a felsősök szavaltak.

Többek között elhangzottak Radnóti Miklós, Juhász Gyula, Kosztolányi Dezső, Dsida Jenő, Füst Milán, Váci Mihály, Móra Ferenc, Varró Dániel költők versei. Részletet hallhattunk Petőfi Sándor János vitézből, és hallhattuk Arany János Családi kör című versét is. A nagy versmaraton József Attila Kertész leszek című versének közös tolmácsolásával fejeződött be.

Dél előtt tíz órától délután háromig mindegy 400 verskedvelő szavalt.

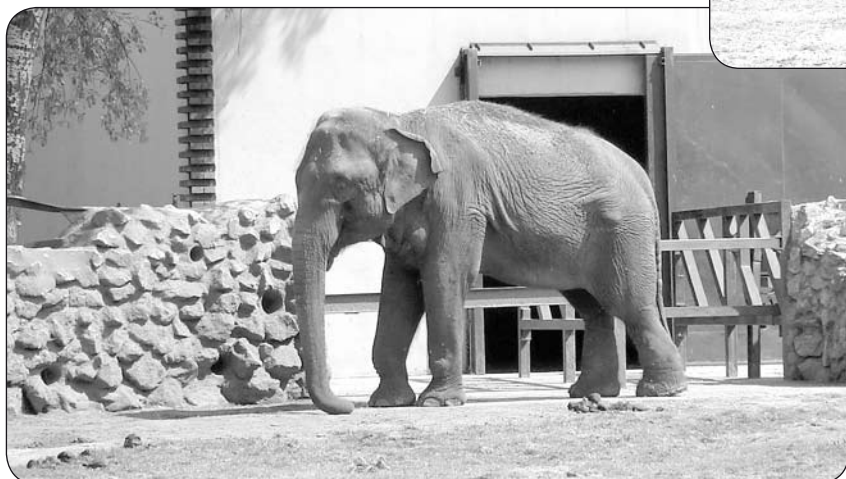
Végül minden szavaló egy-egy csokit kapott, a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör ajándékát.

K. E.

Irány Palics!

Alig pár nap van a májálisig, mely mi másról is szólhatna, mint egy jó hangulatban eltöltött napról a szabadban, az erdőben, valamelyik kirándulóhelyen vagy éppen otthon az udvarban, miközben, ahogy múlnak az órák, egyre finomabb illatok töltik be a levegőt. Amennyiben még nincs ötletek, hol töltsétek el a május elsejét a szüleitekkel vagy a barátaitokkal, Palics és az általa kínált színes forgatag, a tóparti sétány, az Állatkert vagy a vidámpark mindenképpen tartalmas kikapcsolódást nyújthat. Számos program, kézművesek standjai és csábító illatok fogadják azokat, akik Palics mellett döntenek. Az Állatkert lakói pedig sosem okoznak csalódást, itt több mint hatvanöt állatfaj tekinthető meg. A botanikai különlegességek és a szemet gyönyörködtető, színes virágok között találkozhattok például Mártával, az elefánttal, Micával, a barnamedvével, aki nemrég társaságot is kapott. De várnak bennetek a gyűrűsfarkú makik, a majmok, a zsiráf, a teve, a fenséges oroszlánok, az alligátor, a papagájok, a köpködő lámák, a vidrák és a többiek, akik már mind-mind nagyban élvezik a tavaszi napsütést, és ha szerencsétek lesz, akkor még az állatok etetéséről sem maradtok le. Szavak helyett azonban inkább beszéljenek a képek, hátha kedvet csinálnak egy palicsi kiránduláshoz.

Sztojánovity Livia

Dzsingisz kán és utódainak hódításai

A világúrból bolygónk felé utazva, az emberi kéz által készített építmények közül legelsőnek az egyiptomi piramisokat és a kínai nagy falat pillantanánk meg. Jól tudjuk, hogy a piramisok az ókori fáraók sírjai voltak, ám több évszázadon keresztül épített falnak más szerepe volt. A kínaiak így védekeztek a nomád törzsek támadásaitól, elsősorban a mongoloktól.

A Mongol Birodalom a világtörténelem egyik leghíresebb és leghatalmasabb impériumai közé sorolható. A kései középkorban, a 13. század folyamán érte el tetőfokát, amikor is a híres Dzsingisz kán volt a birodalom élén. Egyesítette a nomád törzseket, és egy erős, központosított államot hozott létre. Dzsingisz kán pusztá nevének említése egész néptömegekben rettegést keltett. Nagy birodalma a Csendes-óceántól a Kárpátok keleti lejtőig, a Kaszpi-tengertől Szibériáig és Tibetig terjedt.

Dzsingisz kán 1160. körül született. Eredeti neve Temüdzsin volt, amit bordzigin törzse adott neki. Sok ellenféllel kellett leszámolnia, mire 1206-ban nagykánná kiálthatta ki magát az Onon folyónál. Ekkor vette fel a Dzsingisz kán nevet, ami mongolul „leg-hatalmasabb uralkodót” jelent. És valóban mindenfelé félelmet, rettegést és tiszteletet váltott ki, ahol csak megjelent. Egy perzsa krónikás, Minhadzsi-i-Sziradzi azt írta róla, hogy ért a varázslatokhoz és szemfényvesztéshez, és az ördöggel cimborál. Vezetésével a mongolok Kína, Perzsia, Oroszország, a Kö-

Dzsingisz Kán

zel-Kelet és Kelet-Európa uraivá váltak.

1209-ben a Hsziahszia Birodalom elfoglalásával kezdődött a terjeszkedés, majd következett az észak-kínai Csin állam két évvel később. Kína elfoglalását mégis csak Dzsingisz kán utódai, Ödögej, Möngke és Kubiláj kán fejezték be. Kubiláj kán, az utolsó mongol nagykán, 1271-ben a mongol székhelyt Karakorumból áthelyezte a kínai Tatuba.

A mongolok hatalmuk alá gyűrték Turkesztánt is (a mai Üzbegisztán és Afganisztán térsége), 1220-ban a Horezmi Birodalmat. Harcoltak Észak-Indiában és a mai

Batu kán

Örményország területén.

1223-ban az orosz fejedelemséggel folytak harcok, a kijevi III. Msztiszlav fejedelem vezette kun-orosz seregek a Kalka folyónál szenvedtek vereséget a mongoloktól.

A mongol vezér minden meghódított térségen darugákat, helytartókat nevezett ki.

1227-ben Dzsingisz kán 65 évesen halt meg. A Burkan-Kaldun-hegységben temették el, de sírjának pontos helye nem ismert. Állítólag a temetés során a mongol katonák megölték mindenkit, aki látta, merre szállítják, és hol helyezik végső nyugalomra a nagy vezért. Halála után a birodalmat négy részre osztották fiai Toluj, Ögödej, Csaadaj és Dzsocsi között. A nagy térség egysége megtört, de az ország még nem hullott szét, mert az utódok egymás között nem harcoltak.

A nagy kán után a hatalmat fia, Ögödej vette át, aki 1229-től 1241-ig uralkodott. Perzsia ellen viselt háborút, 1236-ban pedig a volgai bolgárok ellen is. A mongolok betörték a mai Grúzia térségére. 1240-ben elfoglalták Kijevet, majd már a következő évben Európa ellen idultak. Az európaiak az érkező óriási nomád törzseket tatároknak nevezték, és tudták, hogy nagy veszély elé néznek.

A tatárok először Lengyelország felé vették az irányt. A liegnitzi csatában az egyesített lengyel és német seregeknek nem sikerült legyőzniük a támadókat, és hamarosan

Mongol jurta

ismerték a várak elfoglalásának módszereit, faltörő kosokat készítettek. A fegyverek persze nem sokat értek volna megfelelő stratégia és harci technikák nélkül. Ebben pedig a mongolok nagyon jók bizonyultak. Sokszor cselhez folyamodtak, fürge és mozgékony lovas csapataik visszavonulást színlelve csalták az ellenfelet csapdába, nehezen járható terepre, ahol aztán ki volt szolgáltatva a mongolok nyilainak. Sok csatát nyertek, amelyben kevesebb harcosuk volt, mint az ellenfélnek. Egyes történészek szerint még olyan ravaszágokra is képesek voltak, hogy az üres lovakra szalmabábukat ültettek, ezzel messziről sokkal nagyobbak és ilyeszöbbsnek tűnt seregük.

A mongol társadalom azonban sokkal több volt, mint pusztá háborúzás és fosztogatás. Fejlett törvény- és szokásrendszerről maradtak fenn adatok. A bíraskodási ügyeket az ún. Kék könyvbe (Kökő Debter) jegyezték be. Dzsingisz kán törvénykönyve a Jasza nevet viselte. A magyar törvény szó is egyesek szerint a mongol töre szóból ered, ahogy ők nevezték az igazságszolgáltatást.

A mongolok kereskedelmi kapcsolatokat létesítettek más népekkel. Nagy nyájai elrejtették a sztyeppéket. Kör alakú sátrakban, jurtákban éltek, amelyeket könnyen össze lehetett csomagolni és továbbköltöztetni. A sátrakat fából készült gerendák támasztották. A bejáratnál balra volt a férfiaknak, jobbra pedig a nőknek a fekhelye. A mongolok az ujgur írást is használták. Marco Polo híres velencei utazó azt írta a mongolokról, hogy mikor vándorútra indulnak, mindenüket viszik magukkal szekereiken.

Dzsingisz kán és a Mongol Birodalom jelentősen hozzájárult a keleti és a nyugati világ közelítéséhez.

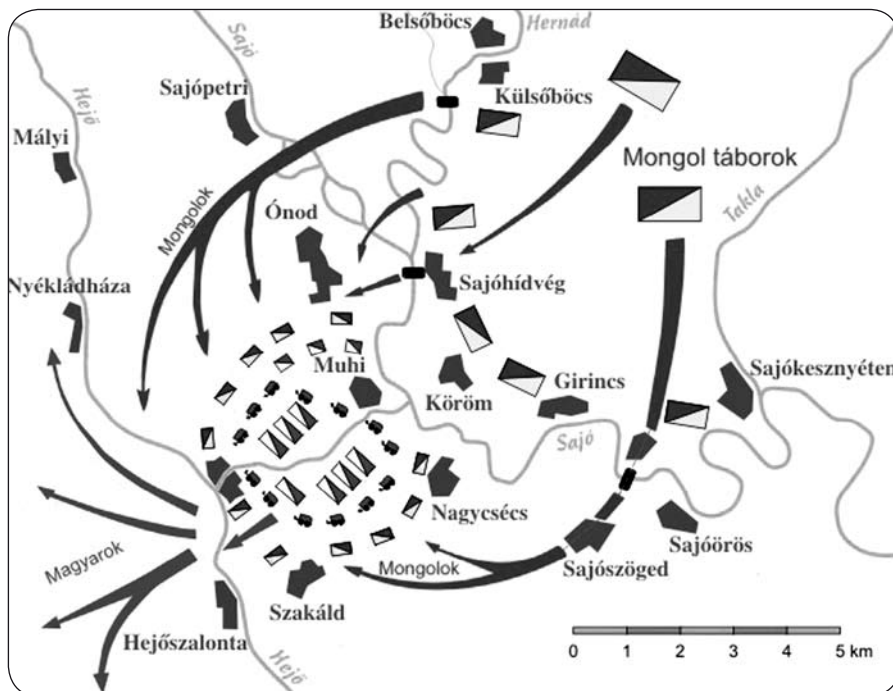
a középkori magyar államon volt a sor. IV. Béla király serege bevárta a Batu kán vezette tatárokat Muhinál, de vereséget szenvedett 1241. április 12-én. A tatárok betörték Magyarországra, és hónapokon át pusztították. A nevezetes tatárjárás a magyar középkor egyik legnehezebb időszak volt. Tovább haladtak előre, és mikor már Bécs alatt jártak, az európaiak számára szerencsés eseményekre került sor. Odahaza, a Mongol Birodalomban Ödögej nagykan meghalt, a fővárosban, Karakorumban pedig politikai harcok törtek ki. Ennek köszönhetően a mongolok váratlanul kivonultak Európa megszállt térségeiről, és többé nem is merészkedtek ilyen messzire. IV. Béla király, aki a tatár veszély alatt a dalmát tengerpartra, Trogirba menekült, rendet teremtett az országban, és megszervezte az újjáépítést. Ezért őt a történelemírás „második honalapítónak” is nevezi.

Möngke kán, aki a 13. század derekán uralkodott, megpróbálta megreformálni a válságba került birodalmat, de nem sok sikerrel. A katonai kudarcok halmozódtak. Az Abaszida kalifátus ellen harcoltak, később pedig Egyiptom ellen indítottak hadjáratot. Az 1260-as Ajn Dzsálút-i vereség a mongolok leg súlyosabb vereségének bizonyult, és egyben a birodalom gyengüléséhez vezetett. A későbbi vezeték közül sokan áttértek az iszlám vallásra.

A Mongol Birodalom a 13. században érte fénykorát. Az óriási ázsiai sztyeppék területileg az egyik legnagyobb birodalmat képezték a történelemben. Előnyt jelentett az is, hogy egységes térségen éltek, tehát a részek egymáshoz voltak kapcsolva. Mégis nomád népekről volt szó, így a birodalomnak nem voltak állandó és pontos határai. Valójában nem is területeket igyekeztek hatalmuk alá

gyűrni, hanem népeket. A nomád népek pedig nem maradtak hosszabb ideig egy helyen, így a birodalom határai is mozogtak.

A mongol harcosok mindenfelé félelmet okoztak, ahol csak megjelentek. Áttörhetetlen utakon váratlanul érkeztek, járhatatlan sivatagokon keresztül támadták hátra ellenfeleiket. Kegyetleneknek tartották őket, sokszor városokat pusztítottak el, földig rombolva, a lakosságot meg néha az utolsó szálíg kiirtották, kiváltképp olyan esetekben, amikor az ostrom hosszú és nehéz volt. Csak azokat hagyták életben, akiknek hasznukat vehették. Hasonlóan a hunokhoz, kitűnő lovasok voltak. Vágtában is nagy sebességnél hihetetlen pontossággal zúdították nyilait és lándzsáikat az ellenfélre. Később továbbfejlesztették technikájukat, és már

A muhi csata

Természet és környezetvédelem, ökotáborok, odúk és különféle állatfajok telepítése, biciklitúrák, madáretetők készítése, elhelyezése – ilyen sokoldalú egy természet- és környezetbarát egyesület tevékenysége. Sőt, még ennél is több. A temerini Falco Természetkedvelők Egyesülete is ezek közé tartozik. Sokan mégis főleg azért hallottak a szervezetről, mert nyaranta kivételesen élmenydús táborozást szervez a Jegricska partján, Temerin közelében. Olyan fiatalokat várnak ebbe a táborba, akik szeretnék megismerni a körülöttünk levő világot. Az idén augusztusban ötödik alkalommal fogják megtartani az egyhetes természetközeli táborozást, és ismét színes programot ígérnek: madárgyű-rűzést, növények és rovarok tanulmányozását, apró emlősök, kétlábúak és hüllők kutatását, megfigyelést vízen, szárazföldön, érdekes előadásokat, változatos szabadidős tevékenységet.

Megtudhatod majd sok egyéb mellett azt is, hogy él-e sólyom a környékünkön, mert hogy az egyesület erről a madárról kapta a nevét. A Falco ugyanis latin szó, jelentése pedig: sólyom.

A táborba általában negyven-ötven általános iskolás jelentkezik. Tavaly például negyvenen hallgatták figyelemmel a különféle előadásokat, és vettek részt a foglalkozásokon, a műhelymunkákban. Ők több mint 15 vajdasági helységről érkeztek. A délelőtti szakelőadásokat délután játékos vetélkedők követték. A résztvevők traktoros kiránduláson ellátogattak

Sólyom szárnyán

Ismerd meg jobban környezetünk élővilágát a tízéves temerini Falco Természetkedvelők Egyesületével!

Körütekintően kell bánni a hálóba repült madarakkal

a Római-sáncokhoz, ahol ismertették az ott fel-lelhető régészeti, történelmi és botanikai értékeket. Utolsó este az elmaradhatatlan táborút mellett szalonnát nyársaltak, gitároztak, énekeltek. Egyszóval: nem volt unalmas. A tábornak nemcsak sok látogatója, hanem sok támogatója is van. Ez csak azzal magyarázható, hogy az emberek mindinkább felismerik a környezetvédelem jelentőségét, környezetünkre viszont az fordít igazán figyelmet, aki ismeri is azt.

Augusztus második hétvégéjén kezdődik a tábor, és ezúttal is egy hétig tart. Augusztus 10-én, vasárnap délután várják az érkezőket, egy héttel később, vasárnap délelőtt pedig sátrat bontanak. Délelőttönként szakmai fog-

lalkozásokat tartanak, ebéd után pedig játékos vetélkedőket, különféle bemutatókat, például íjászbemutatót, cserkészeti vagy sportbemutatót. Mindezt **Balogh István**, a temerini egyesület vezetője meséli. Hozzáfűzi, hogy a hálózás és a biometriai adatok gyűjtése az egyik legvonzóbb tevékenység a táborlakók számára. Tőle tudtuk meg azt is, hogy a szakmai előadók között lesznek **Kocsicska Csaba**, **Zelenka Angéla** és **Nagy Imre** is. A korábbi táborozók jól ismerik őket. Akik szeretnének eljutni a táborba, Balogh Istvánnál jelentkezzenek a 063/82-23-211-es telefonszámon.

A táboron kívüli az egyesületi munka felől is érdeklődtünk az elnöktől.

Jelentős ökológiai napok

Február 2. Vizes élőhelyek napja

Március 5. Nemzetközi energiatakarékossági nap

Március 21. Az erdők napja

Március 22. A víz világnapja

Április 7. Egészségügyi világnap

Április 22. A Föld napja

Május 6. Ökológusok napja

Szerbiában

Május 10. A madarak és fák napja

Május 15. Nemzetközi klíma akciónap

Május 22. A biodiverzitás napja

Május 24. Az Európai parkok napja

Június 5. Környezetvédelmi világnap

Június 29. A Duna folyó napja

Szeptember 15. Tisztítsuk meg a földet! – nemzetközi akció

Szeptember 16. Az ózonpajzs megőrzésének nemzetközi napja

Szeptember 22. Autómentes világnap

Október 6. Az élőhelyek nemzetközi napja

November 4. Klímaváltozás napja

December 5. Az önkéntesek világnapja

Van, aki a tábornak köszönhetően életében először csónakázik

És te ki vagy?

Mi siklik a Jegricska vizén?

– A sokrétű munka közül egyet emelnék ki. Néhány évvel ezelőtt egyesületünk csatlakozott a szabadkai Riparia Természetbarátok Egyesülete által megkezdett szalakóta-visszatelepítési programhoz. A program célja ennek a Vajdaságban a kipusztulás szélére sodródott érdekes madárnak a visszatelepítése azokra a területekre, ahol valamikor fészkelte – mondta. – Egyesületünk Temerin, Zsablya és a bánáti Aradac környékén helyezte ki a fészkelőödröket, melyek közül – nagy örömmel – Aradac környékén három odúba szalakóták költöztek be. Költésük sikeres volt, és összesen tizenegy fiókat neveltek fel, melyeket kirepülés előtt színes műanyag, valamint alumíniumgyűrűvel jelöltünk meg. További célunk visszacsalni a fajt községünk határába, ahonnan a nyolcvanas évek elején tűnt el mint fészkelő.

Táboroznál? Megnyerheted!

Egy kérdés, két nyeremény! A temerini Falco idej, augusztusi táborában vendégül lát két szerencsés Jó Pajtás-olvasót, vagyis ketten ingyen táborozást nyernek. Csupán helyesen kell válaszolni a következő kérdésre:

Mit jelent az egyesület neve, a Falco magyarul?

A helyes választ május 22-éig várjuk a szerkesztőség címére: Jó Pajtás, 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1. vagy a jopajtas.szerk@magyarszo.com e-mail címre, FALCO megjelöléssel. A két szerencsés nyertes nevét május 29-i számunkban tesszük közzé.

A Falco Természetkedvelők Egyesülete egyébként épp tíz évvel ezelőtt, 2004-ben alakult, és azóta igyekszik minél mélyrehatóbban megismerni és népszerűsíteni a természeti értékeinket. Ha szükség mutatkozik rá, aktívan kiveszi részét a természeti kincsek védelmében, ha kell, fásítási akciót szervez, ha kell, madáretetőket helyez el faluszerte.

– Az egyesület céljai elérése érdekében nagy hangsúlyt fektet a természetvédő szemlélet kialakítására, természetvédelmi kutatásokat és védelmi programokat hajt végre, együttműködik más természetvédelmi szervezetekkel, és mindezt a biológiai sokféleség fenntartása és fejlesztése érdekében – sorolja Balogh. Örömmel állapítjuk meg, hogy a gyerekek részére szervezett ökotáborok is igen népszerűek és látogatottak. A gyerekek, fiatalok zöme igenis hajlik a természet megismerésére, óvására. A programok közül pedig különösen a madáretető- és odúkészítési akciók, terepjárások, madárgyűrzések iránt érdeklődnek. Az egyesület bármit is tesz, mindig számíthat a segítőkész fiatalokra.

– Az egyesület tagjai is nagyrészt fiatalok, egyetemi hallgatók vagy diplomás szakemberek, valamint olyan személyek, akik szívügyüknek érzik a természet tarkaságának megismerését, népszerűsítését és védelmét. A Falco több hazai természetvédelmi és más hasonló egyesülettel tartja a kapcsolatot,

mint a Vajdasági Madártani és Madárvédelmi Egyesület, a Josif Pančić biológusok és ökológusok tudományos és kutatói szervezete, Kertbarát Kör, Ökológus Mozgalom stb. Többen tagjai a magyarországi Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületnek (MME-BirdLife Hungary) is.

N-a

Élő Tüskévár

Barna Emese a zentai Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium tanulójaként foglalta össze ismereteit és gondolatait Temerin környékének természeti értékeiről. Dolgozatának címe: Élő Tüskévár. Hogy ti is ráérezetek, miből áll egy ilyen dolgozat, íme egy kis részlete:

„A szakszerűtlen parkgondozás következtében a bokrokat szinte teljesen kiirtották. Ennek következményeként a bennük fészkelő madárfajok is megritkultak vagy teljesen eltűntek. Nagyon fontos volna telepítésükkel visszaállítani a bokorszintet, ami számos eltűnt madárfaj visszatelepődését eredményezhetné. A rendszeres kaszálás szinte teljesen kiirtotta a védett gyöngyvirágot. Alkalmanként egy-egy fát kivág a területkezelő, így történt meg, hogy néhány éve kivágtak két hatalmas tölgyet, amelyeknek odvaiban évtizedek óta denevérek tanyáztak. A parkban sétáló gyermekek, felnőttek és fiatalok gyakran hagynak maguk után szemetet, annak ellenére, hogy a szemetelés megelőzése érdekében szeméttgyűjtő kosarakat helyeztek ki. A sportközpont összes szennyvizet tisztítás nélkül ömlik a parki tóba, ami igencsak veszélyezteti annak élővilágát. Fontos lenne a probléma mielőbbi megoldása.”

A temerini egyesület szórólappjai, melyek közvetlen környezetünk ismeretterjesztését szolgálják

RÜGYFAKADÁS

Május

*Orgona illata lengedezik a szélben,
a madarak szállnak a bársonyos égen.
Az arcomat cirógatja a nap sugara,
szólitgat a természet kedves szava.*

*A szürke táj újra zöld ruhát öltött,
a lelkembe békét, új reményt töltött.
Májusban születtem,
Már nagyon várom a nyári szünetet.*

Rövid Valentina, 6. osztály, I. G. Kovačič iskola, Szabadka

Családi kirándulás a Tiszára

Egy szép napon elhatároztuk, hogy elmegyünk a Tisza partjára kirándulni a családommal. Tíz órakor kezdtünk készülni és indulni. Mikor odaértünk, a testvéremmel megláttuk a nagy vizet, a hatalmas Tiszát! A strandot is hatalmasnak és gyönyörűnek láttuk. A homokos talaj forró volt. A lábunk belesüppedt a homokba. Ahogy szétnéztünk, megláttuk a játszóteret egy füves részen, telis-tele volt jobbnál jobb hintákkal. A nagyobb gyerekek a röplabdapályán szórakoztak. Mi persze hintáznunk is, fürdeni is nagyon akarunk már... de amikor a levegőben megéreztem a finom rostos sülték illatát, nagyon éhesek lettünk...Végül lepakoltunk az egyik asztalnál, és anya így szólt: „Na, ha már itt vagyunk – mit csináljunk először???”

– Fürödjünk, anya! Már annyian vannak a vízben! Menjünk mi is!

A testvérem persze nem érezt velem egyet, ő ezt kiabálta: „Hinta-palinta!!!” Alig tudott beszélni, mert még nagyon apróka volt.

Anya kézen fogott bennünket, és elmentünk hintáznunk egy kicsit. Aztán megindultunk a fürdőző emberek felé. Ekkor már tudtam, hogy megyünk a vízbe fürdeni. Fél szemmel azért apát is figyeltem. Ő addig tüzet gyújtott, és elkezdte sütni az ebédünket. A víz kellemes volt. Nagyokat pocskoltunk. Ismerősökkel találkoztunk. A gyerekekkel sárscsúzdát csináltunk, ami nagyon jó móka volt. Anya csak ájultozott, hogy mi hogy nézünk ki, csupa sarak vagyunk. Mi nem zavartattuk magunkat. A mólóról is ugráltunk sokat. A pocskolásban és a sarakodásban nagyon kifáradtunk és megéhezünk! Anya azt mondta, hogy menjünk ki apához, nézzük meg, hogy áll a sütéssel. Apa elkészült, és nekiláttunk enni. Nagyon finomra sikeredett az ebéd. Aztán ráncigáltuk anyát, hogy mi még fagyit is akarunk, és jöjjön velünk el a fagyis bódéhoz... Ott aztán nem tudtuk eldönteni, hogy melyik fagyit válasszuk.

– Ez azért jó, az meg azért – mondtam én nagy bölcsen... Végül a banános fagyit választottam. Fagyizás után a kistestvérem elaludt a fák árnyékában, anya ott maradt velem a parton. Apa bevitt a vízbe és fürdött, játszott velem. Késő délután, mikor a kisöcsém felébredt, én már nagyon kifáradtam a sok játékban, fürdésben. Anyaék összepakolták a holmijainkat és hazamentünk.

Ez a nap úgy él az emlékeimben, mintha tegnap történt volna. Egy kedves és szép emlék az életemben. Egy szép nap, amit a családommal töltöttem el.

Kiss Bence, 4. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

A nagymamám

A legkedvesebb rokonaim a nagyszüleim.

Mindkét nagymamám nagyon szeretem, de legjobban az édesapám anyukáját. Ezt azért gondolom így, mert ő közelebb lakik, és többször elmegyek hozzá. Vele többet nevetek, és sokszor játszik velem, például monopolit, dominót, és még néha arra is ráveszem, hogy énekeljünk. Legtöbbször azon szoktunk nevetni, hogy mondok neki egy angol szót, és arra kérem, hogy mondja utánam, de persze ő nem tudja kimondani, és ezen sokáig nevetünk. Szombaton azt találtuk ki, hogy verset írunk. Én mondtam az első sort, a mama egy rímelőssal válaszolt, a végére egészen szép vers kerekedett. Ezen is jót nevtünk. Mióta a nagypapám meghalt, azóta a nagymamám elég szomorú, de azért annak örülök, hogy amikor elmegyek hozzá, mindig megnevettem egy kicsit. Ilyenkor csak úgy csillognak a szemei a boldogságtól.

Boldog vagyok, hogy ilyen szerető nagyszüleim vannak.

Vörös Júlia, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

A tavasz ideje

*Tavasz van.
A fa rügyezik, zöldül az ág, a bimbó nyílik,
röppen a madár.
Illatozik a mező, az erdő,
illatozik már minden!*

**Fekete Emese, 4. osztály,
Samu Mihály iskola, Péterréve**

Az én édesanyám

Az én édesanyámat Janjić Henriettának hívják.

Harmincéves, vörös a haja, a szeme barna. Nagyon jó humorérzéke van, és szeret beszélgetni. Néha nagyon ki tud borulni, pl. a rossz jegyekért, vagy ha túl sokat számítógépezem tanulás helyett. Ha valami bánt, mindig odabújik hozzám és dédelget. Olyankor a bú tovaszáll! Mindig mesél nekünk valamit a gyermekkoráról, és arról, hogy milyen élete volt. Ha ötöst kapok a suliban, nagyon megörül, és egész este ölelget és szeretget. A rossz tulajdonságokról nem mondok semmit, mert az aligha van neki. Csak azt nem szeretem, hogyha bemelegyünk egy ruhaboltba, akkor van, hogy egy órát is nézelődünk. Amit nagyon el akar érni, azért kitartóan harcol, és erre tanít engem is.

Szeretem az anyukámat, mert ő a világon a legkedvesebb, legsegítőkezebb és legjobb ember, akit ismerek!

Janjić Petar, 5. osztály, Thurzó Lajos iskola, Zenta

Mama, kérlek, mesélj nekem!

Tegnap délután elhatároztam, hogy meglátogatom a nagymamám. Vasárnap volt, már mindent megtanultam, igaz nem volt sok házi feladat.

Öt órakor el is jutottam hozzá. Viszont a kapuban jutott eszembe, hogy a kapukulcsot bizony otthon felejtettem. A csengő a múltkor elromlott, így jelezni sem tudtam, hogy itt vagyok. Ezért sokáig kellett kopognom az ablakon, míg végül észrevette, és kijött kaput nyitni.

– Szia! – köszöntem. Nálunk az a szokás, hogy nem magázzuk a nagymamát.

– Szervusz! – üdvözölt. – Gyere menjünk be!

Bezárta a kaput, majd megfogta a botját, amit eddig a falnak támaszkodott. Miután bementünk, pakolászni kezdett. Hozott nekem finom pogácsát, üdítőt.

– Mama, nem kell! Inkább pihenj! – ajánlottam neki.

– Jól van, rendben – ült le a kanapéra.

– Mesélnél nekem, milyen gyerek voltam? Mire emlékszel? – kérdeztem.

– Nem is tudom. Mikor még ovis voltál, nagypapád minden reggel elment érte, majd jöttetek reggelizni. Reggeli után pedig elindultatok az óvodába. Tata mindig viccesen emlegette, hogy nagyon sokszor te mentél elől, utánad a tata, majd Kandúr zárta a sort, és sétált mögöttetek – mesélte. Kandúr a nagyszüleim macskája volt, de mindig én foglalkoztam vele.

– Erre emlékszem. Vicces volt.

– Délben öregapád és a macska is elment elébed. Itthon pedig segítettél nekem a főzésben.

– Milyen ételeket főztünk?

– Legtöbbször azt, amit te szeretnél volna enni, de mindig megtartottuk a hús- és a tézstanapokat. – Ebéd után én általában megnéztem a híreket. Ilyenkor te is bent voltál, és megbeszélte, hogy kinek milyen napja volt.

A tévében legtöbbször politikai műsorok mentek, amiket te nem szerettél.

– Most sem szeretem – mondtam nevetve.

– Ilyenkor kimentél a nagypapádhoz a műhelybe, mert miután nyugdíjas lett, sok ideje maradt, és mindent megjavított vagy valami teljesen újat alkotott.

– Emlékszem, volt az udvarban egy kis hinta a diófán.

– Igen, az még most is ott van, de csak a szél játszik vele – mesélte nagy mosollyal az arcán.

Kinéztem az ablakon, már sötét volt. Majd az órára pillantottam, mely hét órát mutatott.

– Mennem kell!

– De hiszen csak most érkezted!...

Krizsán Réka, 8. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Tavaszsország

Tavaszsország teljesen más ország, mint a többi, ezt az országot kevesen ismerik.

Itt élnek a kerti tündérek, a barkáctündérek, a vízi tündérek, a fénytündérek, a szintündérek és az állattündérek. Nekik az a dolguk, hogy az egész Földön tartsák a rendet. Ők hozzák a tavaszt, természetesen mindig a Télország után. Ha ez a rendszer felbomlik, az akár a világ végéhez is vezethet. Minden tündérnek megvan a maga dolga, amit el kell végeznie. Tavaszországban a legfőbb feladat mindenki számára a levelek kizöldítése, a fák rügyezettetése és virágoztatása. Általában mindig megtudják beszélni Télországgal és Nyárországgal, hogy ki mikor kezdi és fejezi be a munkáit. Van, mikor az egyik kicsit késik, vagy hamarabb jön, ez épp a fő tündéreken múlik, tőlük függ, hogy beszélnek meg. Persze az emberek erről mit sem tudnak, úgy vannak vele, hogy a természet körforgása teszi ezt, pedig nem. Senki sem tud semmit Tavaszországról és a tündéiről. Ők szépen, csendben végzik a munkájukat, és persze titokban. Az emberek számára ők „láthatatlanok”. Nekik nem kell keményen dolgozniuk, elég, ha csak hozzáérnek egy fához, és az már rügyezik, vagy éppen levelet növeszt. Persze azért nekik is vannak feladataik, mert ezek a dolgok maguktól nem mennek.

Ők a világ legcsodálatosabb munkáját végzik.

Surányi Anett, Hunyadi János iskola, Csantavér

Örülök a tavasznak

Kedvenc évszakom a tavasz. Igazán örülök, hogy már beköszöntött.

A hétvégén is maximálisan kihasználtam a jó időt és a tavaszi napsugarat. Ahogy sétálok az iskolába, mindig „rám köszönt” az illatos jácint és a napsárga színű nárcisz. Az udvarunkban viszont a fű közül az ibolya büszkén emeli fel fejét. A múltkor egy csokornyit szedtem édesanyámnak. Nagyon megörült, és vázába tette. Ezáltal a lakásban is „beköszöntött” a tavasz. Az emberek vidámabbak, mosolyognak, és alig várják, hogy sétálhassanak a Tisza partján a hosszú, zord tél után, amit örömmel tapasztaltam az elmúlt hétvégén. Mi is rollereztünk, kerékpároztunk a testvéremmel. Voltak, akik roston húst sütöttek, ami a május elsejei ünnepet juttatta eszembe. Két kacska úszott a Tisza vizén. Egy csónakból pedig egy ember horgászott. A természet és az emberek ébrednek. Még egy-két hét, és a fecskék meg a golyák is megérkeznek Afrikából.

Én őszintén azért is örülök a tavasznak, mert a barátnőimmel többet biciklizhetek, sétálhatok, rollerezhetek, lovagolhatok, ami a kedvenc időtöltésem, és a ló a kedvencem az állatok közül. Szeretném, ha mindig tavasz lenne.

Živković Loretta, 5. osztály, Zdravko Gložanski iskola, Óbecse

Kelemen Tímea, 4. osztály, Petőfi Sándor iskola, Újvidék

RÜGYFAKADÁS

Elmosódott arcok Családi fényképek üzenete

Késő van. Fekszem az ágyon, de nem jön álom a szememre.

Bámulom a sötétséget, a fejemben ezernyi gondolat kavargó. Szobám ablakán benéznek a csillagok. Most őket csodálom. Nézem a fényes ragyogásukat. Nem is pislantok. Már fáj a nézés, a szemem is ég. A csillagok összeolvadnak, vagy a szemem csuktam be? Egy arc jelenik meg. A dédnagymamám arca.

– Miért éppen ő? – kérdezem.

Pár éves voltam csak, mikor meghalt. Ő a tatám anyja volt. A nagyszüleimmel élt együtt, mivel már nagyon öreg volt, és nem tudott magáról gondoskodni. A konyhában, a tűzhely mellett ült, s kezét mindig az ölében tartotta. Ilyenkor nem lehetett őt zavarni.

Azt mondták, imádkozik. Mi az, hogy imádkozik?! Addig csimpaszkodtam a kötőjébe, míg fel nem vett. Szinte soha nem szólt hozzám, csak a hajam simogatta ráncos kezével. Nem tudom miért, de a tekintetében volt valami, ami megnyugtató. A szemei kéklőn ragyogtak. A haját nem láttam, állandóan kendőt viselt. Állítólag hosszú, koromfekete hajkorona lapult a fejfedője alatt. A sóhajtásait nem értettem, csak hallottam. De hogy sóhajtozik, ha néma? – értetlenkedtem. Annyi kérdésem volt hozzá, de ez mind megválaszolatlan maradt. Örültem, ha a közelében lehettem, de folyamatosan rám szóltak, figyelmeztettek:

– Hagyd már a dédit pihenni!

Amikor nem volt körülötte senki, némán sírt. Ma már tudom, mit is jelentett ez az elfojtott zokogás és sóhajlás. Szemei előtt ő is látta elhunyt férjét, elvesztett fiatalságát, az élők sorából rég eltávozott szeretteit.

Szép csendben ment el. A dédi alszik, mondták. Lassan elmosódik a kedves, mindig mosolygós arc. Szemem könnytől ázik. Felkelek, és zsebkendő után nézek. Értetlenül ülök az ágyam szélén, s kérdezem: én most miért sírok?

Kinézek az ablakon. Odakint csak a sötétség oson. Az ablaküvegből a saját arcom bámul vissza.

– Nincsenek is csillagok! – hökkenek meg. – Álmodtam volna az egészet?

Szép álom volt, még ha szomorú is. Elmosódott arcokat nappal is látok, amikor bánatos vagyok. Ilyenkor azokra gondolok, akiket szeretek.

Pastyik Nikoletta, 7. osztály, Nikola Tesla iskola, Topolya

Orgona

A tavasz közeledtével egyre melegebben süt a nap. Ezt a virágok is érzik. Először a hóvirág, az ibolya, utána pedig a nárcisz és az orgona virágzik.

Az egyik kedvenc virágomat, az orgonát mutatom be. Az orgona bokros növény. Több színben pompázik. A legelterjedtebb a lila és a fehér színű. Én a lilát kedvelem. Az orgona fás szárú növény. A virága négyzirmú, de ha valaki ötszirmút talál, az szerencsés lesz. A virágok fürtökben állnak. A levele szív alakú. Csokorba kötözve is szép, de a legszebb, ha a virágoskertet vagy az udvart díszíti.

Imádom az orgona illatát, mert a tavaszra és a jó időre emlékeztet, ami hamarosan beköszönt.

Barna Sára Dávid, 4. osztály, Ivo Andrić iskola, Budiszava

Medve

*Nekem van egy plüssmedvém,
ha szomorú vagyok, mindig ölelgetném.
Sajnálom az állatkerti medvéket,
akik ketrecben éldegélnek.*

Hattyú

*Gyönyörű fehér madár,
teste néha jó magasan száll,
néha pedig vízen úszik, dalol.
Szereti, ha etetjük, de nagyon.*

Tari Eleonóra, 6. osztály, Kis Ferenc iskola, Szilágyi

A hangszeres kategória díjazottjai

Fotó: Lukács Artília

Messze hangzik a mi sípunk hangja

A 29. Szólj, síp, szólj! díjazottjai

Kis tehetségek hada vonult fel a 29. Szólj, síp, szólj! népzenei vetélkedőn, és ugyancsak szép számú fellépő kapott díjat. Az Újvidéki Rádió és a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete közös rendezvényén 400-an léptek fel, különösen sokan az énekes kategóriában (57 műsorszám), valamennyivel kevesebben a hangszeres kategóriában (20 műsorszám). A rendezvény már csak azért is jó, mert találkozhatnak, megismerkedhetnek egymással a népzene kedvelői, barátkozhatnak, tanulhatnak egymástól, arról nem beszélve, hogy a zsűri utasításai, intelmei is rendkívül hasznosak lehetnek. A teljesítményt az idén Fábri Ivánovics Tünde népdal-énekes-pedagógus, Rontó Márta népdalénekes, zenetanár, Csizmadia Anna népdalénekes (énekes kategória), valamint (hangszeresek kategóriája), Borsi Ferenc citeraoktató, Fábri Géza népzene tanár, Kelemen Zsolt népzeneész bírálta el.

Talán nem voltak túl szigorúak, ezt a díjazottak hosszú névsora is bizonyítja. Mi ettől függetlenül minden fellépőnek gratulálunk. Nem kis teljesítmény eljutni a Szólj, síp, szólj! vajdasági szintű megmérettetésére! Elvégre innen röppennek ki a „nagyok”, többek között azok is, akiket a Fölszállott a páva vetélkedőn láthatunk.

A 2014-es vetélkedő díjazottjai

ÉNEKCSOPORTOK

Alsósok: kiemelt arany: Csörögi fiúcsoporth, Óbecse; **arany:** Pitypalatty énekcsoport, Péterréve; **ezüst:** Pintyőke énekcsoport, Péterréve, Csicsörke énekcsoport, Óbecse, Füzike énekcsoport, Csóka, és a Szervó Mihály iskola alsós énekcsoportja; **bronz:** Pöttöm népdal-

Az énekes kategória győztesei

Fotó: Ótos András

kórus, Ada, Fehér Ferenc Magyar Művelődési Egyesület, Piros, Szerice énekcsoport, Óbecse.

Felsősök: kiemelt arany: Kótyomfitty énekcsoport, Kishegyes, Talentum Tehetséggondozó Művészeti Egyesület énekcsoportja, Szabadka; **arany:** Kis Krajcárka énekegyüttes, Bácskertes, Viola leánykórus, Ady Endre Művelődési Központ, Bácskossuthfalva; **ezüst:** Csincsele énekcsoport, Óbecse, Pántlika népdalkórus, Ada, Csiripelő leánykórus, Szabadka, Rakonca énekcsoport Péterréve; **bronz:** Liliom Leánykórus, Pacsér, Kupuszini Betyárok, Bácskertes, Bibicek énekcsoport, Adorján.

VEGYES ÉNEKCSOPORTOK

Arany: Gyöngyszem énekcsoport, Péterréve, Népkör Magyar Művelődési Központ, Kúla; **ezüst:** Szilke énekcsoport, Szenttamás, Szélszirom énekcsoport, Topolya.

ÉNEKSZÓLISTÁK

A-korcsoport: arany: Balassa Szabina és Varga Nikoletta, Péterréve, Apró Boglárka, Ada, **ezüst:** Süveg Emma, Nagybecskerek–Muzslya, Nagypál Zsófia, Ada, Stepanov Emina, Ada; **bronz:** Mása Kitti, Csóka, Jepurski Dorina, Ada.

B-korcsoport: arany: Fenyvesi Zénó és Lengyel László, Óbecse, Sziveri Éva és Szabó Zsuzsanna, Temerin, Tallós Hédi, Óbecse, Lepár Emese és Kis Boglárka, Ada; **ezüst:** Forgács Szabolcs, Szenttamás, Sziveri Emese, Muzslya, Hajnal Lívია, Bácsgyulafalva, Szabó Szonya, Csóka; **bronz:** Tóth Zsuzsanna, Szabadka, Csernitics Ella és Samu

Antónia, Szabadka, Kocsi Emanuella és Varga Tímea, Óbecse, Répási Nikoletta, Óbecse, Kis Boglárka, Ada.

C-korcsoport: arany: Bukrok énekettős, Kupuszina, Dávid Anna, Szeged; **ezüst:** Hajnal Anikó, Bácsgyulafalva, Bosznai Sára, Magyar-kanizsa, Varga Viktória és Szabó Anett, Péterréve, Fenyvesi Timót, Óbecse, Csabai József és Dudás Dominik, Zentagunaras, Sótanyi Zsófia, Szabadka, Fekecs Andrea, Zentagunaras, Dudás Kata, Topolya; **bronz:** Bencze Luca Kata, Szeged, Klima Döniz, Ada.

HANGSZERSZÓLISTÁK

A-korcsoport: ezüst: Rontó Kata, Muzslya. **B-korcsoport: kiemelt arany:** Bognár Odett, Ada; **arany:** Kis Kővágó Patrik, Ada, Ivánovics Viktor, Újvidék; **ezüst:** Károlyi Egon, Óbecse; **bronz:** Bognár Ivett és Lepár Emese, Ada. **C-korcsoport: ezüst:** Szügyi Levente, Ada; **bronz:** Kiss Sebestyén, Szenttamás.

KISEGYÜTTESEK

Alsók: ezüst: Kis Banda, Muzslya; **bronz:** Bojtocska furulyacsoport, Ada, Csókai alsós kiségyüttes. **Felsősök: arany:** Kicsi csillag citeracsoport, Csóka; **ezüst:** Pengető citeraegyüttes, Ada; **bronz:** Ciripelő citeracsoport, Palics.

VEGYES HANGSZERESEK

Arany: Cserebogarak citerazenekar, Szabadka; **ezüst:** Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület citeracsoportja, Bácsgyulafalva.

Óbecseiek képviselték a Délvidéket Csongrádon az április 11-én hatodik alkalommal megrendezett hagyományörző, honismereti versenyen, melyet a gróf Széchenyi István Általános Iskolában tartottak meg. A versenyre az óbecseieket a csongrádi történelemtanárok közössége hívta meg. A versenyen először vettek részt az óbecseiek is. A két település már két évtizede ápol testvérvárosi kapcsolatot. A Petőfi Sándor Általános Iskola hatodikos tanulói: **Brasnyó Emese, Karácsonyi Orsolya, Horvát Nikolett, Tóth Szilvia és Tóbiás Vivien** képviseletében a csapat jól teljesített.

A megmérettetés több állomáson zajlott. Az 5. és 6. osztályos tanulók ötfős csapatai 6 állomásra terveztek ötletes menetlevelet, amelyen feltüntették választott csapatnevüket, mely kapcsolódott a felkészülési témakörhöz, valamint albumot is készítettek. Fő témakörök: régi hagyományörző játékok, a szoba-, konyhaberendezés, az ételkészítés eszközei.

Az ételkészítés eszközei
– a kiállítás részlete

Óbecseiek a csongrádi honismereti versenyen

Az óbecsei csapat kísérő tanáraikkal, Lázár Lászlóval és Kuszli Angélával

A versenyre – melyet a játszva tanulás szellemében szerveznek –, az óbecsei csapatot **Kuszli Angéla** tanárnő készítette fel. A megmérettetés minden percének dokumentálásáról **Lázár László** csoportkísérő gondoskodott. A gyerekek az iskola tornatermében különböző régi foglalkozásokkal ismerkedhettek meg, mint például a szappankészítés, tészta készítés, lekvárfőzés, csipkeverés, cukrászat stb.

Minden csapat emléklapot és ajándéckomagot kapott, a dobogós csapatok tagjai névre szóló oklevelet is vihettek haza emlékül. Az óbecsei csapat élményekkel gazdagodva tért haza. Arról, hogy a diákok eljuthattak a versenyre, **Galgó Ferenczi Andrea** gondoskodott, a város képviselői is elkísérték a csapatot.

K. E.

Tekerd, tekerd a lantot!

Sokan nem hallottak, nem láttak tekerőlantot, és aztán egy olyan rendezvény, mint a Magyar Televízió rendkívül népszerű és színvonalas Fölszál-lott a pávája, az érdeklődés középpontjába hozza.

Csodálatos hangszer, mert egyszerre vonós és billentyűs, amely időnként dudára emlékeztető hangokat is ad, ráadásul olyan, mintha sípolna, dobolna és nyekeregne... Nem véletlenül kapta egy időben a hangja után a nyenyere nevet is. Egyúttal ez az egyik legrégebbi hangszer, amely furcsasága ellenére a zene meglepően sok területén megjelent már. Szinte megszámlálhatatlanul sok neve van: a tekerőlant és a már említett nyenyere mellett hívták organistrumnak, symphoniának, cifoninak, vielle-nek, lira tedescának, hurdy-gurdynak (ez az angol elnevezése), Drehleiernek, Radleiernek, Bauernleiernek és Bettleiernek (ezek a német nevei), orosz nyelvterületen pedig relja a neve.

A tekerő a falu emberének kedvelt hangszere volt. Húros hangszer, melynek alakja a hegedűhöz hasonlít. A szélén kiáll egy kar, ennek forgatásával mozgásba lendül a belső kerék, amely megrezegteti a húrokat. A hangszer a tekerő nyaki részén, a fejben található kulcsok segítségével hangolható. A húrokat fedél takarja. A fedél előtti billentyűk lenyomásával lehet a dallamot megszólaltatni.

A tekerőlant legkorábbi ábrázolása a spanyol soriai S. Domingo-templom egyik portálszobrán látható, nagyjából az 1150-es évekből. A 11–13. században végig ilyen nagyméretűek voltak a tekerők, s csak később kezdtek el kisebbedni. A 15. századig világi és egyházi zenéhez egyaránt használták, majd férfi és női vándormuzikusok, koldusok vették a kezükbe, és szórakoztatták vele a városok, falvak népét. Magyaror-

szágon már a kuruc korban is használhattak tekerőt, s nagyjából a 18. század végétől terjedt el, paraszthangszerként. Főként az Alföldön használták, parasztmulatságok, lakodalmak hangszereként. A 20. században pedig a tiszalpäri Bársony Mihály készített remekművű hangszereket, amelyeket a szélesebb közönség azután a Halmos Béla és Sebő Ferenc által bevezetett budapesti táncházakban ismerhetett meg közelebb-ről. Magyarország egyik legnevesebb, régi zenéket játszó művésze, Mandel Róbert hangszerkészítőként és restaurátorként kezdte a pályáját, majd kifejezetten a tekerőlanttal járta a világot. Hangszerével 1977 és 2010 között 4 kontinensen, 26 országban közel 2100 hangversenyt adott.

A régiek maguk készítették hangszereiket használták (pl. doromb, furulya, citera,

Az egyetlen vajdasági tekerőlantos

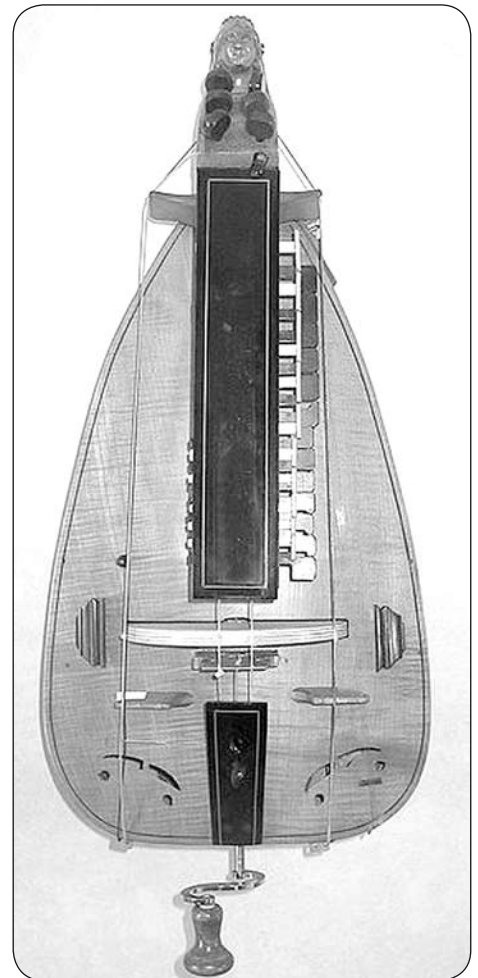
Az egyetlen vajdasági tekerőlantos Micsik Béla, a Népművészet Ifjú Mestere 1981-ben kezdett el citerázni. Első tekerőjét Vrábel János csókai hangszerkészítő mestertől szerezte, amelyet később egy Budapesten készült hangszere váltott, és azóta is ezen játszik, főleg dél-alföldi és dunántúli muzsikát. Tekintettel arra, hogy a tekerő 14. századbeli hangszer, természetes, hogy középkori zenét is megszólaltat rajta. Emellett még 13 hangszeren játszik, többek között furulyán, kavalon, körtemuzsikán, okarinán, háromféle dorombon.

Micsik Béla a szenttamási Őseink zenéje rendezvényen
Fotó: Nagy Magdolna

duda, tekerő), de szívesen megszólaltattak más hangszereket is (pl. cimbalom, hegedű, bőgő, klarinét). Lássuk közelebbről az ezek közül a leginkább használt citerát és dudát.

A legelterjedtebb húros, pengetős hangszer a citera. A legegyszerűbb a vályú alakú citera. A vályú két végén hűrrögző, valamint hangolószegek vannak. Ezek között feszülnek a dallamhúrok. Alattuk található a

Hogy hívják még a tekerőlantot?

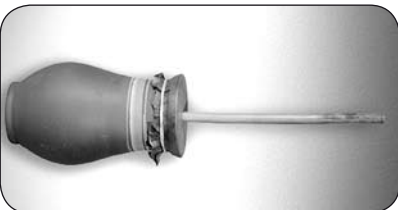
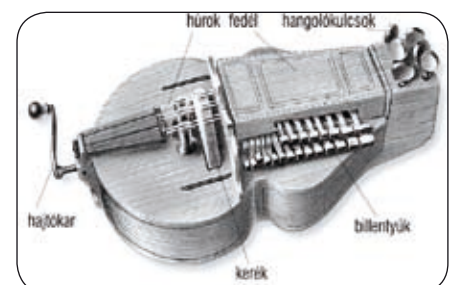
Tekerő, nyenyere, körhegedű, nyekerő, szentlélekmuzsika, kolduslant, forgólant.

rovátkák, amelyek a különböző magasságú hangok képzésére szolgálnak.

A citerás a jobb kezében tartott lúdtollból vagy szarudarabból készült pengetővel pengeti, míg a bal kezének ujjaival vagy rövidebb lúdtollal szorítja le a húrokat.

Nagyon kedvelt hangszere volt a falusi mulatságoknak. Sok helyen működnek hagyományőrző citerazenekarok.

Állatbőrrel készített, egyszerű, többszólamú fúvóhangszer a duda. Három síjja van: dallamot játszó síp, kontrasíp, basszus-síp. A duda már Mátyás király idejében is kedvelt hangszer volt. Általában a pásztorok közül kerültek ki a legjobb dudások.

Ismered-e ezt a hangszert?

A helyes választ adók közül egy szerencsés olvasónkat könyvvél jutalmazunk. A megfejtést kérjük mielőbb küldjétek el a Jó Pajtás címére: Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad, Nyeremény megjelöléssel, vagy e-mailben: szerk@jopajtas.info

„Én is szeretnék eljutni a Fölszállott a páva versenyre”

A topolyai Kodály Zoltán Magyar Művelődési Központ Szélszirom tánccsoportjának próbáján jártunk

A Cirkalom táncegyüttes nagy sikere a magyarországi Fölszállott a páva tehetségkutató versenyen előtérbe helyezte a néptánc, a hagyományápolás megőrzésének fontosságát, és a közönségzavazatok arról árulkodnak, hogy nagyon sokan becsülik azt a munkát, amely a topolyai Kodály székében folyik. Jelenleg mintegy száz fiatal képezi a Cirkalom utánpótlását.

– A Cickom táncegyüttes a tavalyi évadban kapcsolódott be a Cirkalom munkájába, ők főként hetedikese, nyolcadikosok, elsős középiskolások voltak. A felfiataltott Cirkalomban most is vannak nyolcadikosok, **Dér Egon, Hatvani Katalin, Vituska Vivien és Fodor Noémi**. Ezenkívül még három utánpótláscsoportunk van. Az óvodások 24-en vannak, az alsósok Csiripisli csoportjában szintén ennyien táncolnak, és a Szélszirom táncegyüttes, a vegyes korosztályba sorolható gyermek néptánccsoport. Több mint harmincan alkotják, harmadikosoktól kezdve hetedik osztályos tanulókig. A Szélszirom csoport tavaly a Kőketáncan kiemelt arany oklevelet, a tartományi szemlén ezüstminősítést kapott. Bodrogközi táncanyagot tanultak ebben az évadban, és ebből készül egy új műsorszám. Jelenleg a tavalyi koreográfiájukat, a rábaközi táncokból állót elevenítjük fel, mert Szegeden ezzel veszünk részt egy néptánCFesztiválon, április 25-én. A szemlék májusban lesznek, utána a Kőketánc – meséli a próba idején **Kisimre Szerda Anna**, míg férje, **Árpád** a próbát vezeti, s hozzáteszi:

– Fontosnak tartom, hogy összeszokjanak a csapatok, sok közös élményben legyen részük, mert akkor jobban-rosszban kitartanak egymás mellett. Nem csupán a tánc, a tánc szeretete köti össze őket, hanem sok más élmény, a tánc és a barátság is erősítik egymást. A sok közösségi élmény megmarad bennük. Nagyon fontos a mozgáskultúra, a ritmusérzék fejlesztése, és, hogy egymásra tudjanak figyelni.

Fotó: Sörfőző Kornél

Erről tanuskodik a próba közben kipirosodott gyerekek vallomása is. **Mac Raymond** az egyik legfiatalabb táncos.

– Én negyedik vagyok, egy-két hónapja táncolok. Új fiú vagyok, az osztálytársam ide jár már három éve, tőle sokat hallottam a néptáncról. Sok mindent még nem tudtam megtanulni. A csapásokat kedvelem, az ugrásokat még nem tudom.

– **Tóth Réka** vagyok, ötödikes. Öt éve táncolok, láttam a táncosokat fellépésen és a helyi televízióban is, és nekem nagyon megtetszett, így kezdtem el járni. Szeretek itt lenni, a testvérem is táncol a csoportban. Sok új barátom van. Nem is tudom pontosan meg-

fogalmazni, hogy mit szeretek itt, azt hiszem, hogy mindent.

Gyurik Balázs szintén negyedik, de már három éve táncol.

– Nagyon tetszik itt minden, amit tanulunk. Az oktatókat is szeretem, jó hogy részletesen elmagyarázzák a koreográfiát. Vannak itt jó barátaim, és remélem, egyszer én is a Cirkalom tagja lehetek. Szurkulok nekik a versenyen. Érdekel a tánc, az éneklést is szeretem. Próba után, amikor hazaérek, jó fáradt vagyok, de ez a fáradtság jó érzés.

– **Bencsik Cecíliának** hívnak, tizenkét éves vagyok. A mi osztályunkból tizenegyen járnak a Kodályba, van, aki táncol, van, aki énekel is. A Szólj, síp, szólj! vetéledőn is részt vettek. Hét éve járok táncra, egyszer én is szeretnék eljutni a Fölszállott a páva versenyre. A Kőketánc volt számomra a legszebb élmény, ott első lettünk. Szeretek a gyors táncokat, azt, hogy fittegek vagyunk, jókedvűek, az iskola, a tanulás után is jó egy kis kikapcsolódás. Egy héten háromszor van próba, kétszer egy, egyszer pedig másfél órát táncolunk.

Herceg Elizabetta

Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának.

(Kodály Zoltán)

Csudálatos sárga állatok

A sárga szín azért nagyon előnyös az állatoknál, mert segítségével könnyen el tudnak bújni a rájuk leső ragadozók elől. A sárga karolópók például sárgából fehérre képes változni, majd vissza.

Sárga rovarok

Az egyes rovarok több okból kifolyólag sárgák. A méhek azzal riasztják el a lehetséges ragadozókat, hogy felveszik a természetes sárga színt. Mások esetében a növényhez való alkalmazkodás, amelyiken élnek, jó módszer arra, hogy megtéveszték a ragadozókat.

Sárga karolópókok

A viráglakó karolópókok Észak-Amerika virágain gyakoriak. A karolópókokról készült közeli fotók érdekesek, különösen a hasukon levő koponyaszerű mintázat miatt. Ezek a falánk ragadozók gyakran maguknál nagyobb zsákmányra csapnak le, ezt csak a hatékony álcázásuknak köszönhetően tehetik meg, ami lehetővé teszi a meglepetészerű támadást.

Sárga pillangók

A pillangók valószínűleg azért sárga színűek, hogy egyezzen a színük a nektárral telített virágok színével, amelyekre a táplálkozás során szállnak. A kéneslepkét például a szárnyain levő kis, elűtő színű szemek segítik a ragadozók elriasztásában.

Sárga tengeri rózsza

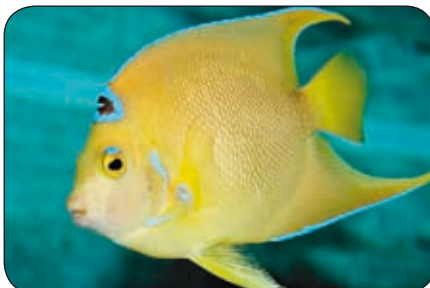
A tengeri rózsákat csak egy pár természetes ragadozó fenyegeti, valószínűleg ezért pompáznak különböző színekben. A tengeri rózsza szűrős csápjait a legtöbb hal elkerüli, kivéve a bohóchalat, amely immúnis a mérgére, és gyakran búvóhelynek használja a tengeri rózsát, amikor nagyobb halak vannak a környéken.

Sárga rákok

A rákok tiszteletre méltó helyet foglalnak el a szárazföldön és a tengerben egyaránt. Az integetőrák enyhén sárga színű, és csak krémszínű ollói és fekete, kiálló szemei ütnek el sárga külsejétől. Az integetőrákoknak bonyolult udvarlási rituáléjuk van, amely során nevékhöz méltóan integetnek ollóikkal, hogy lenyűgözzék a nőstényeket és, hogy megfélemlítsék a hímeiket.

Sárga halak

Sárga doktorhal, sárgafarkú csattogóhal, sárgaúszójú tonhal..., a sárga nevet viselő halak listája hosszúra nyúlik. Az erős pigmentáci-

óval rendelkező halak általában a sekély vizek felszínén élnek.

Sárga békák

Nem mindegyik sárga színű béka mérgező, de egy jó pár közülük az. Ezekre a kis termetű és puha testű trópusi békákra sokféle hulló, madár és emlős vadászik. Élénksárga színük figyelmezteti az állatokat a lehetséges mérgező hatásra.

Sárga kígyók

A sárga szín nem szokványos a kígyók körében, mivel leginkább lesből támadnak. A sárga kígyók igazából albinó fajok, amelyeket leginkább különleges kinézetük miatt tenyésztettek.

Sárga madarak

A sárga madarak, úgy tűnik, mindenütt jelen vannak. Természetesen szép mozdulataik miatt igen népszerű témát jelentenek az amatőr és profi természetfotósok számára.

A koala

Élőhelye

A koalák Ausztráliában őshonosak, és sehol máshol nem fordulnak elő természetes környezetben. Nemcsak hogy növényevők, de az étrendjük majdnem csupán eukaliptuszlevélből áll. Lassú az emésztésük, ezért lassan mozgó állatok. Akár napi 20 órát is alszanak, a fennmaradó időt pedig evéssel és élelemgyűjtéssel töltik. Amikor alszanak, akkor gyűjtenek elég energiát ahhoz, hogy beszerezze a napi ételmüket. Órákat töltenek el azzal, hogy fáról fára ugráljanak, hogy kiválasszák a legfinomabb eukaliptuszleveleket, vagy megrágc�álják a fa kérgét. Soha nem isznak, a kellő folyadékot is az eukaliptusz leveléből nyerik.

A koalák társaságban élnek, és ezen belül nagyon territóriálisak. Megvannak a saját „otthonaik”, ezek főleg fák. A nőstények külön területeken tartózkodnak, és lakóterületeik néha egybeesnek, de harmóniában élnek. A hímek nem tűrik el egymást.

A koalák nagyon messzi távolságból is tudnak egymással kommunikálni. A hang, amit kiadnak, sok mindent jelezhet. Helyzetüket, állapotukat, társasági viszonyukat, és sokszor a haragjukat is. A mamák és kicsinyei sokkal finomabb hangnemben beszélgetnek egymással. Dörmögnek, rőfögnek, nyifognak. Amikor bajban vannak, megrémülnek, és akkor úgy sírnak, mint a kisbabák, ezzel fejezik ki szomorúságukat.

Táplálkozása

A koalák erősen függenek az eukaliptuszfáktól, ezért veszélybe kerülnek minden alkalommal, mikor egy eukaliptuszerdőt kivágnak. Sajnos ezek csaknem 80 százalékát kiirtották, és a fennmaradó területet sem védi az állam. Az erdőirtás, a tűzzel és a betegségekkel karöltve nagy veszélynek teszik ki a koalákat. Ellenségeik, a kutyák, rókák támadásai, valamint a közlekedési balesetek is nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy számuk egyre kevesebb. Épp ezért nagyon fontos a koalák védelmét biztosítani, ugyanúgy, mint az eukaliptuszerdők fenntartását.

A koala Ausztrália jelképévé vált, nemzeti kincsük lett. Nagyon népszerűek, mégis a kipusztulás fenyegeti őket. Emiatt védelemre szorulnak, különben örökre elbúcsúzhatunk tőlük.

Tudtad-e?

A koalák ujjlenyomatai szinte tökéletes másai az emberekének, még elektronmikroszkóp alatt is csekély az eltérés. Evolúciós biológusok úgy gondolják, hogy őseink hasonló stílusban mászhattak a fákon.

Talán tudod, hogy Ausztráliából származik, de amit talán nem tudsz, az az, hogy a koala nem egy medvefajta, hanem a kenguruhoz hasonlóan, erszényes állat. A kölykök születésük után hat hónapig anyjuk erszényében élnek. Az egyetlen ok, ami miatt macinak hívják az, hogy hasonlít a tedimacira, mely szeretni való és édes. De nemcsak hogy nem medve, ezenkívül nem is ölelni való, ahogy legtöbbször gondolnánk.

A koalamackó jellemzői

A koalák a medvére emlékeztetnek, ezért általában koalamacinak nevezik őket. Testfelépítésük hasonlít a vombatéhoz, amely legközelebbi rokonuknak tekinthető. Testsúlyuk 5 és 14 kg között váltakozik, magasságuk 60–80 cm. A nőstények évente egy utódot hoznak a világra. Csakúgy, mint a kenguru, a koala is az erszényében hordja kicsinyeit. Ezek a kicsik hat hónapos korukig maradnak anyjuk erszényében. Az újszülött koalák születésükkor csupán két centiméteresek. Vakok és csupaszak, és nincs fülük. A következő hat hónapban kifejlődnek, és addig csupán anyatejjel táplálkoznak. Hat hónapos koruk után elhagyják az erszényt, de anyjuk mellett maradnak, főleg a hátukon csüngve, egészen egyéves korukig.

Nagy Ignác

Magyar titkok

(Részlet)

Titkok titka.

Mielőtt folytonosan s bizalmasan beszélgetnénk egymással, nyájas olvasó, szükséges, hogy egymással kissé megismerkedjünk. A világ legalább így okoskodik s mitagadás benne, a világnak e tekintetben csakugyan van némi kis igaza, ámbár különben ugyancsak megjárna az ember, ha mindenben vakon iparkodnék újmutatását követni. Ámde ezen ismerkedésnek ezúttal igen nagy bökkenője van, mert én, emberi gyarlóságomnál fogva, azt szeretem hinni, a mit óhajtok, azaz, hogy számos olvasóm leend s én talán egyet sem ismerek közülök; pedig vajmi szerencsésnek tartanám magamat, ha szép olvasónéimat színről-színre ismerhetném! Mivel azonban ez, fájdalom! nem könnyen eszközölhető, tehát azt hiszem, vagy bátorkodom alázatosan hinni, mikép politikai szónokaink beszélni szoktak, hogy a méltányosság mostani dicső századában én sem vagyok köteles magamat megismertetni s higgyék el, szép olvasónéim, hogy önök mindenesetre csak nyerni fognak, ha előttük végkép ismeretlen maradok.

Azonban van mégis valami, minélfogva alkalmasint meg kell magamat ismertetnem. Én tudniillik mások titkait akarom leleplezni s magam mégis titok fátyolába burkolóznám? Ez megrendíti korábbi határozatomat, mert én nem vagyok politikus, ki hatalmas beszédet mond a párviadal ellen s egypár óra múlva már megverekeedik társával s azért a titkok titkát, vagyis születésem titkát csakugyan elmondom; ámbár megvallom, hogy kissé nehezemre esik e gyarlóságot napfényre deríteni, mert nem tartozom azon együgyű bangók közé, kik származásukkal kérkedni szeretnek, mivel egyebet úgy sem tudnak magukról mondani.

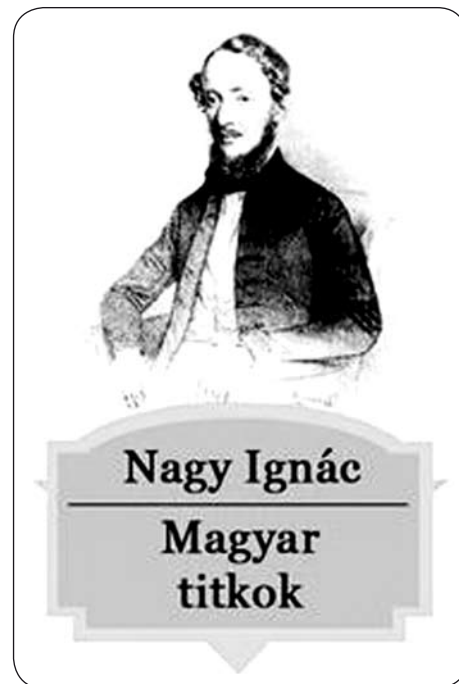
Én, mikép azt a szíves olvasó már rég tudja, a Szürke zsák vagyok, de épen nem ám valami paraszt buzászsák, hanem valódi nemesi származású s ezt korántsem hiúságból mondom, hanem csupán azért, mivel legfőbb feladatomnak tekintem azt, hogy mindenkor és mindenütt hű maradjak az igazsághoz. Állításomat világosan bizonyítom be, nehogy azt higgye valaki, mikép csak afféle mai világi nemes ember vagyok, ki azért mondja magát nemes származásúnak, mivel atyja valamely nemesében táblabíró volt.

Atyám egy valóságos nemes származású spanyol juh hátán pillantá meg a napvilágot, gypajualakban ugyan, de nemes gypajualakban. Azért azonban tökéletes jó magyar volt, mert már apja is Magyarországon született. A nyáj nemes ember tulajdona volt, ki csak annyiban különbözött atyámtól, hogy nemességét vette, míg ez születés által öröklé azt. Hogy a gypajú zsidó kezeibe került, azt alkalmasint említmem is fölösleges, mert mindenki jól tudja, hogy nálunk mindenben zsidó és zsidószkodás viszi a főszerepet. Anyám selyembogárból származott s ugyan ki ne tartaná kutyabőr nélkül is nemesnek a selyembogarat, melynek a világ legszebb kelméit köszönhetjük! Selyemkelmék használatá mulhatlanul szükséges a trónon, egyházban, minden hóféhér vállakon és arra is, hogy hamarabb csődülethez juthassunk. Tehát a nemes gypajú és nemes selyem a gácsí gyárba vándorlott s belőlük, vegyítve, azon kelme készült, melyből viszont én készültem. E szerint méltóztatnak átlátni, szíves olvasóim, hogy én vegyes házasság születtje vagyok; kivételképen azonban mind a két szülőm szokásait követém: én ugyanis oly bátor és szerelmes levék, mint atyám és oly sokat költöttem, mint a selyembogár.

Egyébiránt: «Nevelés formálja az embert», ezt mondá egy régi magyar író s valóban tökéletesen igaza volt, mert ugyan mit használt volna nemesi származásom nevelés nélkül? Vannak ugyan nemes emberek, kik azt hiszik, hogy csak drága lovaikat kell idomár kezeibe adniok, gyermekeiket ellenben majd felnöveszti ugys a pénz és nemesi származás. S talán igazok van, mert jól kiidomított lovaik díjakat nyerne a pályagyepen s utóbb jó áron kelnek el; de ugyan hol birnának gyermekeik gyöngye lábaikkal pályázni s ugyan ki adna érettök csak egy fillért is!

A berettyói komp.

Nevelésem befejeztetése után három út állott előttem, melyen az életdicsőség csúcsára kapaszkodhattam volna, tudniillik: hivatalviselés, járdakoptatás és utazás. So-káig nem tudnék a választáson eligazulni. A hivatalviselést magábanvéve igen szép életmódnak hívém ugyan, de anyi ezer meg ezer hivatal közül ugyan ki tudná a legczélszerűbbet kiválasztani? A megyei hivatal igen szép, de – nekem nem kell, mert én

mindig egyenlő vagyok s a három esztendő vége felé világért se tudnám azon nemes atyámfiat ölelgetni, kit harmadfél év előtt lólopás miatt becsukatni kényszerültem. A városi hivatal is derék, de nekem egyetlen Herr Vetter-em és egyetlen Fra Mahm-om sincs valamennyi nagy városában a szép Magyarországnak; e szerint irnoki méltóságnál bajosan birnék magosbra vergődni. Gazdasági hivataloknál mindig csepeg valami, habár nem csurog is, a mint mondani szokták; de ott is irnoksággal kell a munkát kezdeni s ha az ember a tisztartó lányát nőül nem veszi, vagy a földesur lovait is oly tiszteletben nem tartja, mint az indusok a braminokat, úgy bizony hálát adhat istennek, ha vénségére valamely pipaszárnyú hosszú faluban ispánságra emelkedhetik. Még más hivatalokról is gondolkodtam, de végre csakugyan meggyőződém arról, hogy a rendes hivatalviselés nem nekem való, tollrágóp lopópóvá lenni pedig semmi kedvet nem érzék magamban.

Eziránt tisztába jöven magammal, figyelmemet a járdakoptatásra fordítám s meg kell vallanom, hogy ezt igen pompás életmódnak gondolám. Mindent tudni és látni, mi az utczákon történik s néhány nap mulva józüen kaczaghatni az újságírókat, kik csupán hallomás után beszélhetvén, egészen fonákul írják le az újdonságokat; a szép hölgyeket boltról-boltra kísérni, nyomról-nyomra követni, némely édes és keserű titkokskáikat kilesni s bizonyos férjeket, vőlegényeket és szerelmeseket annak idejében derekasan kinevethetni; az éber rendőrök fölött részvevőleg szánakozni, midőn alvásuk közben kezeikből a pipa ellopatic: mindez mennyi kéjjel s örömmel árasztja el az embert! De egy bökkenője ennek is van. Minden járdával ellátott városban annyi a járdarontó naplopó, hogy lsten a megmondhatója s így közülük kedvezőleg

kitűnni vajmi nehéz. Én pedig mindenáron ki akarok tűnni s kész vagyok szakállamat földig növeszteni, ha másképp nem birom magamra vonni az emberek figyelmét.

Hát az utazás? Ez alkalmasint a legderebb, gondolám magamban s csak az került még némi fejtörésembe, hogy tulajdonkép hová és mi célból utazzam. A magyarok ősi lakhelyének kinyomozását egyetlen lépésre sem tartám méltónak, mert nekünk előbb arról kellene gondoskodnunk, hogy mostani hazánkban valahára erős, kiirhatatlan gyökeret verjünk s ne ingadozzunk minden legkisebb szellősuhogástól, mint a Tóbiás szakállá. Külföldi szokások leírásának szinte nem vagyok barátja, miután még a szomszéd magyar falu szokásait sem ismerjük. Vagy külföldi intézetekkel ismerkedjem meg, hogy azokat nálunk honosíthassam? El e gondolattal! Ismerjük meg előbb hazánk szükségait s azután orvosoljuk saját természetünk szerint, mert nem minden gyógyszer használ mindenütt egyenlőn.

Eh, gondolám tehát végre, utazni fogok úgy, mikép most fiatal hazánkfiai rendszeren utazni szoktak, tudniillik, hogy utazásaimból visszatérve, így beszélhessek:

– Ah, barátom, X... szónokunk jól beszélt ugyan, de bezzeg, midőn O'Connellt a londoni parlamentben mennydörögni hallám!

– Ez a kis donna jól tánczol ugyan, de a párisi tánczosnók egészen másképp bájoltak el engem!

– Sok szép vidék van hazánkban, az igaz; de, barátom, mi ez a tiroli és svejnczi gyönyörű tájakhoz képest.

Nemde dicső ez, nyájas olvasó, midőn ilyeneket mondhat az ember? Hogy azután

értettük-e O'Connellt s ébren vagy alva utaztunk-e keresztül a tiroli és svejnczi tájakon, az tökéletesen mindegy, szavaink azért mindig egyenlő hatásuak lesznek.

Én tehát külföldre utaztam, mivel azonban elég ember találkozik napjainkban, ki utazásait leírja, azaz könyvtárakban összeszerkeszti, tehát én mélyen hallgatók külföldi tapasztalatomról s majd csak azokat terjesztem elő, miket hazámban gyűjték s miknek valódi megítélésére a külföldiekben nem csekély segílyt találtam.

Külföldről visszatérvén, mindenekelőtt néhány rokont látogatók meg az Alföldön s onnan egyenesen Pest felé indultam, hol mint dús tapasztalatokkal terhelt utazó, kitűnő szerepet hívék a járdakoptatók közt játszhatni. Nagyváradig lóháton kívánék haladni, hogy a szép alföldi tájakat annál nagyobb kényelemmel láthassam.

Mindjárt első nap délután három óra tájban a Berettyó egyik ágához, vagy talán magához a főfolyamhoz érkezém s már távolról látom, hogy a révészek épen indulni akarnak. Lovamat tehát kissé megugratám s még épen jókor érkezém a parthoz. A révész épen akkor akará a kompot eloldani.

– Atyafi – így szólék hozzá – én is át akarok menni.

– Majd visszajövünk – felelé nyugodtan a révész.

– Jó borraivalót adok!

– Hát melyik uraságnak embere az úr?

– Én?

– Igen hát.

– Magam ura vagyok.

– És lóháton jár?

– Hát ugyan miért nem?

– Nálunk csak az urasági cselédek szoktak néha lóháton járni, mikor épen nincs czigány a faluban, kit valahová gyalog lehetne küldeni.

– Jól van, jól, atyafi, bocsásson kend a kompa s megkapja a borraivalóját.

– Instálom tekintetes uram, nem lehet, mert ha lova egyet ugrik, bizony mindnyájan kiborulunk; hanem majd inkább kitoljuk ennek a zsidónak a szekerét és a tekintetes urat visszük előbb át lovastól.

– Eh, ne bántsuk a szegény zsidót, az én lovam oly okos állat, hogy bizonyosan nem fog bajt szerezni.

– Isten neki, tekintetes uram; de hát a borraivaló?

– Majd a túlsó parton.

– Jobban szeretném ám most.

– És ugyan miért?

– Hátha kiborulunk és tekintetes uram a Berettyóba vesz?

– Ne féljen kend attól, jól tudok én úszni.

– Soha bizony! Úr a tekintetes úr és még úszni is tud.

A révész sokáig csóválta még fejét s nem bírta fölfogni, hogy mikép tudnak az urak egészen az uszáig lebocsátkozni.

Lovamat a zsidó szekérének első löcséhez köték s én mögötte, a révész mellett állapodám meg, ámbár nagyon unszolt, hogy foglaljak helyet a kocsiülésen, mert könnyen vízbe szédülhetnék, ha állva maradok. Úgy látszott, hogy a jó révész sok urat látott már s azért hitt engem is oly igen gyöngye idegzetűnek, vagy magyarosabban, véznadongájúnak. A révész meggyújtá pipáját s szerencsésen megindulánk.

Csak ekkor tekinték becsületesen körül s meg kell vallanom, hogy nem a legjobban kezdém magamat érezni, midőn azon törekeny edényt megpillantám, melyre e pillanatban halandó részeim bizva voltak. Két korhadt vályú, melyek isten tudja hány évig szolgáltak ezelőtt valamely tanyán itatásra a nagyszarvú gulyának, meglehetősen foszladozott gúzszal kapcsolatban tartatva, oly kompot képezett, melyhez képest az úgynevezett lélekvesztő-csónakot valóságos tengeri vitorlásnak mondhatni. Egy hosszú parasztszekér fele az egyik, fele a másik vályuban állott s így legalább attól nem félheték, hogy a vályuk el fognak egymástól válni, mert akkor a szekérnek is mindenestől kétfelé kellett volna oszlani, a mi nem egykönnyen történheték meg, mert magosan meg vala terhelve ökörbőrökkel, melyek szarvai mind kifelé állottak, mintegy megvíthatlan sánczot képezve minden ellenséges megtámadás ellen. A bőrök magas tetején szakállas zsidó ült, ki majd imádkozott, majd ismét a felhőkre forgatá szemeit, hogy ugyan nem közelít-e vihar, mely őt gonosz büzü, de azért jó nyereségű trónjától a Berettyó hideg karjai közé sodorhatná. A zsidó kocsisa a vályú hátulján állott, hosszú póznával tologatva előre alföldi gőzösünket s néha-néha aggályosan tekintte két lovára, melyek mogorva tekintettel úsztak a komp után, melyhez ellenállhatatlan erővel kapcsolá őket a kötőfék. Szegény lovak! Bizonyosan azért nehezteltek, mivel nekik fáradságosan kelle úszniok, míg az én lovam egész kényelemmel állott a vályú elején, ám-bár tulajdonkép ő is csak ló volt. Hja, szegény lovacskák, mondom, ne haragudjatok effélékéért, ha hosszú életűek akartok lenni itt e földön, mert nemcsak veletek történik ilyesmi; én már oly esetet is eleget láttam, hogy számár ült a kocsiban és négy derék ló húzta. Kár, hogy a szegény lovak nem érték e vigasztalásomat.

A révész mellettem állott, szinte száraz hosszú póznával kezében, melylyel irányt adott a kompnak vagy hidasnak, mikép ő jobban szereté nevezni. Unalomból következő párbeszédet nyiték vele:

- Régen révészkedik kend itt már, atyafi!
- Öregapám is révész volt már itt, tekintetes uram.
- És mindig ily rossz volt a komp?
- Rossz-e? Ennél még rosszabbat is láthat az úr a mi vidékünkön.
- És mégis fizetni kell rajta?
- Hát hogyné! A paraszt, zsidó, meg német fizet, de az urak szabadok, a cigányok pedig egy nótát húznak köszönöm fejében.
- Hová lesz azon pénz, mely itt fizettetik?
- Birák uraimék szedik föl és azután beszámolnak vele.
- Hát kend mi fizetést húz?

– Csak azt biz én, uram, a mi úgy csöppen-csurran, azután meg úr dolgára nem kell járnom.

– Nem szokták a hidast néha megvizsgálni?

– De meg ám, minden tavaszkor itt terem a törvénybíró egy pár eskütt emberrel és a javításért fölronak egy-két forintocskát.

– És ki viszi véghez a javítást?

– Senki.

– Hogyan?

– Nem ám! A javítás csak abból áll, hogy eskütt uraim egyet isznak, én pedig jól tartom őket halászlével s kitatarozom a hidast, ha épen valami baja van.

– Miért nem jelenti kend be ezen csalást?

– Ugyan kinek? Talán bizony az ispánnak? Uram fia, hiszen olyan kevély, mint az egyszerű béka.

– Hát miből állott az egyszerű béka kevélye?

– Azt beszélnek biz arról, tekintetes uram, hogy egyszer lovat patkoltak a falu végén; a béka ezt meglátta és annyira elbizta magát, hogy előugrott lukából s oda tartotta körmös lábát, hogy őt is patkolják meg.

– Mégis csak szólni kellene kendnek valakivel?

– Nem én, uram, mert jól ismerem én a világ mostani forgását. Mindig ezt mondta nekem megboldogult apám, az isten nyugtassa meg szegényt! Gergely fiam, ha csalást látsz, hallgass vele és gondold meg, hogy a sas nem bünteti meg a kányát, ha a tyukot elviszi, mert ő maga meg a bárányt ragadja el. Én becsületes ember vagyok, amennyire lehet, de más dolgába nem avatom magamat. Azt tartom én, édes jó uram, hogy: ne szólj nyelvem, nem fáj fejem.

Már megnyitám ajakimat ezen erkölcsös párbeszéd folytatására, midőn siralmas hangon ejtett szavak hatottak a füleimbe:

– Nagyságos uram, nagyságos uram, segítség! Bizony isten, mindjárt megesz!

Föltekinték s látám, hogy a szegény zsidó majd leesett bőrös trónjáról szörnyű rémületében. S mi ijeszté őt meg annyira? Lovam,

hihetőleg unalomból, első lábait a rúdszegre tevé s farkaszemet kezdte a szegény zsidóval nézni.

– Ej, ne féljen kend, lovam jobb ételre szokott.

– Talán bizony korpát szagolt lczik gazdauram fejében.

– Az én nevem Móricz.

– Mindegy az, mégis csak lczik kend azért, mert zsidó.

E rövid szóváltás után lovam ismét leereszté lábait, a nyugalom helyre állott és mi kevés pillanat mulva szerencsésen partra érkeztünk, hol a révész, megkapván tőlem az ígért borralalót, azonnal a zsidónak is nyújtá hólyagos markát.

– Isten áldja meg kendet, révész gazda, sok szerencsét kívánok.

– Hohó, nem oda Buda! Csak fizessen kend lczik gazda.

– Fizessen?

– Biz úgy ám.

– De ugyan mit fizessen?

– Hogy mit? Hát két ló, két ember és egy szekér után hat garast.

– Hat garast?

– Annyit hát.

– Merkverdig! Hogyan fizessen én most hat garast, derék becsületes révészgazda, mikor én már fizettem.

– Nekem?

– Kendnek ám, még a túlsó parton; talán a nagyságos úr is méltóztatott kegyesen látni.

– Én nem láttam.

– Csak fizessen kend, mert mindjárt lekötök egy marhabórt a szekérről.

– De nekem mégis úgy tetszik, hogy én már megfizettem kendet.

– Utoljára mondom, lczik gazda, fizessen kend, különben –

– Na na, révész gazda, itt a pénz; hiszen én nem akarok csalni, de azt gondoltam, hogy már kifizettem kendet.

E szerint a béke helyre állott s a zsidó kocsisa befogott, miután lovairól a nadályokat leszedé, melyek a Berettyóban rájuk tapadtak.

Kedves Olvasó Tanulók!

A 19. századi magyar irodalom két kevésbé ismert, de nagyon érdekes regényébe olvashattok bele mai rovatunkban.

Nagy Ignác és Kúthy Lajos regényei, a *Magyar titkok (1844–45)* és a *Hazai rejtelmek (1846–47)* általában együtt kerülnek említésre a magyar irodalomtörténetekben úgy, mint a posztromantikus regények. Hánytatott sorsú hősök, vármegyei igazságtalanságok, bűnügyek jellemzik a regénybeli történeteket. Egy harmadik kortárs regényt is beidéznék a sorba: ez *Eötvös József A falu jegyzője (1845)* című regénye. Ebből már volt részlet a Gyöngyhalászban. Most olvassátok emezeket!

Írjátok meg a véleményeket ezekről a régi regényekről. Lehet-e őket olvasni?

Bence Erika

I.
(Hortobágy.)

Túl a rónát lepő öntéseken angol ló lát-
szik nyargalni. Hátán karcsú lovagot
repít, kinek körrajzát összeolvasztja a
távolság.

Hortobágyot özön borítá. A Tisza-Füred és
Nánás felől kiöntött, a Hortobágy folyam fel-
dagadt, a pusztai tavak megnöttek, káka és
nád közepén felül, s a hortobágyi csárda mint
egy félemllett Ninive állt a szennyes tenger kö-
zött. Az ó-testamentomi szűzvizen isten lelke
járt, itt döglött marhák, kószá tutajok, cibált
szénakazlak, s megmosdatott utcák minden
szemetje uszkált a habtalan síkon, melyre bő-
ségben teríti nádpelyhet a bűzhödtt szellő.

Néhol zöld oázok szorultak szigetül az
öntések közé, miken ló, birka, szarvasbarom,
ember s juhászok éltek szoros közelben,
remegve az inség főfokát, mely a koppadt
gyepen, a nem szabadítás bizonyos hitében
rájuk várt. Két dereglye ugyan szépen kiment-
hetné, de a deszkák önmagokat nem szülik
hajóvá, s miért fáradna a magyar óvszerért ve-
szélyek előtt, holott veszély alatt sincs kedve
azt tenni?!

A tulkok szomorúan állongtak gyökig leg-
gelt szigetek szélein, s mit máskor nem, érze-
keny szemet emeltek az égre, tán egy titkos
ösztön elősejtésével, míg a rezgő víz eltorzítja
nyurgult árnyaikon a nem őket illető arczkife-
jezést.

Egy ily kised világra szilaj farkas szorult. Tíz
naptól törekvők megszökni a menhely börtö-
néből, mely szabadságát vevé el, hogy életét
megtartsa. Most fáradtan fekszik, de hunyorgó
szemhéja alól kivillog a düh és éhség zöld ra-
gyogványa. Körében hantokra hasgatva a fel-
körmölt gyep, s itt-ott friss porhanyó föld, mint
hangyaboly, vagy finom vakandturás, miket
mérgeiben kapart a szokatlan fogoly. E hányá-
sok közein agg kan csontváza van szórva tör-
delt darabokban, melyet szerelmi kalandban
lepett az áradás, s vész óráin a ragadozó mar-
taléka lön. E csontokra nem lehet ismerni, bor-
dák és gerincz szerte marcangva, koponyája s
magok a legkeményebb sódarcsontok kereszt-
kasul örve a mardosás mély karczaival. Csak az
állkapczában egy csonka vén agyar mutatja,

Kúthy Lajos
Hazai rejtelmek

(Részlet)

hogy a zsákmány, csatához szokott kan vala.
Most felkél a szép vad hűtelen nyugtából, mely
éhségét nem csillapítá. Hosszat nyújtózik kiöl-
tött nyelvvel, s hirtelen felszökik egy öl magas-
ba. Visszaestében kiharap a földből egy darab
hantot; majd kiköpve azt, fájdalmasan nyalja
mély sebét, melyet a küzdő kan czombján ha-
sított. Eleven húsig nyalja a sebet, mígnem vér
serked rajta, és kínosan ordít a közben, mely
mértföldekig hallik a néma víz felett. Azonban
éhsége vadabb mint a fájdalom. Megrohanja
a vázmaradványokat. Foga csattog mint az
edzett aczél, ínye vérzik, s egy két töredéket
elnyel az éles csontokból. Majd az állkapczát
ragadja fogai közé, s fület hegyezve ügetni
kezd, megcsalva önmagát az emészthetetlen
zsákmánnyal. De a sziget szűk, nem adhat
tért a haragban futónak. Keskeny körben üget
a vízszegélyeken, mint egy iskolába kényszerít-
tett ló. Dűhe nő, s tért keres. Megáll, gerinczén
borzad az ordas szőr, éles szemekkel benézi
a látkört, de annak roppant területe csak víz
és ég. Látja, nincs menedék, még egyszer be-
lemar a száraz állkapczába, de az agyar ágya
nem enged. Bősziúlnen rázza oldalt és fel s alá,
aztán messze veti magától, keresztül ordítja a
vizi pusztát, s szilaj szökések közt szaglálja a
földet. Rugni s kaparni kezd rövid szünetre egy
friss hányást. Szemei zöldveres tüzet lövelnek
az alatt, s csattogva kapkod a legyek után, mik
a bűzös csontokat megdongják. Végre győzött
a természeti ösztön, megszelídült az éhség ha-
talmára, s foghegyen, finnyás nyámmogással
enni kezdi a nyers földet, mely nála rendszeren
az éhhalál végmenedéke.

Az alatt a látkör alján felhők ütik fel rohanó
fejüket tömött kerek gomlyokban, miket ha-
mar hasábokra oszt s ujra szétteríti a nyugoti
szél. Erős, kövér cseppeket szakaszt le, s hulló
terheikkel megragyásítja a sima vizeket. Távol
lárma kél a határon, roppant sereg vadlúd
repül igen alatt, nádist keresve a vész előtt.
Kisértő hangjokat hallja az éhes ragadozó.
Oly közel, s hallatlan bőségben vonulnak fe-
lette, oly étvágyköltőleg látja elnyúlni a jóízű
nyakat, melyet csak puha tollazat véd, s szép
ifju czombokat, míg a ludak röptében feléje
függének. Tátott torokkal ugrándozik a kecses
lények után, nyelvéről lecseppen az étvágy
nedve, csak fél öllel tudna följebb ugrani,
övé a boldogság. Hiába, az ostoba libák nem
tartják szerencsének torkába bűvni, s csupa
tiszteléből a körmös kalandorhoz, felcsapnak
magasra biztosb vidékekre.

Most a fergegő nő, a szél dűhe szétömlik a
vízterén, s féloldalra dönti a megeredt záport,
mely, mint vízsodronyból rakott zuhatag, sza-

kadt le. A mén nyerít, a tehenek bögnek, s a
juhnyáj mint egy nyomott nép, sír az apró szi-
geteken. A vész Körmösösig hozza a szájköltő
hangot. Mennyi kövér falat, mily úri különfé-
leség, kivált az alázatos juhok, melyek sem
rugni, sem öklelni nem tudnak! Hozzá mily
horpasztó éhség, s mégis neki goromba földet
kell nyelnie minden zsír nélkül! Hajh! ezt túrni,
ennyi csábításra stoicusnak lenni nem lehet.
Ő szabadnak születék, hogy ragadozhasson.
Beszökik a vízbe, hogy rohanjon az áruló hang
felé. De a víz mély, s messze, messze tart. Egy
ösztön szól benne, mit az állat is ért, az úgy-
nevezett életi. «Szigetemen világos hogy élek,
gondolá, vagy gondolható magában, mert ér-
zem, hogy éhezem. E víz itt a sírverem, mihelyst
elnyelem, vagy magam elnyeletem. Sírontúl
ugyan nyájas örömré hí birka- s tulokbögés,
de ki tudja, nem fognám-e örökre sírban hagy-
ni becses fogaimat, hogy ne legyen mivel ha-
rapni a túlélet pecsenyéjébe. Azért jobb lesz
visszaragaszkodnom, annyival inkább, mert
ez a disznó jég szörnyen püföl.» Körmösdeák
alkalmasint ilyesmiken jártatá agyát, mert a
gyepre csakugyan visszazállásolt. Még egy
pár próbát tón a bögő áldozatok felé, de étvá-
gyán kifogott az életét, s mérges nyifogás közt
sérült oldalára fekvék, hogy sebét ne verhesse
a kavicsnyi jég. Orrát verhenyes szügyébe vág-
ta, félig húnyt szemhéján felborzolá a szórt, s
akkor jajdult fel egy-egy oldalkapással, ha sze-
men vagy fültövön üté egy jégtojás.

A pusztai vész folyvást nőtt. A fehérhasú
felhők mint könnyű habok merültek egymás-
ba, s itt-ott földig ereszték kesely farkaikat. A
szél ákaszgalyakat hurczolt a záporban, miket
mérföldekből rabolt, a jég sűrűn omlott, mint-
ha termett fa gyümölcsét erőszak rázná le, s
a sík vizet felverte, hasonlóul a forró olajhoz,
mely habzik és bugyog a szörnyű tűz felett.

Egy vészbetört szent ének hangzott s osz-
lék fel erőtlenül a vad morajban, s utána egy-
kedvűn zúgott ég és víz. A szél visszakanyarult,
s ujra megjelent a kétség szózatja. Gyöngye női
hang éneklé buzgó a zsoldár sorait:

Haragodnak nagy voltában,
Ne feddj meg uram engem.

Csattogó dördület válaszolt, mely megren-
díté a földet Kardszagtól Ohatig. A táj rémsö-
tét lön, az elemharcz tetőpontig jutott. A szél-
torlat bömbölt, örvénynyé kavarva a záport, s
csattogtatva az összevert jeget. A lázadó álla-
tok torz haragban bögtek a viharzenéhez, míg
vészharangokat vert félre a kapkodó szélro-
ham, távol falvaktól ragadozva el a harapdált
hangot. A szent zsoldár, tört énekben törede-
zett elő e vad lázadás közt.

Népszerű sportok a tavaszi napokra

Egyre fényesebb napsütés, emelkedő hőmérséklet és a változó környezet... Minden adott, hogy megmozgassuk izmainkat.

A tavasz a legjobb időszak arra, hogy felébreresszük testünket a szürke hétköznapi után. Tíz népszerű sportot ajánlunk neked, melyekkel levelezheted megnövekvő energiaszinted, és engedheted, hogy tested bőségesen termelje az endorfinokat.

Röplabda

Bár sokan a téli időszakban sem tudnak elszakadni a népszerű labdasporttól, mégis akkor a legigazibb, ha a szabadban játszhatjuk. Szerencsére csak egy labdára és játékosokra van szükséged.

Amennyiben nincs röplabdahálótok, feszítsetek ki egy kötelet, és terítsetek rá valamit, ami elválasztóként szolgálhat a játszma folyamán.

Lovaglás

A lovaglás igen népszerű sport, és nagyon egészséges is egyben. Mindenképpen kérd meg magad mellé oktatót, ha még nem lovagoltál. Ez egyáltalán nem szegény, hiszen ők sem nyeregben születtek, nekik is megtanítottak valaki az alapokat.

Ami pedig a legjobb az egészben, hogy a kellemes időtöltés mellett számos izmod formálódik egyszerre.

Futás

A legegyszerűbb és talán legnépszerűbb sport a világon. Nincs szükséged másra, mint egy jó sportcipőre és egy kis zenére, ami inspirál a mozgásra. Nem kell egyből hosszú, eget rengető kilométereket lefutnod, elég egy kis kocogás kutyasétáltatás közben.

A rövidebb távok lefutása is segít a boldogsághormon termelésében, és ez az a sport, amely az egész testedet megreformálja.

Biciklizés

Manapság ritka, hogy valaki ne rendelkezne a kétkerekű járművel. Pattanj fel rá, amikor csak teheted, hiszen ez az egyik legjobb kardioedzés a földkerekségen. Tekerj el a boltba, az iskolába vagy a barátaidhoz. Hidd el, ez igazán kellemes módja a szabadterei edzésnek.

Görkorcsolya

Biztos neked is ott porosodik a görkorcsolyád a szekrény mélyén, de ha mégsem, szerezz be egyet! Ha megvetted, csak felhúzd a lábadra, és már indulhatsz is. Egyedül vagy barátokkal, nem számít, hiszen a hatása garantáltan nem marad el. A belső combizmod, a feneked és a vádliid is alaposan átalakul a rendszeres használata mellett.

Gokart

Száguldáskedvelők, figyelem! Vezetni vagyóknak kihagyhatatlan a gokart a tavaszi programok közül.

Egy szabad hétvégéden hívd össze pár barátodat, és próbáljátok ki ezt a sportágat is, garantáltan kellemes szórakozásban lesz részetek.

Tollaslabda

Tökéletes sport kellemes délutánokra és estékre, a családdal vagy néhány baráttal. A felszerelés könnyen beszerezhető, és még hálóra sincs feltétlenül szükségetek, jóformán bárhol és bármikor űzhetitek.

Bár az ereszcatornákkal érdemes vigyázni, a tollas egy igazán élvezetes időtöltés a szabad levegőn.

Úszás

A jó időjárás megérkezteivel nem fenyeget többé a megfázás veszélye. Légy te is az első között, amikor megnyitják a szabadterei fürdőket! Így amellet, hogy viselheted csinos fürdőruhát, az úszással rengeteg izmodat formálhatod, erősítheted.

Golf

Nem túl népszerű sportág, azonban a golf egy remek lehetőség – többek között – a türelem és a koncentrációképesség javítására. Ha időd engedi, szedd össze néhány barátodat és próbáljátok ki.

Tenisz

Bár az elv nagyjából hasonló a tollaslabdáéhoz, nem szabad elsiklanunk afölött, hogy ezt a legjobb nem otthon, hanem a célra kijelölt pályán játszani. Vidd el magaddal a barátodat vagy a legjobb barátnődet, és mozgassátok meg magatokat egy kicsit! Hidd el, a sok szaladgálás, ug-rálás és erős ütés hamar megteszi a hatását.

A tavasszal ébredező táj a legjobb környezet egy kis kikapcsolódásra. Gondolkodás nélkül használd ki, ha lehetőséged nyílik a szabadban tartózkodni.

Viselkedés a természetben

Atavasz, különösen a majális az az időszak, amikor a legtöbben kirándulni mennek a természetbe. De van néhány szabály, amit be kell tartani. Mindenkinnek, aki a természetbe látogat, el kell fogadnia az első és legfontosabb szabályt: vendég vagy, viselkedj is úgy! Ha szeretnél kapcsolatba kerülni erdővel-mezővel, akkor a következőket kell betartanod:

1. Készülj fel alaposan a kirándulásra! Meg kell tervezni, hogy mikor, hova és hány km-re indultok el.

2. Jelzett turistautakat használj! Alapkövetelmény, hogy jelzetlen utakra nem szabad letérni, mert eltévedhettek!

3. Kíméld a növény és állatvilágot! A természet lakói és alkotó növényei csak akkor adnak hús árnyat és biztonságot, ha nem bántjuk őket. Úgy kell viselkedni, hogy mi vagyunk a vendégek a természet házában, és ezzel visszaélni nem lehet!

4. Ügyelj a tisztaságra, csendre, mert csak így élvezheted a kikapcsolódást és csodálhatod meg a természetet.

5. Szigorúan tartsd be a tűzvédelmi előírásokat! A tűz teheti a legnagyobb kárt a természetben, ha erre nem figyelünk, nem lesz természet, eltűnnek a növények és állatok egyaránt.

6. Vigyázz az erdei létesítményekre, műemlékekre! A létesítmények a meg-megálló, megpihenő kirándulókat szolgálják. A műemlékek védelme a múlt értékeinek megőrzését jelenti.

7. Becsüld társaidat, ha bajba jutnak, segíts nekik!

8. A közösségi együttlét szabályait tartsa be mindenki! Ez biztosíthatja a felhőtlen kikapcsolódást és emlékezetes élményt.

9. Légy tekintettel a vadász, a halász és erdész érdekeire.

10. Szeresd a természetet, és igyekezz azt másokkal is megszerettetni!

11. Kényelmesen, ne feltűnően öltözz, és viselkedj fegyelmезetten!

12. Tartsd tisztán a forrásokat, patakokat, pihenőhelyeket!

13. Ami a természeté, azt hagyd érintetlenül, ami a tiéd, hozd is vissza!

14. A természetben való tartózkodás után állítsd vissza az eredeti állapotot!

15. Nyitott szemmel és füllel, a szépségre fogékony szívvel járj!

Ha a szabadban tartózkodsz, próbáld odafigyelni a körülötted történő eseményekre. Vedd észre a körülötted élő állatokat, növényeket, a felhőket, a szelet, a hangokat, neszeket és egyáltalán mindent, ami körülötted zajlik. Ez persze csak akkor sikerülhet, ha csendben maradsz. Mindenképpen kerüld a hangos beszédet, felesleges kiabálást, zajongást. Ne hallgass hangosan rádiót, zenét, ezekre ráérsz akkor is, ha már hazaértél.

Viselkedj úgy, mintha vendég lennél. Hiszen olyan környezetben tartózkodsz, amely rajtad kívül más élőlények számára is az otthon jelent. Tiszteld meg őket azzal, hogy ottléteddel nem zavarod őket.

Ne szemetelj, a hulladékot vidd magaddal, és az arra kijelölt helyen rakd le.

Sajnos nem vagyunk hozzászokva, hogy a gondolatainkat „lehalkítva”, a tudatunkat lecsendesítve a környezetünkre figyeljünk, és a mindenholnan jövő, néha alig észrevehető apró „eseményeket” (vagyis hangokat, neszeket, apró mozgásokat) felismerjük, és helyesen értelmezzük. Pedig a természetjárásnak (a rövid kirándulástól a komoly túrákig) pontosan ez (lenne) a legfontosabb célja.

A dolog azonban tanulható, helyes hozzáállással mindannyian képesek vagyunk visszatalálni a bennünk élő „őseMBERhez”, és ha ez sikerült, akkor egy csodálatos világot fedezhetünk fel magunk körül a természetben. Erre pedig nagyon nagy szükség van, nem csupán önmagunk, hanem mindannyiunk érdekében.

Ugyanis ez a gyönyörű természet az emberi tevékenység miatt nagy veszélyben van, márpedig nélküle az ember nem sokáig létezhet a Földön. Ahhoz, hogy megmenthessük, meg kell ismernünk (és meg kell szeretnünk) a természetet.

Ezért, amikor csak tehetjük, próbáljunk meg családostul, „testületileg” kivonulni a szabadba, akár egy pár órás kirándulás, akár egy egész napos (többnapos?) túra alkalmából.

A természetről mondták

Ha igazán szereted a természetet, mindenhol megtalálsz a szépséget.

(Vincent Van Gogh)

Az erdőben semmi sem öncélú. Minden gyomnak, minden rovarnak, minden madárnak megvan a maga pontosan meghatározott szerepe.

(Szilvási Lajos)

A természet még számtalan meglepetést, sőt kelepccét rejt, de legfőképpen az ismeretlen dolgok, jelenségek, hatások és képességek kozmikus méretű raktára, amelynek a jelek szerint még az ajtaját sem nyitottuk ki.

(Nemere István)

Minél közelebb van az ember a természethez, annál szabadabb és tisztább, mind a gondolataiban, mind pedig a cselekedeteiben.

(Jurij Ritheu)

Tudni akarjuk, honnan van, amink van, hogy holnapra több lehessen belőle. Földanyánkat kérdezd, ő tud mindenről, ami velünk történt, emlékezik mindenre, ami elődeinkkel esett meg. Beszélj a földdel!

(Zalka Miklós)

Okosabban kellene bánni az embereknek a természettel. Úgy, hogy minden élőlény meglelje benne a maga nyugodalmat élőhelyét.

(Lázár Ervin)

Az emberek mindent pusztítani akarnak. Én csak annyi halat fogok, amennyi nekem kell, s néha az uraságnak, ha följön. Aki akkor is pusztít, amikor nem éhes, vétkezik.

(Wass Albert)

Amikor egy falevél lehull a fáról, vajon úgy érzi-e, hogy legyőzte a hideg? A fa azt mondja a levélnek: „Ez az élet körforgása. Talán azt hiszed, hogy meghalsz, de valójában bennem élsz tovább. Neked köszönhetem, hogy élek, hiszen általam lélegeztem. Azt is neked köszönhetem, hogy szeretted, mert árnyékot tudtam adni a fáradt vándornak. A te nedved az én nedvem: mi egyek vagyunk.”

(Paulo Coelho)

Beszélgetni a természettel, ez mindannyiunknak jót tesz: emlékeztet arra, miből vagyunk.

(Ian Nicholas Stewart)

Szépségtippek tiniknek

A mai világban nagy társadalmi nyomással kell szembenézniük a kamaszoknak, hiszen a média tele van tökéletesnek tűnő arcokkal, és ez csak hozzáadódik a felnőtté válás terheihöz. De ne hagyd, hogy aláássa az önbizalmad! Sok módja van annak, hogy kihangsúlyozd a természetes szépséged, ebben segítünk most neked.

Bőrápolási tanácsok

Hány éves korban kell elkezdenie egy tininek a bőrápolást? A bőrápolásnak igazán a kamaszkort megelőző időszakban kell elkezdődnie, tíz-tizenegy éves korban. Gőzerővel termelődnek a hormonok, és megjelennek a pattanások.

Ahogy egyre idősödsz, a bőrápolásnak is változnia kell, ha a bőröd is változik. Fordíts különös figyelmet arra, hogy milyen termékeket használj!

Fiatal korban használhatsz egy könnyű hidratálót. Válassz olyan terméket, amelyet érzékeny bőrre fejlesztettek ki, és amely nem zárja el a pórusaidat. Egy erősebb hidratáló valószínűleg nem használ, hanem épp az ellenkező hatást fejt ki, és pattanásokat okoz.

Próbálg meg egy enyhe hidratálókremet használni naponta egyszer, lefekvés előtt! Bármilyen, ami ennél több, valószínűleg túlzás. A vegyes bőrűeknek lehet, hogy pattanáskezelőre is szükségük lesz. Ahelyett, hogy a teljes arcodra kennéd a krémet, használd csak a szárazabb részeket, és kerüld a T vonalat.

Az akné az első számú bőrápolási probléma a tiniknél. Tartsd tisztán az arcodat és a hajadat, mosd meg a kezedet gyakran, és tartsd távol az arcodtól. Manapság sok termék van a piacon az akné megelőzésére és kezelésére, amik sokkal hatékonyabbak, mint évekkel ezelőtt.

Sminkelés kamaszoknak

A legtöbb kamaszlány tizenhárom-tizenöt éves kora körül kezd el laza sminket viselni, ahogy egyre inkább érdekli őket a kinézetük. Tinédzserként olyan sminkre van szükséged, amely természetes benyomást kelt, és kihangsúlyozza a vonásaidat. Ne vidd túlzásba, mert furcsán fogsz kinézni. Néhány egyszerű termékkel a legjobb formádat hozhatod ki magadból, és nagyszerűen festesz majd. Az iskolában különösen ügyelj a kevés sminkre. Ha buliba készülsz, lehet, hogy egy kicsit több sminket teszel fel. Dobj fel egy kis csillogással. Figyeld oda rá, hogy jól eloszlal az ujjaidal vagy kozmetikai ecsettel. Ellenőrizd, hogy mit alkottál!

Alapozó

A tinik számára az alapozó nem szükséges. Eltömítheti a pórusaidat, és a természetes hatástól is megfoszt. Hagyd ki az alapozót, és használj csak korrektort a szépséghibáid elrejtésére. Vigyél fel egy kevés púdert az egész arcodra, hogy kiegyenlítsd a bőrtónusodat, megakadályozd a zsírosodást, és utána korrigálj.

Szeplők

Ne próbáld meg elrejtetni a szeplőidet. Lehet, hogy nem értékeled, de hozzád tartoznak. Ha napsütésnek vannak kitéve, a szeplők sötétebbek lesznek, tehát „ellenőrzés” alatt tarthatod őket, ha kerülöd a napot, vagy fényvédőt használj. Ahogy idősebb leszel, eltűnnek majd, és nem jelentenek túl nagy problémát.

Szem

Lehet, hogy nem izgat túlságosan a szemhéjpúder, míg nem leszel kicsit idősebb.

Amikor elkezded ilyet viselni, mindenképp ügyelj rá, hogy világos legyen. A földszínek (barna, szürke) nagyon jó kiegészítői a kék, sötét- és világosbarna szemszíneknek.

Kezdesnek a barna szempilláspirál a legjobb a barna vagy szőke hajú lányoknak. A fekete valószínűleg túl erős, különösen napközben. A legjobb, ha a szempilláspirált a lehető legkisebb mennyiségben kened fel, így elkerülheted a nem kívánt foltokat.

Ha szemkihúztot használj, a ceruza sokkal természetesebben néz ki, mint a folyékony tus. Tanuld meg biztos kézzel felvinni az egyenes vonalak érdekében, és töröld le egy papírzsebkendővel, ha már nem mész sehova.

Ajkak

Ha szép ajkakat szeretnél, a szájfény megteszi. Ha valamilyen színt is szeretnél adni neki, mondjuk egy esti sminkhez, próbálg ki egy erősebb színű rúzszt. Mindig legyen kéz-nél ajakír, ha kicserepesedik a szád!

Általános sminktanács

Minden sminkre igaz, hogy az elosztás a lényeg. Ellenőrizd le a sminkedet a napfényben, ha lehetséges, és ne félj le-törölni, ha bármit túlzásnak érzel. Soha ne fekjüdj le sminkben. Használj sminkeltávolítót, illatmentes babatörölő kendőt vagy sima vizet, hogy lemosd. Ha bármikor bőrirritációd lenne, azonnal hagy abba a használatot addig, míg meg nem tudod, mi a gond.

Fogmosás helyesen

A tiszta száj nemcsak esztétikus és egészséges. A legtöbb ember jól érzi magát fogmosás után, mert tudja, hogy felfrissült az ínye, üde a lehelete. Az egészséges fogaknak három alapvető dologra mindenképpen szükségük van: a rendszeres, napi legalább kétszeri fogmosásra, a fogak közeinek rendszeres kitisztítására, és a szintén rendszeres fogorvosi ellenőrzésre.

A fogmosás (nem) gyerekjáték

A fogmosás elsődleges célja annyi lerakódást eltávolítani a fogakról és a fognyakról, amennyit csak lehetséges. A fogkrém ezt a feladatot legsikeresebben a fluor és a mikroszemcsék segítségével teljesíti.

Fogmosás felsőfokon

A fogmosás nem lehet csupán egy teszt-lássék dörzsölés, és utána néhány öblö-

getés. A komoly fogmosás legalább 3 percig tartó, kitartó munka. Különösen az esti tisztításnak kell alaposnak lennie.

Egy helyes technika

1. A fogkefét enyhe nyomással, 45 fokos szögben helyezzük az íny szélére, és a lera-kódást apró, lazító mozdulatokkal oldjuk. Az erőteljes súrolás nem tesz jót!

2. A fellazított fogkö eltávolítására húzzuk a fogkefét kb. tízszer az íny irányából a korona felé. Ezáltal alaposan eltávolítjuk a baktériumokat tartalmazó plakkot.

3. Ezzel a módszerrel először a felső fogakat és az állkapocs külső oldalát tisztítsuk meg. Az egyes tisztítási szakaszok legfeljebb 2-3 fogat foglaljanak magukban.

4. A fogak belső oldalán is plakk keletkezik, ezért a következő lépésben a belső olda-

lon is az előzőek szerint járjunk el. A fogkefét enyhe nyomással, 45 fokos szögben helyezzük az íny szélére. A fogkövet apró, lazító mozdulatokkal oldjuk, majd távolítsuk el.

5. Ugyanúgy tisztítsuk meg a metszőfogak belső oldalait, itt azonban a fogkefét merőlegesen tartjuk, mivel így érhetjük el a legalaposabb tisztítást.

6. Végül a zápfogak rágófelületére kerül sor. Itt kivételesen súrolhatunk is.

Fogadd jól a kritikát!

Időről időre mindnyájunkat érhet kritika, melyet nehezünkre esik elfogadni és feldolgozni. Azonban van rá mód, hogy a véleménynyilvánítás hallatán ne kerüljünk padlóra.

Előfordulhat, hogy ismerőseink vagy akár teljesen idegen emberek kritikával illetik viselkedésünket. A minket érő bírálat lehet teljesen jogtalan, de megeshet, hogy valami olyanra világít rá, amit mi magunk is jogosnak érzünk. Akármelyikről is legyen szó, egyik sem esik jól, és mind-egyik fáj.

Általában tudjuk, hogy nem vagyunk tökéletesek, és előfordulhat, hogy hibázunk, de az idő nagy részében szeretnénk elhinni magunkról, hogy hibátlanok vagyunk. Pedig nem vagyunk azok, és ezt néha a környezetünk sem hagyja szó nélkül.

Senki sem szereti a kritikát, de életünk során időnként előfordulhat, hogy kihangsúlyozzák számunkra a hibáinkat. A bírálat hallatán az első pillanatban elfelejtjük, hogy ez tulajdonképpen teret enged az önfejlesztésnek és hibáink kijavításának.

A kritika tehát valójában egy jó dolog, ha tudjuk, hogyan fogadjuk és dolgozzuk azt fel. Ez egyáltalán nem könnyű feladat, de a következő tippek segíthetnek.

Ne reagálj azonnal!

A kritika hallatán valószínűleg rögtön szabadkozásba és tagadásba fogsz, hogy fenntartsd a pozitív énképedet. Nem esik jól, ha valaki olyat mond rólad, amit te magad nem vettél észre vagy nem tartottál hibának. Ilyenkor nehéz elfogadni a másik nézőpontját, hiszen az negatív képet fest rólad.

Ahelyett, hogy rögtön visszavágnál a másiknak vagy mentegetőzésbe kezdenél, állj meg egy pillanatra, és reagálj pozitívan.

Gondold át, amikor megnyugodtál!

Kritikával illették viselkedésed, nem fogadtad jól, de most már megnyugodtál kicsit. Itt az ideje átgondolnod, mit is mondott a másik, és az egész pontosan milyen viselkedési formákra, esetleges hibákra vonatkozott.

Elgondolkozhat az, mit csinálhattál volna másképp, illetve, hogy hogyan kerülheted el a hasonló bakikat a jövőben.

Valóban úgy volt, ahogy azt a másik mondja?

Természetesen nem kell készpénznek venni minden téged ért kritikát. Mielőtt

mélyen magadba szállnál, dönts el, hogy mennyire igaz rád az, amire felhívta a figyelmet a másik személy!

Ilyenkor igyekezz a háttérbe szorítani a fel-felbukkanó negatív érzéseidet, és objektíven, elfogulatlanul gondold át az adott helyzetet.

Foglalkozz a fejlődéseddel!

Végül, de nem utolsósorban, ne felejtse el, hogy a kritika tulajdonképpen az előnyödre is válhat. Ha kellőképpen foglalkozol vele, és elegendő időt szakítasz az átgondolására és kiértékelésére, akár be is építheted a személyiségedbe.

Kritika által a környezeted a személyes fejlődésedet hivatott elősegíteni. Ha megfelelően fogadod a bírálatot, sikeresen elkerülheted a későbbi hibák előfordulásának esélyét. Ezzel is teljesebbé válhatsz, és kidolgozottabb képet kapsz önmagadról.

Érdemes tehát pozitívan fogadni a minket érő kritikát, hiszen számos előnyünk származhat belőle. Hajlamosak vagyunk ilyen esetben megharagudni a környezetünkre, hiszen a személyiségünket támadták. Érdemes azonban figyelembe venni a másik bátorságát is, hiszen nem kis merszet igényel egy szerettünket segítségképpen kritikával illetni.

Dekoráljunk legóval!

A legóelemek újra fénykorukat élik – többek vagy kevesebbek öröme. A következő két ötlet könnyen elkészíthető, és feldobja majd a szobát.

Legós ceruzatartó

Amikre szükségünk lesz: kis üvegecske (pl. bébiételes); akrilfesték (lehetőség szerint élénksárga); fekete, alkoholos filc.

Elsőként mossuk tisztára az üveget, és jó alaposan töröljük el. Töltsük bele a festéket, de ne teli. Éppen annyira, hogy belepje minden egyes területen az üvegecskét. Csatvarjuk rá a tetejét, majd rázzuk össze, hogy tényleg mindenhova jusson a festékből. Miután ez a lépés kész, fogjuk a fekete, alkoholos filcünket, és rajzoljuk rá az arcot. Nem kell túl részletesen, maradjunk hűek a legófigurák arcvonásaihoz. Utolsó lépésként, csak bele kell szórni a ceruzákat a tégelybe.

Legós kulcstartó

Amikre szükségünk lesz: egy olyan legóelem, amelyen van egy lyuk; legóalap (pl. 6x8-as, de természetesen lehet más nagyságút is választani); legófigura; kulcskarika; kétoldalas ragasztószalag; 2x2-es legókocka.

Első lépésként, fűzzük fel a kulcskarikára a lukas elemet. A legóalapot a kétoldali ragasztóval rögzítjük a falhoz. A 2x2-es legókockát pattintjuk arra a részre, ahol a kulcs fog majd lógni. A nehezen már túl is

vagyunk. A kedvenc legófiguráddal úgy díszítheted, ahogy te szeretnéd. Mindezek után készen is van a tökéletes kulcstartó.

BIZALMAS SOROK

„Kedves Bizalmas sorok!

Tizenhárom éves lány vagyok, és a téli szünidőben egy rövid ideig jártam egy fiúval, aki egy évvel idősebb nálam. Barátként váltunk szét. Amikor találkoztunk, továbbra is beszélgettünk, sőt rendszeresen beszélünk telefonon is. Az elmúlt két hétben viszont csak egyszer beszélgettünk, én hívtam föl, annak ellenére, hogy mindennap összefutunk. Egyszerűen lerázott, arra hivatkozva, hogy várják a barátai, megy bicajozni. Letette a telefont. Nem tudom, miért viselkedett így, mert eddig soha nem csinált ilyet? Lehet, hogy már nem érdekel? Nem tudom, föl merjem-e újra hívni, vagy hagyjam békén? Kérlek, adj tanácsot!

Válasz:

Kedves Tanácstalan!

Azt hiszem, el kell gondolkodnod azon, hogy mit is akarsz te ettől a fiútól?! Jártatok. Szakítottatok. Amikor találkoztok, beszélgetek. Főleg te hívod fel telefonon. A jelekből azt olvashatjuk ki, hogy neked a fiú még mindig tetszik, te nem szakítottál vele. Úgy látszik, titkon abban reménykedsz, hogy folytatjátok a történetet. Ami a fiút illeti, ő már világosabb üzenetet küldött feléd. Bicajozásra hivatkozva bontotta a vonalat. Szinte soha sem ő kezdeményezi a telefonbeszélgetést. Illedelmes veled, amikor szemtől szembe találkoztok. Elég, ha csak a telefonbeszélgetés megszakítását tolmácsoljuk: tőled nem akar semmit, többet jelent neki a barátokkal való bicajozás. Hagynod kell, hogy ő tegye meg a következő lépést. Ha nem hív fel telefonon, el kell fogadnod, hogy a ti történeteteknek, még a barátinak is, vége. Próbáld elfelejteni. Tereld el róla a figyelmedet azzal, hogy mindennapos mozgással, tanulással, barátnőkkel való bicajozással, korizással, sétával, táncsal stb. kötöd le magad. Meglátod, nemsokára egy új fiú látványa dobogtatja meg a szívedet, egy olyané, aki lelkiileg közelebb áll hozzád, és szeret veled telefonon is beszélgetni.

„Kedves Bizi!

Tizenkét éves lány vagyok. Már egy ideje úgy érzem, hogy a barátnőim csak azért barátkoznak velem, hogy kihasználjanak, legtöbbször a házi átmásolása miatt. Hogyan állítsam le ezt. Szeretném, ha azért barátkoznának velem, mert kedvelnek, és nem azért, mert a leckémet akarják leírni. Ennyi.

Válasz:

Kedves Lili!

Gyakran megtörténik a serdülők között, hogy valakivel azért barátkoznak, mert valamilyen módon valamilyen hasznot szeretnének szerezni. Ez sok minden lehet, anyagi dolgok is, mint amikor finom uzsonnát viszel a suliba, és arra fáj a foguk, vagy a házit koppintják le. Vagy éppen azért barátkoznak, mert gazdag, vagy a közösségből kiemelkedő családból származik valaki, és ilyen módon szeretné az egyén az önmagáról kialakított képet szépíteni. De még hosszan sorolhatnánk a dolgokat. Annak, hogy téged most rendszeresen kihasználjanak, valószínűleg hosszú története van. Lehet, hogy annak érdekében, hogy elfogadjanak, szeressenek az osztályban, kezdetben engedékeny voltál, így próbáltad kielégíteni az egyik létfontosságú alapszükségletedet. Így a társaid az évek során megszokták, hogy te minden helyzetben megteszel nekik mindent, és a dolog könnyebbik végét fogva rád hagyatkoznak, kihasználják ezt. Változtathatsz ezen. A következő alkalommal, egyszerűen mondj NEMet. Biztosan, hogy meg lesznek lepődve. Lehet, hogy egyesek háttal fordítanak, és megszakad

Help”

Lili”

a barátság köztetek, ezek a lányok és fiúk különben is előbb-utóbb lemorzsolódtak volna. Kockáztass. Így majd kirostálódnak azokat, akik nem önmagadért barátkoznak veled, és megmaradnak az igaz barátok. Velük a jövőben egyenrangú társként barátkozhatsz, és olyan barátságot ápolhatsz, amelyben mindannyian jól érzitek magatokat. Mert a barátságban adunk és kapunk is egyaránt: figyelmet, szeretetet, melegséget, beszélgetést, közös hallgatást, titkok megosztását stb. Csak bátran mond ki, mit szeretnél, és mit nem, és te is hallgasd meg a másik felet. Hallgasd meg, hogy mi az, ami elfogadható a másiknak, amiben közös nevezőre juthattok. Persze az érett barátságban néha, ha nem nagy térről van szó, engedünk is, feladunk, lemondunk, de ugyanezt elvárjuk a másiktól is.

„Kedves Bizalmas!

Tizennégy éves vagyok, és nagyon tetszik egy srác a suliból. Amikor a közelében vagyok, mintha megkergülnék, mindenféle hülyeséget csinállok. Van, amikor megbotlok és elhasalok, van, amikor meg sem tudok szólalni, és van, amikor összehordok hetet-havat, nem tudom abbahagyni az összevissza beszédet. Nemsokára a legjobb barátnőm egy nagy bulival ünnepli meg a születésnapját. Azt mondta, hogy ez jó alkalom lesz, hogy meghódítsam a szimpátiámat. Én viszont már előre félek, hogyan fog reagálni a fiú. Néhanyszor rám mosolygott, amikor én rendszerint azt sem tudtam, hogy hívnak. Az is az igazságához tartozik, hogy én nagyon visszahúzódom, és nem hiszem, hogy lesz annyi merszem, hogy kikezdek a fiúval. Nagyon szeretném, ha felfigyelne rám, és megtudnám, hogy én is ugyanúgy tetszem-e neki, mint ő nekem. Kérlek, segíts!

Simpa”

Válasz:

Kedves Simpa!

Ha még gondolatban sem érzed magad jól a rámenős csaj szerepében, akkor a meglévő erőnyeidet kell kihasználnod, és kevésbé rámenős módon kell a fiú tudtára adnod, hogy tetszik neked. Erre valóban jó alkalom a szülinap. Elég, ha rámosolyogsz, amikor mellette vagy, és elbeszélgetsz vele a buliról, a hangulatról, a zenéről, a suliról stb. Ha tetszel neki, biztos, hogy szívesen válaszol a kérdéseidre, melletted marad, rád mosolyog, keresi a tekinteted. Ha viszont, nem válaszol a kérdéseidre, vagy goromba veled, akkor ez annak a jele, hogy számára nem te vagy az igazi. Bárhogy is történik, ne búsulj sokáig, legalább időben megtudod, hogy hányadán állsz vele, és nem pazarolod rá hiába a gondolataidat, idődet és az érzelmeidet. Pontot tehetsz erre a történetre, és új lapot nyithatsz az életedben, helyet adva az újabb szimpatikus srácoknak.

„Kedves Bizalmas!

Nagy gondban vagyok. Három hónapja járok egy sráccal, aki egy évvel idősebb nálam. Az utóbbi két hétben mindig kettesben találkoztunk. Vagy nála, amikor a szülei dolgoznak, vagy a parkban ülünk egy padon, és csókolózunk, ölelkezünk. Ez nem is zavar, ha a fiú állandóan a nadrágomba nem dugdosná a kezét. Mindig „ott lent” szeretne fogdosni. Ez nekem nem esik jól. Én úgy érzem, hogy még nem vagyok felkészülve egy „szexes” kapcsolatra. Nekem elég, hogy csókolózunk. Mit tegyek? Félek, hogy ha mondok neki valamit, szakít velem. Kérlek, segíts!

13”

Válasz:

Kedves Tini!

Igazad van, te még nem vagy felkészülve egy mélyebb kapcsolatra, és ez teljesen normális dolog, hisz mindennek megvan a maga ideje, meg kell érni a szexre is. Ne engedd meg magadnak, hogy olyan dologba menj bele, ami neked nem esik jól. Amitől félsz, idegenkedsz, még annak az árán is, ha szakítanod kell a fiúddal. Persze előtte őszintén meg kell neki mondanod, hogy hogyan is érzed magad, és mi az, ami számodra elfogadható. Lehet, hogy ő azt hiszi, hogy te is ugyanazt szeretnéd, mint ő. Kérd meg, hogy ő is mondja el, mit is szeretne tőled, milyen messzire szeretne elmenni veled. Akkor közösen eldönthetitek, hogy milyen irányt vesz a kapcsolatotok. Tehát ebből a szempontból tiszta vizet kell öntened a pohárba. Szervezd úgy a találkát, hogy többet legyenek társaságban, nyilvános helyen, és beszélgetsetek. Semmiképpen se tegyél olyat, amit nem szeretnél.

„Kedves Bizi!

A téli szünetben összevesztem a legjobb barátnőmmel, akivel azóta sem békültünk ki. Egészen óvodás korunk óta elválaszthatatlanok voltunk, és most szomorú vagyok, mert hiányzik, de nagyon megbántott. Mindennek ellenére szeretnék vele továbbra is barátkozni. Igaz, van még egy nagyon jó barátnőm, akivel nem olyan régóta barátkozunk, de az ő háta mögött, minden félét beszélnek róla, főleg a kinézésével kapcsolatosan, mert egy kicsit kövérkés. Ezt ő nem tudja, és nem is szeretném, ha tőlem tudná meg. Mit tegyek, hogy mindkettőjünkkel barátkozhassak?! Kérlek, segíts!

Tavaszz”

Válasz:

Kedves Barátnő!

Azt hiszem, te is rájöttél már, hogy a barátságot, szeretetet, szerelmet, nem lehet kieriőltetni, és mindig legalább két személy kell hozzá. Az élet része, hogy barátságok születnek, de ki is hűlnek, és csak azok élnek, amelyek fontosak, és amelyeket minden fél ápol. Az óvodás kori barátnőddel legjobb, ha egy őszinte, nyílt beszélgetést kezdeményezel, melynek során letisztázhatjátok a sérelmeiteket, és kitűnik majd, hogy a barátságotok gyógyítható-e. Ami a másik barátnődöt illeti, a kapcsolatokat illetően legyél vele őszinte, igyekezz, hogy valóban jó barátnők legyetek, és elfogadjátok egymást olyannak, amilyenek vagytok. Támogatásotok egymást, hogy számíthatatok egymásra, amikor szükség van rá. Az idő pedig megmutatja, hogy a barátságaid életképesek-e vagy sem.

„Kedves Bizalmas sorok!

Tizenhárom éves lány vagyok, és a hónapok óta levelezek egy nálam két évvel idősebb fiúval, akit csak látásból ismerek, még sosem beszélgettünk élőben. Az utolsó levelében azt írta, hogy szeretne velem lenni. Én is nagyon szeretnék találkozni vele, de félek, mert szívtipró hírében áll. A csajok bukna rá. Én egy kisebb faluban élek, ahol még mozi sincs. Kítör a frászs, ha arra gondolok, hogy miről is tudnánk mi beszélgetni. Arról nem is szólva, hogy nem tudom, hogy egyáltalán tetszem-e neki. Segíts! Mit tegyek?

Xx”

Válasz:

Kedves Tizenhárom éves!

Úgy látom, még nincs itt a te időd a sráccal való találkozásra. Ha bármilyen félelmed, kételyed van, hogy a frászkötőrésről ne is szóljak, ez annak a jele, hogy nem vagy felkészülve a találkozásra. Várj még ezzel, bármennyire is szeretne a fiú veled lenni. Levelezzetek, interneteizzetek, lépj vele kapcsolatba a Facebookon keresztül, igyekezz minél többet megtudni róla. Az idő majd megmutatja, hogy komolyan gondolja-e a dolgot. Ha egy idő után továbbra is érdeklődik irántad, és nem talál magának hamarosan csajt, akkor ez annak a jele, hogy valóban sokat jelentesz neki. Tehát várj... Viszont, ha gyorsan kiderül, hogy elkezdett egy másik lánnyal járni, ne búsulj sokáig, mert ez azt jelenti, hogy számodra nem ő az igazi. Biztos, hogy akad majd egy-két fiú, aki megdöbegtatja a szívedet, és semmilyen kételem nem merül fel majd benned, hogy szeretnél-e találkozni, együtt lenni velük.

„Kedves Bizalmas!

Januárban új városba költöztünk, és új iskolába is járok. Sok új arc ismerkedtem meg. De még nincsenek új barátaim. Nagyon szeretném, ha barátkozhatnék velük. A gondom az, hogy a társaságukban leginkább nagyokat hallgatok. Szeretnék velük többet beszélgetni, de mindig lefagyok, elnémulok. Nem tudom, hogy kezdeményezzem a beszélgetést. Segíts! Mit tegyek?

schoolgirl”

Válasz:

Kedves Schoolgirl!

Először is jó lenne, ha egy kicsit lazítanál, elengednéd magad az iskolatársak társaságában. Ha laza vagy, jókedvű, nem vagy feszült, akkor a többiek is úgy látják, hogy nyitottabb vagy feléjük, nyitott vagy a barátkozásra is. Általában a jó, pozitív ki-sugárzású emberek mágnesként vonzzák a társaságot. Többet mosolyogj, és kezdetnek beszéljess azokkal, akikkel jól érzed magadat. Biztos akad egy-két ilyen lány, akit már közelinek érzel, velük gyakorold az oldottságot. Közben nézz utána az interneten egy-két lazító gyakorlatnak, amelyek segítségével könnyebben levezeted a belső feszültségedet. Keress olyan tevékenységet az iskolában és azon kívül is, amelyben jól érzed magad, sikeres lehetsz. Tánc, kézművesség, szakkörök, a művelődési központ tevékenységei, nyelvtanulás stb., és biztos, hogy az önbizalmad is erősödni fog, ami szintén segít abban, hogy bátrabban közeledj a társaidhoz, és barátkora tegyél szert.

„Kedves Bizalmas sorok!

Szerelmes vagyok egy fiúba. Négy hónapig jártunk, aztán szakítottunk, mert egy másik lánnyal kezdett el járni. Am három hét után vele is szakított, és rögtön fölhívott, hogy újra szeretne velem járni. Szeretem, de úgy érzem, hogy csak kihasználná. Mit tegyek? Kérlek, segíts!

Love”

Válasz:

Kedves Szerelmes!

Úgy látszik, a fiú eléggé éretlen, nem tudja, mit is akar, de te sem bízol benne úgy, mint kezdetben. Veled jól érzi magát, de vesz magának annyi bátorságot, hogy kiránduljon mellőled, majd visszatérjen hozzád. És ez így ismétlődhet jó sokáig, kivéve, ha te nem szabad meg a határokat, és mondd meg, hogy te, mit és hogyan szeretnél a kapcsolatban. Persze vállalnod kell azt is, hogy a fiú nem érti meg, mit akarsz, és szakít veled. Mindenesetre bárhol is történik, te jól jársz, mert pontosan tudod majd, hányadán is állsz vele.

Játszhatsz, de nem nyerhetsz

Vadiúj flippermúzeum nyílt Budapesten

Tudjátok-e mi a flipper? Ha igen, akkor azért, ha nem, akkor még inkább meg kell látogatnotok a két héttel ezelőtt Budapesten megnyitott flippermúzeumot. Százharminc gépet újítottak fel a negyvenes évektől napjainkig, valamennyi kipróbálható. Játszani lehet rajtuk, de nyerni nem lehet. Mert ez nem játékbarlang.

Európában is ritkaságnak számít az ekkora gyűjtemény. Egy korábbi swingerklub helyén, a Radnóti Miklós utca 18-ban nyitotta meg kapuit kedden a Pbal Gallery nevű flippermúzeum. A felújított pincehelyiségbe százharminc különböző ősi és új flippergépet zsúfoltak be, ezek villódzó lámpái önmagukban is majdnem elég fényt szolgáltatnak, csak minimális háttérvilágítás szükséges melléjük. Hasonló szintű gyűjtemény megtekintéséhez eddig Németországba vagy Franciaországba kellett utazni, de még ott sem volt ilyen sok működő és kipróbálható játékgép.

A múzeumban lévő flipperek közül sok negyven-hatvan éves: már ezek a gépek is látványosan villognak, de csilingelésük inkább egy régi telefonközpontra hasonlít. A zenélő, digitalizált sikolyokat bejátszó flipperek már a nyolcvanas és kilencvenes évek gyermekei.

Néhány mai – például a Maffiózók és a Shrek témájú – flippert is ki lehet próbálni, ezek azonban már korántsem olyan érdekesek vizuálisan, mint a korábbiak.

Bár a pincében jó pár olyan gép is villog, amely valaha játékkermekben és sörözőkben működött, a teljes kollekciónak precíz logikai sorrendbe van rendezve, akár egy kiállítóteremben. Egy kisebb teremben a legdrágább, egymillió forintnál is többet érő kultikus gépek vannak, a nagyteremben a hetvenes, nyolcvanas és kilencvenes évek gépei állnak, az ebből nyíló utolsó szobában pedig a legelső, még fából készült, minden digitális technológiát nélkülöző ösflipperek kaptak helyet.

A több évtizedes modellek működőképes állapotban tartása bonyolult feladat, sokszor egy-egy vastag köteg drótból kell megtalálni az egyetlen érintkezési hibás szálát, de az oxidálódó érintkezőkkel is akad macera – magyarázta Pálfi Balázs, a gyűjtemény tulajdonosa, akinek többen segítettek a gépek szerelésében, az első magyar flippermúzeum létrehozásában.

Szénből lesz a jövő okostelefonja?

Arról már többször írtunk, hogy komoly változások mennek végbe az elektronikus eszközök gyártásában, de arról nem, hogy feltűnt egy szuper anyag, melyért komoly versengés folyik. Ezt az anyagot grafénnek hívják.

A grafén egy olyan anyag, amely kutatók szerint jó eséllyel forradalmasíthatja az egész elektronikus ipart. Sőt, lehet, hogy jóval nagyobb mértékben, mint tette annak idején a szilícium, amelynek köszönhetően az integrált áramköröket, mobilokat és tableteket használjuk. Ez az anyag minden eddiginél vékonyabbá, és ellenállóbbá teheti az okostelefonokat. Ráadásul 100-szor gyorsabb internetet is biztosíthat. A Samsung legkorábban 2015-re tervezi piacra dobnia az első grafénnel készült termékét.

Mivel az egyetlen atomvastagságú szénrétegnek rengeteg előnyös tulajdonsága van, óriási harc indult a sokoldalú anyagért. Nagy-Britannia, Kína, Dél-Korea verseng szabadalmak százaival a jövőbeli felhasználásért, most dőlhet el, kié lesz a vezető szerep a jövő technológiai fejlesztésében.

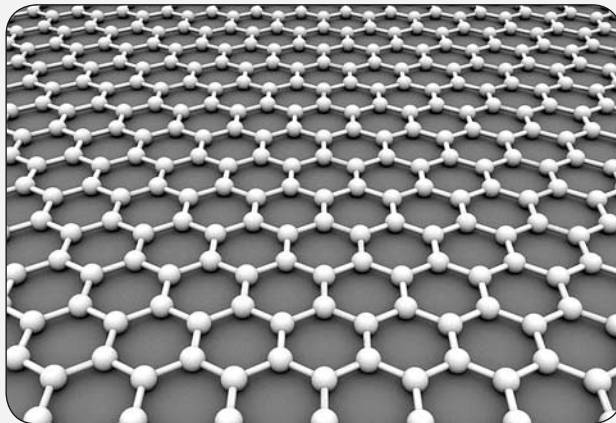

A jövő telefonkészülékei

A grafént az Egyesült Királyságban fedezték fel, a Manchester Egyetem két professzora és csapata azóta is kutatja az anyagot és tulajdonságait. A dél-koreai techóriás, a Samsung például dollármilliárdokat fektetett már be a grafénkutatásokba, mert úgy gondolja, ez lehet a jövő technológiájának az alapja. Rugalmassága és hajlékonysága miatt a szilícium helyettesítőjeként is használhatják majd integrált áramkörökben, érintőkijelzőkben, mobiltelefonokban.

Tudod-e mi a grafén?

Egyetlen atomvastagságú grafitréteg, egymilliószor vékonyabb, mint a papír, keményebb az acélnál, jobb elektromos vezető a réznél, és rugalmasabb a guminál. A szuperanyagot 2004-ben hozta létre két orosz kutató Andrej Geim és Konsztantyin Novoszelov, akik munkájukért rekordidő alatt, 2010-ben fizikai Nobel-díjat is kaptak.

Grafén, méhsejt szerkezetű szénatom rács

Ötéves kisfiú talált rést az Xboxon

A gyerekek rájöttek, hogyan játszhat a papája jelszava nélkül a számára nem elérhető programokkal. A szüleivel San Diegóban élő, ötéves Kristoffer Von Hassel teljesen véletlenül fedezte fel a Microsoft játékkonzoljairól elérhető Xbox Live szolgáltatásának egyik komoly hibáját. A kisfiú – egyébként IT-biztonsági szakértőként dolgozó – apukája, Robert Davies nem sokkal karácsony után fedezte fel, hogy a fia olyan játékokat használ, amelyeket elvileg nem is szabadna elérnie.

Mint kiderült, Kristoffer azzal próbálkozott, hogy amikor hiába próbált belépni apukája fiókjába, a rossz jelszó begépelése esetén felbukkanó megerősítő képernyőn a jelszó helyett csupán szöközőket gépelt be, mire a rendszer gond nélkül beengedte őt a papa fiókjába, ahonnan olyan játékokat is elérhetett, amelyekhez eredetileg nem férhetett hozzá. Apukája szerint a kisfiú korábban egy okostelefon

képernyő kódolt zárolásának feloldására is rájött már. A kisfiú apukája végül elküldte a Microsoftnak Kristoffer felfedezését: a cég azóta javította a hibát, és küldött neki négy játékot, egy ötvendolláros kupont, és egy egy évre szóló Xbox Live-előfizetést. A kisfiú neve felkerült arra az oldalra is, ahol a Microsoft a szolgáltatásainak tökéletesítését elősegítő személyek listáját publikálja – írja a BBC.

Elküldte első képeit a Föld-figyelő kamera

Venezuelát és Jamaicát örökítette meg az UrtheCast 15 és 25 millió pixelben. A cég hamarosan a valós idejű közvetítést is megkezdi ultra-HD minőségben.

Az UrtheCast nevű szolgáltatás a Google Térképéhez hasonló műholdképes látványt nyújt a felhasználóknak, de a gyakran többéves felvételek helyett folyamatosan frissülő állományokkal tervez dolgozni. A vállalat még tavaly télen feljuttatta a Nemzetközi Űrállomás (ISS) fedélzetére két kameráját, amelyek közül az egyik közepes, a másik pedig nagyfelbontású képeket tud rögzíteni. Az év elején az ISS személyzete be is üzemelte az űrbeli használathoz speciális erősítéssel felszerelt tizenötmillió dollárt érő kamerákat, amelyeket az űrhajósok mozgása miatt gyakran megrázkódó űrállomás rezgéseit is tompító, speciális tartókra szereltek fel.

Az UrtheCast közlése szerint hamarosan elérhetővé válnak a bolygónkról Ultra-HD, tehát nagyjából 8 megapixel felbontásban közvetített mozgóképes felvételek is. Ezek mindegyike egy perc hosszúságú lesz, és másodpercenként 30 képkockával lesz felvéve, így a mozgások is jól kivehetők lesznek rajta.

Az űrállomás naponta tizenöt-tizenhat alkalommal kerüli meg a Földet, és mivel keringési pályája ismert, az UrtheCast üzemeltetői mindig előre tudják, hogy egy adott régiót mikor mutatnak a kamerák. A honlapon a felhasználók előre megadhatják majd az őket érdeklő címeket, a rendszer pedig automatikusan megmondja, hogy az adott helyszínről mikor várható élőkép.

A Föld körül keringő ISS fedélzetéről küldi képeit az UrtheCast

Korlátlan ideig a levegőben marad a napelemes repülő

Bemutatták a világ első napelemes repülőgépének prototípusát, amely már képes akár a végtelenségig a levegőben maradni, vagyis leszállás nélkül átkelni az óceánok fölött. Az együléses Solar Impulse 2 az elődjénél jobb tápegységgel rendelkezik a szárnyait borító 7200 napelem által felvett napenergia tárolásához, könnyebb anyagból készült, és szárnyainak feszítávolsága is nyolc méterrel nagyobb. Nem mellékes, hogy az ülés is sokkal kényelmesebb, hiszen a pilótának egyhuzamban több napot és éjszakát kell eltöltenie benne az óceánok átrepülése közben.

Bertrand Piccard és André Borschberg svájci pilóták 2015-ben tervezik körberepülni a Földet a napelemes repülőgép feljavított típusával. Már az első prototípus, a Solar Impulse is, amely öt éve szállt fel először, egy nonstop 26 órás repüléssel bebizonyította, hogy a nappal felvett napenergiával lehetséges végigrepülni az éjszakát, eljutni egyik kontinensről a másikra, és keresztülrepülni az észak-amerikai kontinensen.

A két pilóta azt tervezi, hogy 20 repülési nap alatt, több szakaszra bontva, akár több hónap alatt repülnek körbe a világot, bizonyítandó a megújuló energiaforrások életképességét. Az új repülőgépmoделennek képesnek kell lennie több mint 120 órán – öt napon és öt éjszakán – át egyhuzamban repülni, mert alacsony sebessége miatt ennyire időre van szüksége az Atlanti- és a Csendes-óceán légtérének átszeléséhez. A Svájcban, a payerne-i légitámaszponton szerdán bemutatott új napelemes repülőgép szárnyai 72 métereseek, szélesebbek még egy Boeing-747-es légitársaság szárnyánál is, miközben 2,3 tonnás súlya csak 150-edé az utóbbiéknak, nagyjából egy nagyobb autónak felel meg.

Réges-régen, abban az időben, mikor még a farkasok egy akolban háltak a bárányokkal, s a juhászok egy asztalnál ettek a királyokkal, élt egy kis faluban egy igen-igen öreg ember. Volt az már száz esztendő is, vagy talán még egy-két esztendővel több is. Együtt éltek, elégedéltek boldogan egy ősz anyókéval, semmi sem hiányzott a boldogságukból, csak azon szomorkodtak, búslakodtak örökké, hogy Isten nem áldotta meg gyerekekkel őket.

Odaültek minden áldott este a kemence padkájára, s folyton arról beszélgettek, hogyan babusgatnák, édesgetnék ők azt a gyereket, akit az Isten nekik szánna. Egy este, amint ismét ott ültek a tűz mellett, s éppen erről beszélgettek, megszólal az öregember:

– Hallgass csak rám, feleség!

– No, mit akarsz? – kérdezte az asszony.

– Én bizony csak azt, hogy mondasz, amit mondasz, én elmegyek világgá, s amíg egy kis gyereket nem találok, haza sem jövök. Ha itt maradok, még békében meg sem tudok halni, hogy a házam idegen kézre kerül; addig megyek, amíg térdig kopik a lábam, de vagy gyerekekkel jövök vissza, vagy sohasem látsz többet ebben az életben.

Eleget marasztotta a felesége, de annak ugyan beszélhetett, összekötötte a batyuját, nagy sírással elbúcsúzott a feleségétől, s elindult világgá. Ment, ment, hegyeken-völgyeken által, de semerre sem talált olyan gyereket, akit hazavihetett volna.

Egyszer, sok vándorlás után, rengeteg erdőbe ért, amely olyan sötét volt, hogy ijedten állott meg; nem tudta vajon elinduljon-e benne, vagy inkább visszaforduljon. Eszébe jutott aztán, hogy hátha éppen ebben a rengetegben találna meg a kis gyereket, nagyot fohászkodott hát, s elindult.

Na, gyerekek. Én azt szóval el nem mondhatom, hogy mit kínálódott, bukdácsolt az a szegény ember addig, míg egy nagy barlang szájához nem ért. No de ott várt rá még az igazi sötétség! Le is ült a barlangszáda elé, s gondolkozott, töprenkedett, hogy bemelegszik-e oda is. De bizony gondolta, ha eddig elkínlódott, itt meg nem áll; összeszedte bátorságát, s tapogatózott befelé a sötét barlangba. Ment, ment egy darabon, de a sötétség s a csendesség mind nagyobb lett körülötte, olyan nagy, hogy nem mert többet előremenni. Leült a földre nagy bánan, s mikor egy kicsit megbátorodott, megint tett egy-két lépést előre, s hát istenem, egy szemernyi csepp világosság derengett keresztül a sötétségen. Megörült ennek erősen az öregember, meggyorsította lépteit, s nemsokára ott volt a világosságnál: hát ott ült egy hosszú, fehér szakállú remete, s olvasgatott egy rengeteg nagy könyvben.

A remete észre sem vette az öregembert, csak olvasott tovább nagy komolyan. Az öreg türelmesen várt egy darabig, aztán térdre borult a remete előtt:

A kis vadrózsa

– Jó reggelt, édes öregapám.

De a remete meg sem moccant a köszönetre, tovább olvasott. Most már hangosabban köszönt az öreg, s akkor intett a remete neki, hogy jöjjön közelébb egy kicsit.

– Hát téged mi hozott ide, fiam, ebbe a sötétségbe? Száz év telt már el, mióta embert nem láttam, már azt hittem, soha egyet sem látok – mondotta a remete reszkető hangon.

– Nagy bánat miatt bujdosom én el, édes öregapám. Öreg vagyok én is, meg a feleségem is, lehet, hogy nemsokára meghalunk, s az sincs, akire a házacskánkat hagyjuk. Nem adott az Isten gyereket nekünk, s most azért indultam vándorútra, hogy találjak egyet a nagyvilágban.

A remete felvett a földről egy almát, s odaadta az öregembernek:

– Egyet se búsulj, te szegény ember. Ennek az almának a felét edd meg te, a másik felét add a feleségednek, s majd meglátod, minden jó lesz.

Az öreg megcsókolta alázatosan a remete lábát, úgy köszönte meg az almát, aztán fordult vissza ismét a barlangszáda felé. Nagy bajjal kijutott ismét az erdőből, s onnan gyönyörű szép virágos rétre ért. Erősen el volt fáradva, meg volt szomjazva a sok járástól, nézett erre-arra, hogy valami forrást nem találna-e, de az bizony semerre sem volt. Fogta hát az almát, s egykettőre megette, nemcsak a felét, hanem az egészet, mert eszébe sem jutott nagy fáradságában az öreg remete tanácsa. Hát amint megette, lehanyatlott a pázsitra, s elaludt.

Mikor felébredt és körültekintett, egy különös kis bugyrot látott maga előtt, vadrózsák hevertek százával körülötte, s mintha valami egyre mozgolódott volna benne. Odamegy, felemeli a kis takarót, hát egy gyönyörű két-esztendő leányka rugdalózik a vadrózsák között. Hej, nagy volt az öregember öröme! Felkapta a földről a leánykát, szép gyöngéden a karjára fektette, s úgy indult vele boldogan hazafelé. De bezzeg sebesen rakta a lábát, nem úgy, mint amikor elindult, egykettőre hazaért, bevitte az udvarra a gyereket, letette egy üres vederbe, s szaladt be a házba:

– Hamar, hamar, feleség, hoztam egy kicsi leánykát neked, arany ám a haja, égszínké a szeme!

Hej, szaladt is az öregasszony, hogyne szaladt volna, nézi a vederben a gyereket, de bizony ott nyoma sem volt neki. Már azt hitte, hogy talán bolonddá tette az ura, de mikor az öregember meglátta az üres vedret, majd földbe gyökerezett a lába a rémülettől, hogy ugyan hová is lehetett egy szempillantás alatt a gyerek. Keresték az udvaron mindenfelé, hogy ugyan nem bújt-e el valahova, de azt bizony sehohol meg nem találták.

– Hol lehet? – mondogatta kétségbeesetten az öregember. – Talán valami gonosz tündér vagy vadállat rabolta el szegénykét.

Nézték mindenfelé, de semminek nyomára nem találtak. Ugyan hova is lett a kis Vadrózsa? Mikor az öregember bement a szobába, hogy kihívja a feleségét, a kislány boldogan kezdett rugdalózni az üres vederben, sikongatott nagyokat, hogy csak úgy zengett az udvar. Éppen az udvar felett kerengett egy óriás sasmadár, az meghallotta a gyerek sikongását, lecsapott, s egy pillanat múlva már felemelkedett a levegőbe, vitte karmai közt a kicsi Vadrózsát.

Öt perc sem telt belé, már fent volt egy hatalmas fa tetején vele, s letette óriás fészkebe a kislányt. A kis sasok nagyon csodálkoztak a különös kis jószágon, s annyira megtetszett nekik, hogy nem ették meg, hanem köré ültek, s bámulták.

A sas fészke bent az erdő közepén volt, mellette csörgedezett egy patak, de bizony annak a vízből senki ember fia nem ihatott, mert mérges volt: egy nagy hétfejű sárkány lakott a partján, az mérgezte meg, hogy senki oda ne is merjen közelíteni. Nagy ellensége volt a sárkány a sasnak, fájta a foga örökké a kis sasfiókákra, de amíg az öreg sas otthon volt, nem mert hozzájuk még közelíteni sem, mert a sas éppen olyan erős volt, mint ő. De jaj volt a kis sasfiókáknak, ha nem volt otthon az apjuk! Akkor bezzeg csak arra lesett a sárkány, hogy valamelyik közel repüljön a földhöz, nem volt kegyelem annak, felfalta rettenetes torkával.

Egy éjjel ismét elment az öreg sas, a fiatalok pedig ott ültek a kis Vadrózsával a fészekben, s tekingettek szerteszét a nagyvilágba. Egyéb sem kellett a sárkánynak, éhes volt szörnyű módon, s gondolta magában, ha ők nem jönnek le, majd felmegyek én, s csakugyan kezdett felfelé kúszni rettenetes testével. A sasfiókák egyszerre remegni kezdtek, mint a nyárfalevél, húzódtak össze a fészek hátuljába, de a két tüzes szem s a hosszú, lángoló nyelv folyton közeledett feléjük. Egyszerre benyúlt a nyelv a fészekbe, s éppen meg akarta kapni az egyik sasfiókát, mikor irtózatossá hallatszott, a sárkány lehullott a fáról, mint egy darab fa, s holtan terült el a földön. Akkor remegni kezdett a hatalmas fa, susogtak, zizegtek a levelek, pedig egy szellőcske sem mozgatta őket, a kis sasfiókák azt hitték, hogy most már igazán itt az utolsó órájuk. Csak a kis Vadrózsa nem félt, lefeküdt, s édesen elaludt.

Jött nemsokára haza az öreg sas, hát látja a sárkányt a földön elterülve, s amint feltekint a fészekbe, látja, hogy valami hosszú sárga omlik le onnan, keresztül a sűrű ágakon. Megnézi, hát a kis Vadrózsa haja. Hamar felreppent, s megkérdezte a fiait:

– Ki ölte meg a sárkányt?

De azok mind azt mondták, hogy ők nem ölték meg, s egyebet nem tudtak mondani, mint hogy ide fellopózkodott a sárkány, s mikor hozzájuk akart érni, hirtelen lezuhant a fáról.

Csak a kis Vadrózsa nem szólt semmit, ő csak nézett szelíden az öreg sasra.

– Gyerekek – szólalt meg az öreg sas ismét –, nem gondoljátok, hogy az, akit ti nem ettetek meg egyszer, az fizette vissza most a jószágokat?

A kis Vadrózsának ezentúl még sokkal jobb dolga volt, mint eddig, úgy tartották a sasok, mint egy kis királyleányt. A legpuhább zöld mohát hozták neki, hogy ágyat készítsen belőle magának; ha szép, illatos virágot pillantottak meg, rögtön lecsippentették, s vitték, hogy feldíszítse magát. Ha ennalóért mentek, a kis Vadrózsának hozták a legfrissebb, legérettebb gyümölcsöt.

Így telt, múlt az idő, s a kis Vadrózsából nagy leány lett, szép, mint a ragyogó nap. Nem kívánczolt sehová sem a fészekből, ott üldögélt egész nap, mikor megunta, odaállt a fészek szélére, s kitekintett a messze hegyek felé. A kis madarak kedves éneke, a virágok illata s a pillangók bolondos tánca voltak a mulattatói, ő sohasem tudta megunni őket.

Egyszer a király fia vadászatra ment, s alig lovagolt be az erdő sűrűjébe, egy szarvas pattant fel előtte, de mielőtt még rálóhetne volna nyílát, eltűnt a szeme elől. Vágtatott a királyfi utána, s egyszerre ott találta magát a legnagyobb sűrűségben, óriás fák között, amelyek egy szemernyi napot sem engedtek át lombjaik között. Megállott hirtelen a királyfi, belefújta a trombitájába, de semmi választ sem kapott rá, még a kutyák ugatása sem hallatszott, bármennyire is fújta.

Megállt, aztán ismét beljebb ment a rengetegben, hát egyszerre csak fénysugár világít le egy magas fa tetejéről. Feltekint oda, s megpillantja a sasok fészket, s a kis sasokat, amint ott nézdegélnek jobbra-balra. Feszíti a királyfi az íját, hogy lelője valamelyiket, de egyszerre csak még egy élesebb fénysugár világított le, s az úgy elvakította, hogy elengedte az íját, s el kellett takarni a kezével a szemét, hogy meg ne vakuljon. Mikor megenyhült a fényesség, ismét feltekintett, s meglátta a kis Vadrózsát, aki ott könyökölt a fészek szélén, s gyönyörű arany haja hosszan lógott le a fán.

– Mondd meg, szép leány, hogy juthatnék fel hozzád! – kiáltotta fel a királyfi Vadrózsának.

De Vadrózsa, aki életében először látott embert, csak mosolygott, rázta a fejét, nem szólt semmit.

A királyfi látta, hogy hiába szólítja, megfordította a lovát, keresztültörte magát a sűrűségben, s hazalovagolt. De nem volt ezentúl nyugta otthon. Folyton Vadrózsára gondolt, végre megint odalovagolt az erdőbe, de akár-hogy kereste, kutatta a fát, nem tudta semmilyenképpen megtalálni.

Nagy bánan lovagolt hazafelé, s olyan szomorú lett, hogy apja, anyja, azt sem tudták, hova legyenek érette az aggodalomtól. Megkérdezte aztán egyszer az öreg király a fiától:

– Ugyan édes fiam, mi bántja a szívedet, hogy olyan vagy, mint a háromnapos esős idő?

A királyfi nem teketóriázott sokat, hanem megmondta az apjának őszintén, hogy mióta azt az erdőbeli szép leányt látta, sem éjjele, sem nappala, örökké azon jár az esze. Erősen elszomorodott a király, hogy a fia egy fán lakó leányt tudott így megszeretni, próbálta is lebeszélni, de mikor látta, hogy egyre szomorodik, kiadta a parancsot, hogy kutassák ki, bárhol legyen is, a kis Vadrózsát. Nagy jutalmat ígért a király annak, aki megtalálja. Bezzeg voltak elegenden, akik vállalkoztak rá, de senki sem tudott a nyomára akadni. Haj, de mennyit nevettek a királyfin, hogy annyi gyönyörű leány közül egyet sem tud választani, éppen az kell neki, aki isten tudja hol, egy fa tetején lakik!

Hiába jártak minden erdőt keresztül-kasul, Vadrózsát senki sem találta meg. Egyszer csak, amint éppen hazakészülődnek a király belső emberei, megállítja őket egy rettenetes csúf boszorka, akinek púp volt a hátán, s akkora orra volt, hogy majd a térdét verte. Megállott nagy kacagva az emberek előtt, s így szólt:

– Tudjátok meg, fiaim, hogy én ismerem egyedül azt a fát, ahol a királyfitok Vadrózsája lakik.

– Nem mégy innen, vén boszorkány? – rivallt rá az egyik ember. – Azt hiszed, olyan könnyű minket bolonddá tenni?

– Hát csak beszéljétek, amit akartok – gúnyolódott a boszorkány –, mégiscsak én tudom, hogy hol van az a leány!

– Hát vezess el, ha tudod – mondták az emberek.

– De bizony nem vezetlek én, fiaim, hanem inkább ti vigyetek engem a király udvarába, mert csak ott akarom megmondani, amit tudok.

Mit tehettek volna egyebet az emberek, felültették a vén boszorkányt egy lóra, s elvitték a király elé.

– Igaz, hogy te elő tudnád keríteni az erdőből azt a leányt? – kérdezte a király a vén boszorkánytól, mikor a trónja elé vezették.

– Igen is, uram királyom, és meg is tartom a szavamat – felelte a boszorkány.

– Hát hozd ide – parancsolta a király.

– Adj először egy katlant meg egy háromlábú széket – mondotta a vén boszorkány.

Hozták is azonnal; a vén banya a hóna alá fogta, s megindult előre; kis távolságra követtek a király vadászai, s utánuk lovagolt a királyfi. Micsoda lármát csinált a vénasszony, amint ment előre a katlannal meg a széklábal! Mintha ezer meg ezer manó szökdécselt volna mellette, olyan zakatolást csapott. Mikor az erdő szélére értek, a boszorkány intett az embereknek, hogy álljanak meg, s ő egyedül ment be az erdőbe. Nemsokára odatalált Vadrózsa fájához, ott megállott, szedett egy pár gallyat, tüzet rakott, ráállította a széklábat, s annak tetejére a katlant. Persze, amint ráállította, s eleresztette, lepotyogott a katlan a tűzbe, s a boszorkány úgy tett, mintha nagyon bosszankodnék, s törné a fejét, hogy ugyan hogy is állíthatná meg erősen a katlant.

Vadrózsa, aki a fészekből csendesen nézegette a bolondos öregasszonyt, elvesztette a türelmét, s lekiáltott neki:

– Anyókám, erősítsd meg azt a katlant, mert a lyukon leesik!

– De hát hová erősítek, édes lányom? – ravaszkodott a banya.

– Tégy a fa alá tüzet, s tedd egy ágra a katlant – kiáltott le Vadrózsa.

A boszorkány úgy is tett, megrakta a fa alatt a tüzet, de a katlant egy olyan vékony ágra akasztotta, hogy megint csak belésupant a tűzbe.

Vadrózsa is elvesztette a türelmét, s lekiáltott az asszonynak:

– Várj csak, lemegyek én mindjárt, s majd segíték rajtad. S inult is lefelé, s egy pillanat alatt lekúszott a fán.

No, egyéb se kellett a vén boszorkánynak, hátára kapta Vadrózsát, s iramodott ki vele az erdőből. Egykettőre kint voltak, s odavezette a boszorkány a királyfihoz a leányt. Megölelte, megcsókolta a királyfi, rögtön aranyba-ezüstbe öltöztették, a hajába gyöngysort fűztek, aztán bele ült a királyfival egy hatlovas hintóba, s úgy mentek a király udvarába.

Három nap múlva megtartották a lakodalmat, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

Román mese

Jókai Mór írta le, hogy a Tisza a legmagyarabb folyó, mert „egész árterét magyar ajkú nép lakja”. A máramarosi Havasokban ered, több mint 1200 méter magasban, végül a síkságig ereszkedik, ahol a Dunába ömlik, miközben öt országon halad keresztül.

„Ez a magyar folyó ezer kilométer, ahogyan Szent István országa is ezeréves. Eredeti hossza csaknem másfél ezer kilométer volt, de őt is jól megnyirbálták, csonkították, kanyarulatait levágták a nagy szabályozáskor, még a 19. század második felében. Végül 962 km maradt belőle. A Tisza ebbe sohasem nyugodott bele. Talán épp az elmúlt évek sorozatos árvizei és a folyóból »kitiltott« mérhetetlen belvizek is a költő szavaira utaltak: mindegy, hol van a gálya, »azért a víz az úr!« Tudósok már arról álmodnak, hogy talán egy új Vásárhelyi-terv még enyhítene a feszültséget víz és ember között, feltéve, ha egy ilyen új szabályozás nem lenne »tiszavirág-életű« – írta a Tisza forrása közelében élő Varga János az Új Ember folyóirat jó néhány évvel ezelőtti számában. Mint a Tisza jó ismerője és tisztelője tudott szólni a Fekete- és a Fehér-Tiszáról, az ikrekről, akik mintegy ötven kilométeren át önálló életet élnek.

„A Kárpátok két szép hegycúcsa: a Hoverla (2061 m) és a Pietrosz (2020 m) »vigyázó szemek« öröködnék felettük. Az egyik Kőrösmezőn át, a másik meg Tiszabogdány felől érkezik Ra-

hóra (közel az úgynevezett Európa-emlékműhöz, amely kontinensünk mértani középpontjában áll). Itt aztán egymásba ömlenek. Szent frigy jön létre közöttük, hogy ezután már örök időkre elválaszthatatlan legyen jó- és balsorsuk. Innentől kezdve már se nem fehér, se nem fekete, hanem szőke a Tisza.”

Vajon, az-e? A folyó a szőke jelzőt a benne levő iszapról kapta, mely sárgás-barnás árnyalatot kölcsönöz neki.

Hossza valamikor 1419 kilométer volt. Az 1846-ban megindított és lényegében a 20. század elején befejezett tiszai szabályozási munkák eredményeként nyerte el mai arculatát. A hatalmas munkának az volt a célja, hogy tehermentesítsék az Alföldet az árvizektől, valamint, hogy jó lefolyási és hajózási viszonyokat teremtsenek az elfajult kanyarulatok átvágásával. Az eredményt ismerjük: a folyó Tiszaújlak és Tittel közötti síkvidéki szakaszán 4200 km összhosszúságban mentesítettek 28 ezer km-t az árvizektől. A folyó síkvidéki szakasza 1200-ról 756 km-re rövidült.

A Tisza Zalánkeménél (Slankamen) ömlik a Dunába, és folytatja útját a Fekete-tengerig. Előtte azonban áthalad Ukrajna, Románia, Szlovákia, Magyarország területén, mire Szerbiába ér, itt pedig határvonalat képez Bácska és Bánát között.

Közelíthetünk hozzá a népművészet, a legendák, a költészet, vagy akár a madár- és állatvilága felől, de a folyószabályozás, a ciánszennyezés, sőt a „virágzás” oldaláról is, egyre megy, mindenképp a Tiszáig, a legmagyarabbnak tartott folyóig jutunk el.

Közelíthetnénk akár a hidak felől is, hiszen nem is túl régen, 2010 karácsonyára készült el a Bácskát és Bánátot összekötő, Ada és Padé közötti híd, talán a legimpozánsabb a folyó vajdasági szakaszán. Híd könnyíti a Tisza men-

Tudtad-e?

A Tisza vajdasági mellékfolyója, a Béga Tittel városánál ömlik a „szőke” vízfolyamba. A torkolattól mindössze néhány kilométerrel délebbre a Tisza ömlik a Dunába Slankamen (Zalánkemén a középkori magyar neve) település közelében.

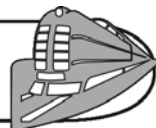
A bal felső sarokban Tittel, mellette a Tisza, mely Zalánkeménél/Slankamennál ömlik a Dunába

A Fekete-Tisza Feketetisza falunál a kőzetbe vágta medrét

A Fekete- és a Fehér-Tisza torkolata. Itt keletkezik a Tisza

A Tisza törökbecsei partszakaszát az egyik legszebbnek tartják (Fotó: Törőcsik László)

tén élő emberek életét a két Kanizsánál, Zentánál, Törökbecsénél, Zsablyánál, Titelnél is, de ez valójában nem sok, a folyó mindkét oldalán élők szerint több híd kellene a zavartalan közlekedéshez.

A Tisza majd ezer kilométeres hosszán ki tudja hány híd van, azt azonban tudjuk, hogy az elsőt Szolnoknál építették. Az első állandó Tisza-híd építéséről 1562-ben Verancsics Antal egri püspök Miksa cseh királynak május 29-én írt levelében így számol be: „...A budai pasa Szolnoknál vala, és már belekezd vala hidat rakni az ő vára alatt, az ellenségnek közelében a Zagyva partján, és – ahogy mondják – nagyon kitartó munkálatokkal, olyan szélességgel, hogy két szekeret befogadjon, az ne-

gyedrésében már csaknem el is készült vala.” Amerre csak elhalad, a folyó segíti a szállítmányozást, a vízisportok fellendülését, a kapcsolódást, nem utolsó sorban a horgászatot. Sokszor mégis meglepi a partján élőket sebes folyásával vagy nagy vízhozamával, áradásával. Ilyenkor nagyon is kellemetlen tud lenni. A 19. századi szabályozás előtt még több bajt okozott, de a veszély most is minden évben fennáll. Ezzel az emberek tisztában vannak.

Szép dolog lenne végigkísérni a Tiszát letkezési helyestől, a Fehér- és a Fekete-Tisza torkolatától a síkságba ereszkedésén át a robajos betöréséig a Dunába, ám ez csöppet sem lenne könnyű vállalkozás. Már az is nagy szó lenne, ha közelről megismernénk a vajdasági

szakaszát Magyarkanizsa–Törökkanizsától, Zentán–Csókán, Adán–Padén, Óbecsén–Törökbecsén, Zsablyán, Titelen át a torkolatáig.

Arról sem szoltunk még, hogy a Tisza egykori lecsapolásával számtalan tó, holtág, szikes terület keletkezett. A Törökbecsétől északkeletre húzódó Sósokpó Speciális Természeti Rezervátum például időszakosan kiszáradó szikes mocsár, a Tisza egyik ősi mederágában alakult ki. A terület jelentős madárpihenő és táplálkozó hely. Kora tavasztól késő őszi nagyon sok madárfaj, libák, darvak, récék, cankók, lilék, bíbicék, pólingok vonulnak át a területen, egyesek költenek is a szikes padkákon, a sűrű nádasban. A sekély, sziksós mocsár mintegy 2660 hektáron terül el, 2004 óta pedig ramsari terület, vagyis nemzetközi jelentőségű vizes élőhely. Aki eljut ide, meglátja, ez a hely maga a csoda! Nemcsak madárnak, hanem embernek is.

N-a

Mit jelent a tiszavirág-életű?

Megtévesztő elnevezése ellenére a tiszavirág rovar. Európa legnagyobb méretű kérésze, mely látványos rajzása révén vált közismertté, ezt a rajzást hívják tiszavirágzásnak. A faj egykor egész Európa-szerte elterjedt volt, 1922-ben pusztult ki a Loire-ból, 1952-ben pedig az utolsó nyugat-európai élőhelyéről, a Rajnából is. A Dunából 1974-ben tűnt el, így a tiszavirág ma már egész Európában csak a Tiszában és vízrendszerében található meg. A Tiszavirág az egész magyar Alföldön él, Vajdaság területén is.

Egy nőstény 7-8000 petét rak a víz felszínére, amelyek lesüllyednek a fenékre, befújják magukat az agyagos aljzatba, és ott három éven át növekednek. Amikor növekedésük befejeződik, kirajzanak, előbb a hímek, azután a nőstények röppennek fel. Levetik lárvabőrüket, és megkezdik néhány órás életüket. Ezalatt már nem táplálkoznak, csak párzanak, végül elpusztulnak. A násztánc közben a nőstények lerakják az újabb petéket, s a folyó mélyén előlről kezdődik minden. Vagyis a tiszavirágzás néhány órát tart, ezért, ha valami tiszavirág-életű, akkor arra gondoljunk, hogy rövid tartamú.

Igazán látványos a kérészek néhány órás násztánc (Fotó: Gergely József)

A szeszélyes folyó alakját számos monda övezi, eredetének történetét sokféleképpen meséli a partját lakó nép. Íme egy, amely a Fehér-Tiszához kötődik. „Amikor még Attila és hunjai bírták e földet, a Máramarosi-havasok között két vár állt: az egyik Tisza délceg ifjú bajnoké, a másik egy csapodár özvegyé, Izzáé. Az özvegy szemet vetett a daliás ifjúra, de Tisza egy pásztorlányba volt szerelmes. Izza a vetélytársát titkon elraboltatta, és föld alatti börtönbe záratta. A pásztorlányt mindenki halottnak hitte. Ezután Izza minden asszonyi fondorlatát bevetette, hogy elhódítsa a deli vitézt. Igyekezete nem maradt eredménytelen, Tisza nem tudott ellenállni a bűvöletes csábításnak. Elfeledte a pásztorlányt, és nőül vette a büszke özvegyet. De a kikapós nő a mézeshetek után nagyon gyorsan hűtlen lett férjéhez. Mialatt Tisza a csatamezőn tette kockára életét, ő új kedvesével töltötte napjait. A havasok mindenható ura, a rémkirály előtt nem maradt titokban a dolog. A nagy hegyek között, a csatából hazatérő Tiszának elmondta az igazságot: neje hűtlenségét, s a még életben lévő hű pásztorlány sorsát. A bajnok szívébe fájdalom hasított, de nem tudott sírni. A rémkirály megszánta és kösziklává változtatta. Elfajtott fájdalmát könnyek özönében, vízforrásban engedte folyni. A Máramarosi-havasokban ezen forrásokból ered és csörgedez még most is a Tisza. A hűtlen özvegyet is forrásos kösziklává változtatta, de büntetésül az Iza folyó a Tisza kebelébe ömlik, örök hűségre ítélve. A havasi rémkirály megszabadította a pásztorlányt, s méltatlan szenvedése miatt Tisza és Izza várával ajándékozta meg.”

RÜGYFAKADÁS

Színek

*Verset írok a színekről,
Ez bentről jön, a szívemből.
A színek nélkül nem élhetünk,
Nélkülük nem vidám az életünk.*

*A színek feldobják a napom,
Rajzórán tőlük vicces a lapom.
Lehet az kék, zöld vagy sárga,
Majdnem minden színnek van árnyalata és párja.*

*A kéknek sötétkék,
Ha a szobám ilyen lenne, örülnék.
Van még a zöld és a sötétzöld,
Ez a természet színe, meg a fenyőé, mi örökzöld.*

*Van még pár egzotikus szín:
Jáde, viola, okker és hupikék.
Olyan sok fajta van,
Majdnem megszámlálhatatlan.*

*Ezt még befejezésül elmondom,
Mert igazán szívemből gondolom.
A világ mindig ilyen marad, fekete,
De fogd a színesed, és fessd át, amilyenre csak lehet!*

**Kenyeres Jázmin, 5. osztály,
J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa**

Az életmentő

Az újévet családi körben vártuk, majd harmadikán elutaztunk Magyarországra. Cserkeszölőbe, a másik otthonomba.

Szemtanúja voltam egy vészhelyzetnek. Reggeli után a gyógyfürdőbe mentem a szüleimmel. Kedvem szerint fürödtem a medencékben. Sokféle szórakozási lehetőség van. Pezsgőfürdő, vízsugármasszázs, szaunák. A kedvencem a sodró folyosó, amely az egyik nagy medencében van, és az óriáscsúszda is. Az órára pillantottam, és már siettem is abba a medencébe. Beindult a sebes sodrás, és élveztem a víz erejét. Egyszerre előbukkant egy néni. A feje a vízben mozdulatlan volt, és sodorta a víz. Megrémültem. Megállni nem lehetett, mert a víz nagy erővel vitt tovább. Kiáltottam. Tamás, a medence felügyelője azonnal a vízbe ugrott a medence magas pereméről, éppen az orrom elé. Kikapta a néni fejét a vízből, és a vállánál fogva húzta ki a sodrásból. Sebesen vert a szívem az izgalomtól. Elsápadtam, mert a néni eszméletlen volt. Egyszerre felköhögte a vizet, és magához tért. Mély levegőt vettem, és éreztem, hogy már minden rendben van. Ekkor Tamás megköszönte, hogy idejében hívtam.

Anyukám bejött a medencébe. Semmit sem tudott az egészről. Kipirult arccal meséltem el a történeteket. Tamás hálásan mosolygott rám, miközben folyt a pólójából meg a rövidnadrágjából a víz.

Fodor Izabella, 5. osztály, József Attila iskola, Újvidék

Legyek...

*Éljek úgy, ahogy szeretnék,
Legyek az, aki csak én lennék.
Tegyem azt, amit csak én tennék,
Menjek arra, amerre csak én mennék.
Lássam a napot, és nézzem a csillagot,
De soha ne feledjem, hogy ki vagyok!*

**Csuzdi Eszter, 7. osztály,
Szervó Mihály iskola, Padé**

Interjú

Engem mindig érdekelt, hogyan épül egy ház. Erről kérdeztem Fehér Mihályt, mivel ő kőműves, és a kőművesek építik a házat.

– Hogyan döntötte el, hogy kőművességgel fog foglalkozni?
– Valójában nem kőművesnek tanultam, az élet vitt rá, mikor tönkrement a vállalatunk, ahol kéményseprő voltam.
– Mennyi idő kellett, míg kitanulta a szakmát?
– Ezt a szakmát nem elég megtanulni, ide kézügyességre is szükség van. Így az elején segédmunkásként dolgoztam. Majd utána lassan kezdtem kisebb építési munkákat végezni.
– Mikor építette fel az első házat?
– Az első házat Szerbcsernyén építettem fel, úgy huszonöt évvel ezelőtt.

– Milyen érzés volt, amikor felépült a ház?
– Nagyon félve kezdtem, de ahogy múltak a napok, és emelkedtek a falak, már tudtam, hogy sikerülni fog.

– Hány házat épített fel életében?
– Több tucatot építettem. Hogyha nagyobb házról volt szó, összeálltunk ketten mesterek, de volt, hogy többen is, s együtt építettük fel.

– Mikor fog legközelebb házat építeni?
– Sajnos régebben volt több házépítés. Remélem, jövőre, mert volt már róla szó. Egy házaspár jelentkezett Aleksandrovórol. Mostanában kisebb javításokat vagy esetleg gazdasági udvarokat építünk.

– Gondolja, hogy visszajön az az idő, amikor több házat épít egy évben?

– Én nagyon remélem, hogy a gazdasági helyzet megjavul, és újból több ház fog épülni évente.

És még befejezésül hozzátette Misi bácsi, hogy a legnagyobb öröm az volna, hogy a saját falunkban kellene ismét sok új házat építeni.

Szabó Judit, 7. osztály, Petőfi Sándor iskola, Magyarcsérnye

Egy mesterség bemutatása (Szalagfűrészgyártó)

Amióta felsős vagyok, apával csak este és hétvégén találkozom, amikor ő is befejezi az aznapi munkáját.

Nagyjából tisztában vagyok vele, hogy mit és hogyan csinál, de azért egyik este mellé kuporodtam az ágyra, és elkezdtem faggatni.

– Apa, te hogy lettél szalagfűrészgyártó?

– Én az asztalosszakmát tanultam, de mivel a szüleim rönkhasítással foglalkoztak, a suliban befejeztével én is ott kezdtem el dolgozni. Amikor az ország mint Jugoszlávia széthullott, megszűnt a Boszniából szállított rönkök piaca. Ekkor nem torpantunk meg, hanem átálltunk a fűrész gyártására és karbantartására. Eleinte a környékbeliek rendeltek fűrész, de ma már egész Szerbia területéről vannak megrendelőink.

– Mi mindent kell egy fűrész elvégezni?

– Először is megfogni, majd méretre vágni, összeforrasztani, megvasalni, duzzasztani, és végül megélezni.

– Honnan rendeled a nyersanyagot?

– Pár évig Magyarországról rendeltek, de akadozott a leszállítás, és a kuncsaftok is reklamáltak, ezért másik céghez fordultam. Most már Ausztriából rendeljük az árut.

– Hogyan rendelik meg az emberek a fűrész?

– Felhívnak, megmondják a fűrész hosszát, szélességét és a fogak közötti távolságot. Majd megkérdezem, hogy milyen fát akarnak vágni, mert az is nagyon fontos.

– Mindenki személyesen jön el a fűrészért.

– A helybeliek igen, de általában gyorspostával küldöm a megadott címre, és csak át kell venniük a csomagot.

– Miért van az, hogy télen vagy szabadságon, és nem nyáron?

– Télen a fa megfagy, és így nem lehet vele dolgozni, ezért a fatelepek is egy időre leállnak. Ha nyáron mennék szabadságra, nagy valószínűséggel elveszteném az ügyfeleket, mert szükségük van a fűrészre, ezt pedig nem engedhetem meg magamnak.

Lett volna még néhány kérdésem, de láttam apun, hogy már nagyon fáradt, ezért úgy gondoltam, majd legközelebb folytatom a beszélgetést.

Pétevári Hédi, 7. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Egy mesterség bemutatása

Úgy döntöttem, hogy riportot készítek. Egyből a mamám jutott az eszembe, mert nagyon tetszik a munkája. Ő szakácsnő.

Mikor beléptem a fehér ajtón, először a kandallót láttam meg, melyben a láng úgy lobogott, mint a zászló, ha fújja a szél. Bal oldalon volt az ebédlőasztal, vele szemben a konyha. Rögtön odamentem, mert a pulton egy étel hozzávalóit láttam felsorakozva.

– Szia, mama! – köszöntem.

(Nincs válasz.)

– Itthon vagy? – kérdeztem.

(Még mindig semmi.)

Gondoltam, rosszkor jöttem. Már léptem volna ki az ajtón, mikor zöld nadrágban, zöld hosszú ujjú blúzban és fekete kötött mellényben lépett ki az éléskamrából.

– Szervusz, Laura! – köszöntött boldogan. – Mi járatban vagy? – kérdezte.

– Hát gondoltam, készítek veled egy interjút. Úgy vélem, erre te vagy a legalkalmasabb.

– Állok rendelkezésedre! – jelentette ki vidáman.

– Melyik süteményt a legkönnyebb elkészíteni? – tettem fel az első kérdést.

– Pont azt, amit most készítek, a kókuszgolyót! – mondta szerénykedve.

– Miért?

– Mert a kókuszgolyót nem kell sütni, könnyen formálható a tésztája, gyorsan készen is van – mondta, de látszott, hogy még nem fejezte be. – A darált kekszet leforrázzuk forró tejjel. Miután kicsit kihűlt, teszünk bele olvasztott csokit, kevés vaját és kókuszreszeléket. A hozzávalókat jól össze gyúrjuk, majd golyókat formálunk belőle, és kókuszreszelékben megforgatjuk. Miután ezt elvégeztük, kicsi papírkosarakba tesszük őket – mesélte.

– Mi ösztönözt, hogy elkezdj sütni-főzni? – kérdeztem.

– A főzés és sütés tudományának a szeretete. És aki szereti ezt a szakmát, az finomakat is készít.

– Mi volt a legnagyobb kihívás a szakmádban? – tettem fel újabb kérdésemet.

– A dobostorta. Mindig nagyon félttem tőle, mert nehéz elkészíteni. De az idők folyamán belejöttem – mondta büszkén.

– Megegett, hogy elrontottál valamit?

– Igen. Egyszer egy málnás tortát rosszul csináltam, és hát a torta szétcsúszott!

– Melyik süteményedet dicsérik meg legtöbbször? – kérdeztem, hogy kicsit felvidítsam.

– A magyar pitét és a zserbót! – felelte, elfelejtve az előbb említett rossz emléket.

– Neked melyik sütemény a kedvenced? – faggattam tovább.

– A zserbó! Ha jól elkészítik, nagyon finom – válaszolta.

– Mennyi időt vesz el a sütés? – érdeklődtem tovább.

– Ha sok a rendelés, akkor elég sok időt vesz igénybe. De, ha kevesebb, akkor gyorsan megvagyok.

– Szokott neked valaki segíteni? – kérdeztem.

– Igen, a tata. Mindig segít elmosogatni, és a helyére rakni mindent. A vasárnapi ebédnél ő terít – mondta büszkén.

Én csak ekkor vettem észre az ebédlőasztalnál ülő, farmernadrágot és kötött felsőt viselő, kávét szürcsölgető és újságot olvasó tatát.

– Törekszel arra, hogy mindig jobb legyél? – kérdeztem.

– Igen. Gyakran próbálok ki új és új recepteket. Most a legújabbak a kosárák. Egy tésztából készült kicsi kosárba teszik a kajmakot, kulent, salátát és uborkát – mesélte az új sós falatkákról.

– Meddig szeretnél még sütni-főzni? – kérdeztem.

– Ameddig az egészségem engedi, és ameddig lesznek vevőim – válaszolta.

Ekkor ránéztem az órára, és sajnálkozva vettem észre, hogy fél nyolc.

– Hát mama, sajnos, mennem kell. Anya nyolcra vár. Majd legközelebb folytatjuk. Szia, mama! – köszöntem.

– Jól van, Laura – köszönt el ő is.

Öröm volt egy olyan nagymamával beszélgetni, aki még így nyugdíjasan is tele van életerővel és jókedvvel. Remélem, én is hasonló leszek majd hozzá!

Bera Laura, 7. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

RÜGYFAKADÁS

A kertben sétáltam

Egy reggel arra gondoltam, hogy egy kis sétát teszek a nagymamám kertjében. Ahogy betértem a kertbe, igen furcsa dologra lettem figyelmes.

Először csak egyetlenegy vékonyka hangot hallottam a gyümölcsfák felől, de aztán már egy egész kórus kért tőlem segítséget.

– Segíts, kérlek! – szóltak hozzám a gyümölcsfák.

– Látod ezeket a madarakat? Ezek mindennap lecsipegetik a termésüket, s hamarosan elpusztulunk. Kérlek, segíts rajtunk!

– Hát aztán ki az a gonosz, álnok? Kinek a szavára hallgatnak ezek a gaz madarak? – kérdeztem dühösen.

– Hát nem tudod, az a madarak királya, s azzal vádolt minket, hogy nem fizettünk neki elég adót, s le fogja szedni a gyümölcsünket!

De ekkor a másik oldalról is megszólalt valaki:

– Nekünk több segítség kell!

Odafordulva láttam, hogy kedvenc zöldségem, a répa szól hozzám.

– Hát nektek, zöltségeknek is kell segítség, répa komám?

– Kell bizony! Ezek a nyamvadt egerek mindennap megrágnak bennünket, végül csak a szárunk marad, kinek kell az?!

A kertben volt még egy öreg és bölcs tölgyfa, ő így szólt:

– Létezik egy megoldás, legendákat hallottam róla... Van egy virág itt a kertben, eltakarva egy igen sötét helyen. Ha ügyes vagy, megtalálod. De jobb lesz, ha elmondom, mit kell tenned. Ha ásol egy mély lyukat a kert közepén, találsz majd egy virágot, melynek a leve végtelen és gyógyító. De vigyázz! Nem szabad a száránál megfogni, mert mérgező. Ezért inkább vágd le, és úgy hozd el.

Úgy tettem, ahogy mondta. Ahogy visszaértem a fához, ezt mondta:

– Szép munka! És most öntözd meg vele a gyümölcsöket és a zöltségeket!

Megöntöttem őket, és azok táncoltak, verseltek a boldogságtól. Csak egy valaki nem örült: a répa koma.

– Jó, jó! Mi rendben vagyunk. Most jöhetnek az egerek és a madarak!

De sajnos a tölgyfa erre nem talált megoldást. Hanem lakott rajta egy kis mókus. Csak ő, csakis ő tudta, mit kell tenni.

– Hát mi lenne más, mint a barát...

– A barátság?! – szólt közbe a répa.

– Hogy tudánk velük barátkozni, ha egyszer ők tesznek minket tönkre?!

Erre mindenki kikacagta, csak én nem.

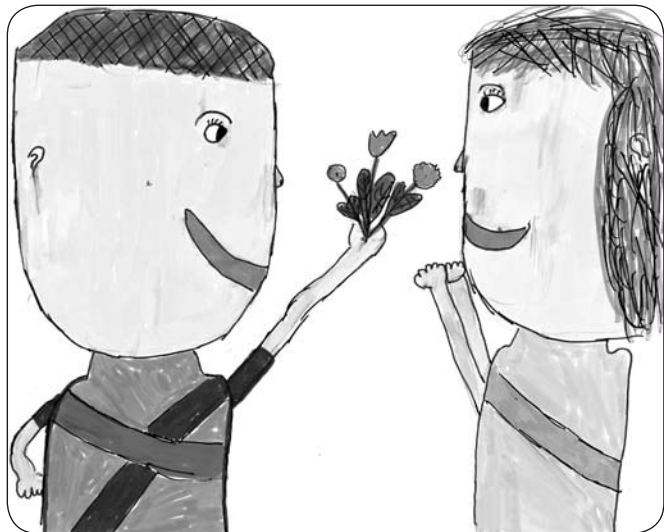
– Csöndet! – szóltam rájuk dühösen.

– Lehet, hogy ez a mókus kicsi, de az ötlete nagy. Szerintem próbáljuk ki.

Meghívókat írtam a ma esti vacsorához. Szóltam kolibri és lepke barátainknak, hogy vigyék el a meghívókat a vendégeknek. Megkértem az anyukámat, hogy készítsen gyümölcsnektárt, és adjon egy kis vizet. Eljött az este, és megjöttek a vendégek. A vacsora a kertben volt, és végre mindenki belátta, hogy a barátság a legfontosabb. A madarak és az egerek bocsánatot kértek mindenkitől, és megszületett a béke.

Új barátainknak köszönhetően én is másképp gondolkozom. Hiszen, akármilyenek is hisszük az embert, mindig jobb végighallgatni, mint közbevágni vagy kiközösíteni.

Bajtai Kíra Anna, 4. osztály, Szervó Mihály iskola, Muzslya

Ajtai Balázs, 3. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

A könyv megtalálja olvasóját

Ha azt mondom könyvek, kölcsönzés, épület, mindenkinek a könyvtár jut eszébe. A könyvtárakra asszociálva a legtöbben a könyvekkel telezsúfolt, egyhangú városi épületekre gondolunk, azonban néhány közösség ezt másképp gondolja: különbözőbbnél különbözőbb fantázia szülte építészeti csodák, állatok, amelyek könyveket visznek a gyerekeknek, az olvasnivaló sokféleképp jut el az érdeklődőkhöz. Vegyük sorra ezeket a különlegességeket!

Kolumbia – Könyvkölcsönzés szamaraktól

Nincs is aranyosabb, mint amikor kis csucik viszik a gyerekeknek az olvasnivalót! Kolumbiában Luis Soriano, egy általános iskolai tanár szervezi szabad idejében a Biblioburro programot. Vagyis fogja a két szamarát, Alfát és Betot, és felpakolja őket könyvekkel. Ezután akár négyórányi távolságra is elmegy velük, hogy sok eldugott, kis falu lakóhoz is eljuttassa a könyveket Kolumbiában.

A tanár úr azonban nemcsak elviszi és kikölcsönzi a könyveket: ha kell, felolvassa a fiataloknak, sőt, segít a házi feladatukban is. Soriano fejéből 1990-ben pattant ki ez az ötlet, mivel volt otthon két munkanélküli szamara. És nincs annál rosszabb, mint ha az embernek lusta, feladat nélküli szamarai vannak, akik csak henyélnek, videojátékoznak és Cheetost esznek – vallja az elhivatott tanár. A Biblioburroval a két szamar révén nagyjából 4000 gyereknek viszi el az irodalmat és az olvasás örömét. Mindez annak ellenére megéri Sorianónak, hogy egyszer eltörte a lábát, és banditák felakasztották egy fára.

Izrael – Az olvasók érzelmi katalógusa

A Levisnki Parki Könyvtár egy nagy, nyitott parkban van Tel-Avivban, és 15 különböző nyelven kínál olvasnivalót az ott összegyűlő embereknek. Eredetileg egyébként a menekülteknek és az Izraelbe bevándorló munkásoknak tervezték ezt a könyvtárat, ahol nincsenek falak, ajtók vagy örök. A két megvilágított polc – egy a felnőtteknek, egy rövidebb a gyerekeknek – fényt ad egész este. A nagy tető pedig védi az időjárástól a könyveket és menedéket biztosít az olvasóknak, amíg kikeresik a kölcsönözni vágyott könyvet a 3500 könyv közül.

A könyvek – a bestsellerektől a klasszikus irodalomig – nem a szerző, a műfaj vagy az ETO szerint vannak rendezve, hanem a kiváltott érzel-

mek alapján. Az olvasónak minden könyvet jellemeznie kell: lenyűgöző, bizarr, unalmas, nyomasztó, izgalmas, inspiráló vagy érzélgős. Minden érzelmet egy színnel jelölnek, és mindegyik olvasó véleménye alapján egy színes csíkot ragasztanak a könyvre, amit aztán újrendeznek a legutóbbi kiváltott érzelmek alapján. A könyvek az olvasók érzelmei alapján vándorolnak. Így magukban hordozzák az olvasók összesített érzelmeit. Semmi sem lehet rosszabb egy írónak, mintsem hogy egy könyvtárban 80 „unalmas” jelzetű csíkot találjon a művén.

Argentína – Támad a könyvtár-tank

A Ford Falcon az az autó, amelyet az egyik legcsúnyább és legneveltségesebb kocsinak tart a közvélemény. Argentínában ráadásul ez a kocsi a nemzet sötét történelmének jelképe is, ugyanis az ország diktatórikus érájában ilyen kocsikat vezettek a titkosrendőrség, az antikommunista halálosztag tagjai is.

Raul Lemesoff 1979-ben azonban gondolt egyet, és egy Falconból, a félelem szimbólumából mobilkönyvtárat faragott. Lemesoff Buenos Aires utcáin és olyan kisebb városokban cirkál, ahol nincs könyvtár. Gyalogosok és biciklisek mögött megáll bizarr járművével, ami leginkább talán egy tankra emlékeztet, és a 900 könyvből olvasnivalót kínál az embereknek. Reményei szerint forradalmi könyvkölcsönző módszerét hamarosan más országokban is átveszik.

Egyesült Államok – Könyvet a könyvautomatából

Semmi sem helyettesítheti a megszokott könyvtárunk otthonos, meghitt hangulatát, de van, amikor az ember éppen nyitvatartási időn kívül „éhezik rá” egy jó könyvre. A könyvautomaták a 30-as években jelentek meg, de az utóbbi időben egyre több könyvtár használja ki az előnyeiket. Forgalmas utcákra, vasútállomásokra vagy bevásárlóközpontokba helyezik ki ezeket az automatákat. Több helyen, például Kaliforniában vagy Peking egyik kerületében egyre inkább a mindennapok részévé válik az automatából való könyvkölcsönzés. Bár sokaknak – joggal – ellenérzéseik vannak az automaták terjedésével kapcsolatban, el kell ismerni, hogy bármi, ami növeli az olvasáshoz való kedvet, az jó dolog.

Olaszország – Ufótámadás vagy könyvtár?

Nem messze Perugia városának középkori vízvezetékeitől, történelmi szökőkútjaitól, klasszikus boltíveitől és tökéletes katedrálisaitól mintha egy bugyirózsaszín repülő csészealj landolt volna. A bizarr színű ufó valójában egy könyvtár, amely Perugia polgárainak kínálja olvasni-olait.

A Sandro Penna Könyvtár – egy nyilvános könyvtár a költő, Sandro Penna után elnevezve – rózsaszínű üvegfalain átengedi a napfényt, éjjel pedig sejtelmes, piros fényt bocsát ki. A háromemeletes komplexum biztos, hogy a világ legszokatlanabb könyvtárépületei közé tartozik.

Norvégia – Úszó könyvtár a fjordokon

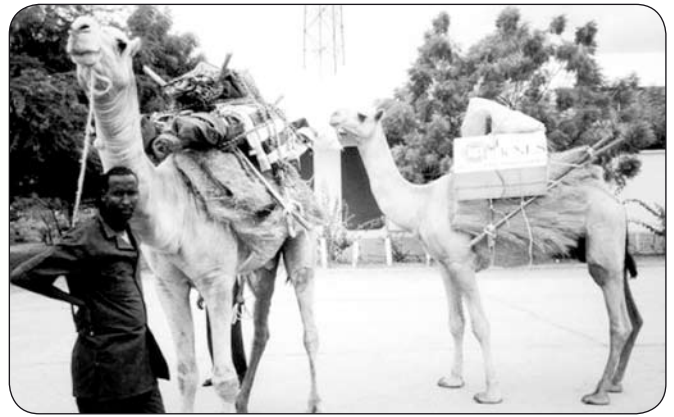
A norvég fjordok vidéke a Föld zordabb tájai közé tartozik, főleg télen. Ilyenkor még élelemhez jutni is nehéz néha, nemhogy könyvekhez. Erre jelent megoldást az Epos nevű „könyvtárhajó”, amely több mint 250 kisebb közösségbe szállít olvasnivalót szeptember és április között. 1959-ben ötlötték ki, és három megye – amelyeknek szükségük volt a könyvekre – összefogott, és előteremtette a könyvtárhajó elindításához szükséges pénzt. A hajón több mint 6000 könyv van, ezenkívül egy hajóskapitány, egy szakács, néhány könyvtáros, és egy vagy két ember, aki a szórakoztatásért felel.

Németország – Steril, fehér gyönyörűség

A Stuttgarti Városi Könyvtár úgy néz ki, mint egy M.C. Escher által tervezett Apple bolt. Kívülről úgy fest, mint egy tökéletes kocka, amelynek a falai pontosan a négy égtájhoz vannak tájolva. A belső teret az éteri tisztaságú fehér szín és az éles szögek uralják, az ötemeletes atrium Escher-szerű lépcsőkkel és derékszögű bútorokkal van díszítve. 2011-es megnyitása óta az ultramodern könyvtár elnyerte a világ egyik legelképezetőbb könyvtára címet, azonban túlzottnak érzett ridegsége és sterilitása már nem aratott sikert. A designból sokan hiányolják a barátságos, otthonos hangulatot. Ugyanakkor a könyvtár steril, hideg, fehér merevsége a polcokon fekvő színes könyvekre irányítja a figyelmet – és kár is lenne tagadni, hogy ez gyönyörű.

Kenya – Könyvtár tevekaravánon

Hogy nem csupán szamarak hátán lehet könyveket szállítani, arra Kenyában találjuk a legkésebb bizonyítékot. A tevék nemcsak a könyveket cipelik a hátukon, de a vándorkönyvtárosok kempingfelszerelését is. A karaván minden nomád közösséget meglátogat, ahol az írástudók aránya 15 százalék alatt van az olvasnivaló hiánya miatt. A Kenyai Nemzeti Könyvtárszolgálat 1985-óta küld könyvekkel megrakott karavánokat. A program jelenleg 5-6 ezer emberhez jut el. A terjeszkedésre lenne igény, azonban a források végesek.

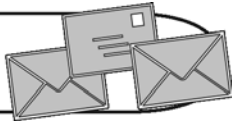
Mikrokönyvtárak: Lokális könyvcserébere világszerte

Hallottatok már a Kis Ingyenkönyvtárakról? Az angolul Little Free Libraries-nek nevezett mozgalom 2009-ben indult. Ekkor történt, hogy Todd Bol egy kis fából készült dobozt ácsolt, és néhai édesanyja emléke előtt tisztelegve kiállította a háza elé, egy jelzéssel, ami mutatta, hogy az emberek szabadon betehetnek és kivehetnek onnan könyveket. Azóta már 6000 hasonló ingyenes minikönyvtár üzemel szerte a világon a Publishers Weekly adatai szerint. A britek már Bol kis könyvtárával egy időben felállították az első Kis Ingyenkönyvtárukat: egy használaton kívüli, tipikus angol telefonfülkét alakították át 24 órás ingyenkönyvtárrá. Berlinben pedig kitalálták a könyverdőt: kidőlt fák törzseibe polcokat vágják. A fák a város utcáin vannak elhelyezve és a járókelők bármikor ki tudnak venni vagy be tudnak tenni egy-egy könyvet. Ezek a mindig nyitva álló könyvtárak – bármelyik formájukban is – terjesztik a könyvek iránti szeretet és bátorítják az új írók felfedezését.

Mexikó – Belépni a Mátrixba

A Mexikóvárosban lévő 409 ezer négyzetméteres Vasconcelos Könyvtár megakönyvtáráként ismert. Tervezője, Alberto Kalach kitalált egy Mátrix ihlette épületet, kristálypolcokon álló könyvekkel, amelyek úgy néznek ki, mintha a levegőben lebegnének, hatalmas ipari acélszerelvényekkel, és öt rácsszerkezetű szinttel, türkizkék üveg járólappal. Az 500 ezer kötetes könyvtár egy nyitott udvarra néz, a plafonról pedig hatalmas, bálnacsontokra emlékeztető elemek lógnak. Az egész könyvtár egy botanikus kerttel van körülvéve.

A szabadkai J. J. Zmaj iskola 4. osztálya a legutóbbi hagyományápolási órán természetes mintával (érdekes levelekkel) díszítette és hagymahéjban főzte meg a tojáskokat. Nagyon élvezték a munkát, és

nagyon elégedettek voltak az eredménnyel – legalábbis erről tudósítottak bennünket.

Úton Zágráb felé
– beküldte Pacal Andrea, 7. osztály,
József Attila iskola, Bácskertes

Álhírek

Zsiráfészket talált a padláson tegnap a takarító né-nink. Kihívták a tűzserészeket, hogy hatástalanítsák a fészket. Kicsivel később a tojásrakó zsiráfot is meglelték – épp a kéményt kotorta. – **Dékány Máté**

Osztályunkban kitört a 3. világháború. Indítóok: nyalókalopás. Túlélők száma: 20/5. Fegyverek: ceruzáij, krétapuska, poros pasztellbomba, táskabuzogány. Győzött a nyalókát vevő gyerekcsapat. Egyébként a háború április 1-jén 13 órától 13.01-ig tartott. – **Fehér Noémi**

Osztályunkba egy üstökös csapódott be, és egy UFÓ jött ki belőle. Képzeljétek! Tud írni, olvasni, számolni és beszél a világ összes nyelvét. Sokat segít mindannyi-unknak. – **Miskolci Helga**

Osztályunkban mindenki egyesre írta meg a matekellenőrzőt a szorzótáblából. Még a legjobb matekos is egyet kapott. A tanító néni nagyon boldog volt. Agyon-ra dicsért bennünket. – **Zemkó Attila**

Iskolánk egyik tanulója a minap túl gyorsan hajtotta a biciklit az iskola udvarában. A tanító nénik nem tudták leállítani. Amikor nem figyelt oda, hova hajt, nekijajtott a padnak. A bicikli kettétört, a gyerek meg szaltózott egyet a levegőben. Széles mosollyal ért földet. – **Spasić Nikola**

Hétfőn, amikor megérkeztünk az iskolába, az ajtóban állt a húsvéti nyúl, aki bicajozni hívott bennünket. Ajándékul egy nagy hagymát kaptunk, amit csak azért nem ettünk meg, mert hagymaszagú lett volna tőle a szánk – így hazavittük. – **Kávai Rita**

4. c osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Meglátogattuk a Politechnikai Középiskolát

Egy csütörtöki napon elmentünk az építészeti középiskolába. Az itt tanuló diákoknak egy szerepet és két verset adtunk elő.

A középiskolások bemutatták nekünk, hogyan kell várost készíteni kartonból, amely szerintem úgy nézett ki, mint az egyik szabadkai városrész. Három házat és két Eiffel-tornyot is készítették. Kimentünk az iskola udvarába, és elcsodálkoztunk, mert majdnem az egész udvart ők tervezték. Volt nagy sakktábla a földön, egy szökőkút és egy üvegház.

Szép az iskola, szeretnék még visszamenni látogatóba, de én mégis úgy hiszem, másik középiskolát választok.

Göncöl Andor,
3. c, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

A napokban megismerkedtünk a matektanárnővel, Josić Mártával – jelenti Savović Mila és Zemkó Attila, a szabadkai J. J. Zmaj iskola 4. c osztályából. A kocka és a téglatest felszínének kiszámításáról esett szó, közösen állítottuk fel a képleteket. Nekünk nagyon tetszett az óra. Reméljük, a tanárnő nem lesz szigorú ötödik osztályban.

Egy felejthetetlen nap

gáz, egy másik szakkörrel indult volna a napunk, de sajnos az elmaradt. Így egy kézműves foglalkozásra mentünk el. Ott szőttünk, agyagoztunk, mézeskalácsot készítettünk. Először csak heten, azután egyre többen voltunk. A három lány szőni tanult, a négy fiú meg agyagozott. Mikor megismerkedtünk a szövessel, elmentünk agyagozni. Addigra már több gyerek gyűlt össze, és sorba kellett állni. Én egy szív alakú tálat készítettem. Érdekesnek találtam a műveletet, amikor a kezem az agyagra került, közben pedig forgott a gép. Kicsit segített a fazekasmester nő. Mikor befejeztem a munkát, visszatértem a szövőszékhez. Később mézeskalácsot díszítettem. Gyorsan eltelt a nap. Az elkészített tárgyakat hazavihettük. A mamának is tetszettek az alkotásaink.

Nikolics Blanka, 4. c, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Alig vártam a múlt héten a szombatot, mert ezen a napon 10-től 16 óráig egy kézműves foglalkozáson vettem részt. Először a „körmöcskét” próbáltam ki, zöld és fehér gombolyagból készítettem egy csigát. Azután következett az agyagozás. Kancsót és két tálat alkottam. No jó, még valamit kifelejtettem! Csináltam egy agyagoroszlánt is! Utána következett a mézeskalácsütés és -díszítés. Egy macit és egy nyuszt formáztam. A kistestvérem nagyon megörült a csemegének. Aznap este elégedetten feküdtem le aludni.

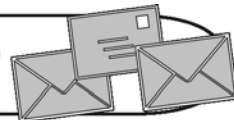
Perlaki Réka, 2. c, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Április 5-én, szombaton a tanító néni szervezésével elmentünk egy kézműves foglalkozásra. Először csak heten voltunk, majd egyre többen érkeztek. Mi négyen, fiúk agyagozni mentünk. A három lány meg szőni. Miután meguntuk az agyagozást, mézeskalács-díszítésbe fogtunk. Amikor azt is meguntuk, újból agyagoztunk. Megismerkedtünk a szövés fortélyával is. Nekem az agyagozás tetszett a legjobban.

Nikolics Martin, 2. c, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

MIZUJS?

EGYSZER VOLT EGY CSALÁD – A JÓ PAJTÁS FOGALMAZÁSÍRÓ-PÁLYÁZATA

Együtt a család

Este van. Már mindenki hazaért az iskolából, a szüleim pedig befejezték a munkát.

Amikor megérkezünk, átöltözünk kényelmes, otthoni ruhába. Anyu uzsonnát ad az öcsémnek, bátyámnak és nekem. Ez általában gyümölcs vagy kalács. A szüleimmel esti sétára szoktunk menni, és közben elbeszélgetünk a nap eseményeiről. Esőben, hóesésben, esernyővel is kimegyünk. Mindenkinek más színű esernyője van. Anyu azt mondja, hogy olyanok vagyunk, mint a sétáló gombák. A szüleim este segítenek a házi feladatok elkészítésében és az iskolai kötelezettségek körül. Képeket, feladatokat nyomtatnak ki, fali plakátokat készítünk.

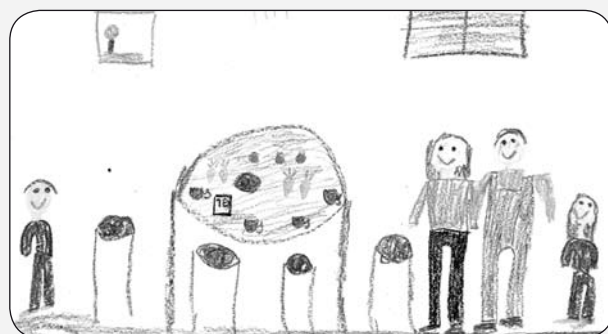
Mindig együtt vacsorázunk. Szeretem, mikor palacsinta vagy fánk van.

Tíz óra körül aludni megyek Szoktunk esti mesét olvasni, és mielőtt elalszom, hallom, anyu hangját:

– Jó éjszakát, Rita!

És még pusztit is kapok.

Pece Anderla Rita, 5. osztály, József Attila iskola, Újvidék

Szerkesztőségünk a Magyar Nemzeti Tanács támogatásával fogalmazásíró-pályázatot hirdetett a család témájára. Szeretnénk veletek közösen keresni és megtalálni a választ a következő kérdésekre: milyen szerepet tölt be a család az életetekben; miért jó, ha van testvérünk, vagy vannak testvéreink; miért tisztelitek a szüleiteket, illetve, ha tehetnétek, mit változtatnátok meg rajtuk; vajon a nagyszülőkkel, rokonsággal hogyan tartjátok a kapcsolatot; ti milyen családot szeretnétek egyszer magatoknak...

Pályázatunk ebben a tanévben, de a következő tanév első negyedében is nyitva fog állni előttetek. 2014. november 10-éig fogadjuk a fogalmazásokat, melyeket lapunkban is megjelentetünk. Amennyiben túl sok fogalmazás érkezne, válogatáshoz leszünk kénytelenek folyamodni. December elején szakmai zsűri értékeli a teljesítményt, a legsikeresebb munkák szerzőit jutalomban részesítjük. Az ünnepélyes díjkiosztót a 2014/15-ös tanév első félévének vége előtt, tehát karácsony előtt szervezzük meg. Az első három helyezett nyereségben részesül. Kisebbségi családok kirándulásra, könyvajándékra számíthatnak.

Munkáitokat a következő címre várjuk: Jó Pajtás (fogalmazásíró-pályázat), 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., vagy a következő e-mail címre: jopajtas.szerk@magyarszo.com – a tárgyban kérjük tüntessétek fel: pályázat.

Sok sikert kívánunk!

Tarolt Az éhezők viadala

Lezajlott az idei MTV Movie Awards, amely alkalmával a legjobb és legnépszerűbb tavalyi filmeket díjazták a Los Angeles-i ceremónián. Az idén tehát 23. alkalommal adták át az arany-popcorn díjakat. A díjátadóra tizenhét kategóriában lehetett szavazni, ezúttal is átadták a különleges díjakat, valamint megemlékeztek Paul Walkerről is. Klipeket vetítettek számos filmjéből. Egy futó pillantást is vethettünk egy felvételre, amely 2002-ben készült, amikor a színész átvette az áttörő férfiteljesítményért járó MTV Movie Awards díjat.

Ebben az évben Az éhezők viadala: Futótűz zsebelte be a legtöbb díjat, amely az év filmje kategóriában is győzedelmeskedett. A főhősnőé, Jennifer Lawrence-é lett a legjobb női alakítás díja, míg kollégája, Josh Hutcherson a legjobb férfialakítás díját kapta meg.

Mila Kunis

Will Poulter, a Feltörekvő csillag kategóriájának győztese két popcorn-trófeával tért haza, övé lett a Legjobb áttörő előadás és a Legjobb csók díja, amelyet Emma Robertsszel és Jennifer Anistonnal váltott. A Wall Street farkasa szintén két díjat nyert, Leonardo DiCaprióé lett például a legjobb Mi a... pillanat díja. A 2014-es MTV Movie Awards így végre megjutalmazott olyan színészeket és színésznőket is, akik az Oscarról és a Golden Globe-ról üres kézzel távoztak.

Ahogy azt előre is jelezték, az átadó vídám hangulatban telt, örült vagy megható pillanatokkal.

Josh Hutcherson

Josh Hutcherson a szobrot, a nemrég elhunyt filmbéli kollégájának, Philip Seymour Hoffmannak ajánlotta. Zac Efron pedig Rita Orával lejtett pikáns táncot – érthető módon, hiszen ezúttal Zac diadalmaskodott a Legjobb pucér felsőtest kategóriában. Jared Leto helikopterrel érkezett a rendezvényre, és nagy hatást váltott ki belépőjével.

Az est egyik legkülönlegesebb vendége Grumpy Cat volt, aki Pharrell Williamst idéző kalapban pózolt gazdája kezében.

Lássuk a nyerteseket

Grumpy Cat

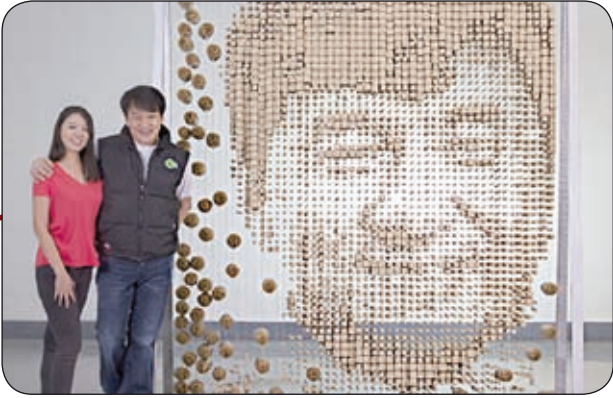
Az év filmje: Az éhezők viadala: Futótűz
 A legjobb női előadás: Jennifer Lawrence
 – Az éhezők viadala: Futótűz
 A legjobb férfi előadás: Josh Hutcherson
 – Az éhezők viadala: Futótűz
 Áttörő alakítás: Will Poulter – Családi üzemek
 A legjobb csók: Emma Robert, Jennifer Aniston és Will Poulter – Családi üzemek
 A legjobb harc: A hobbit: Smaug pusztasága – Orlando Bloom és Evangeline Lilly vs. az orkok

Channing Tatum

A legjobb komikus előadás: Jonah Hill
 – A Wall Street farkasa
 A legijesztőbb alakítás: Brad Pitt – Z világháború
 A legjobb duó: Vin Diesel és Paul Walker
 – Halálos iramban 6
 A legjobb félmeztelen alakítás: Zac Efron
 – Csajkeverők
 A legjobb Mi a... pillanat: Leonardo DiCaprio – A Wall Street farkasa
 A legjobb főgonosz: Mila Kunis – Óz, a hatalmas
 A legjobb átalakulás: Jared Leto – Mielőtt meghaltam
 A legjobb zenei pillanat: Backstreet Boys, Jay Baruchel, Seth Rogen és Craig Robinson
 – Itt a vége
 A legjobb cameo: Rihanna – Itt a vége
 A legjobb hős: Henry Cavill mint Clark Kent – Az acélember
 MTV úttörő díj: Channing Tatum
 MTV generáció díj: Mark Wahlberg

Összeállította: L. M.

Jackie Chan evőpálcikákból

A kreativitás és a képzőművészet nem ismer határokat. Ha a kettő találkozik, akkor végképp nem. A Red (Vörös) néven ismert Hong Yi igazán egyedi alkotással lepte meg hatvanadik születésnapja alkalmából Jackie Chan hongkongi filmsztárt. Hatvannégyezer evőpálcikából elkészítette a színész portréját. A huszonnyolc éves művész elmondása szerint egy hónapon át gyűjtögette az evőpálcikákat a műalkotás létrehozásához. Red előszeretettel használ szokatlan „ecseteket” is arcképeihez. Yao Ming kosárlabdázó arcképét például egy kosárlabdával festette meg, a távol-keleten rendkívül népszerű tajvani énekes, Jay Chou portréját pedig kávéfoltokból.

Új Muse-lemez a láthatáron

Nemrég már mi is megpengettük, hogy a Muse új lemezt tervez, ez viszont lassan bizonyossá válik. A Muse nemrég két koncertet adott a Coachella fesztiválon, a zenekar dobosa, Dom Howard pedig egy interjú során az együttes jövőbeli terveiről beszélt. Ekkor elárulta, hogy hamarosan új albumon kezdenek dolgozni. Mint mondta, ezzel a fellépéssel befejezik turnéjukat, májusban visszavonulnak, és az új hanganyagra koncentrálnak. Ha nem is azonnal, de az idén mindenképpen, és még ebben az évben vagy jövőre előhozakodnának vele. Ez lenne a Muse hetedik nagylemeze. A Coachella egyébként egy igen népszerű fesztivál, ahol a közönség soraiban sztárookra is rábukkanhatunk, ezúttal Jared Leto és Paris Hilton is jelen volt az eseményen.

Újabb idegtépő filmet forgat?

Ha igazak a filmpletykák, akkor a Cosmopolis után Robert Pattinson ismét egy olyan filmben játszik majd, amelyet David Cronenberg rendez. A Map to the Stars a rendező többi alkotásához hasonlóan idegtépőnek és provokatívnak ígérkezik, így valószínűleg ez is korhatáros lesz. A sztori középpontjában Havana (Julianne Moore) áll, aki új személyi asszisztenst szerződtet Agatha (Mia Wasikowska) személyében. A lányról azonban kiderül, hogy nemrég engedték ki egy szanatóriumból, ahol piro-mánia miatt kezelték, a betegségét pedig még mindig nem sikerült leküzdenie. Emiatt veszélybe kerülhet mindenki, aki Havana közelében van.

Nagyon happy volt

Pharrell Williams világméretű slágeréről, a Happyról már sokszor esett szó. Szinte minden egyes nap megjelenik egy új Happy-feldolgozás, láthattunk már többek között budapesti, amerikai iskolás és táncoló kutyusos verziót is. A hétszeres Grammy-díjas előadó, Pharrell Williams nemrég az Oprah vendége volt, a műsorban pedig egy összeállítást vetítettek neki, amelyben jól látható, hogy tényleg az egész világ a Happy című dalra táncol, énekel. Pharrell a könnyekig meghatódott, szó szerint örömkönyveket hullatott, amikor meglátta. Szerencsére Oprah tapasztalt és felkészült műsorvezető, így volt nála kéznél zsebkendő.

Pályaválasztók, figyelem!

Az építés teremtő munka

Egy szakma, amely együtt született az emberrel, és csak akkor tűnik el, amikor az emberiség. Amelynek az állatok is mesterei – némelyik egész magas szinten. Amely oly összetett, hogy régen két-három, ma már húsz-harminc mesterség összefogásával lehet csak eredményes. Amelyben az anyagok, a méretek és arányok szigorú fegyelme mellett benne van a művészi alkotás végtelen szabadsága is. Ez a szakma az építészet.

Hajlék, fészek, kuckó nélkül otthontalanul vacog ember és állat, s a végtelen térből kiszakítva egy darabkát, házat épít, kotor, tapaszt, fon, rak magának – mindig olyan anyagból, amilyenre szert tud tenni, derül ki a kolozsvári Napsugár gyermeklap összefoglalójából.

A 6500 km hosszú kínai nagy falat 2200 évvel ezelőtt mészkőből, gránitból, téglából, a sivatagos vidékeken kövekkel kevert sárból építették, földdel, homokkal, gyékénnyel, ágakkal töltötték fel. A kötőanyagba túlfőzött rizst és tojásfehérjét keverték.

Az építés tudománya rengeteget fejlődött az évezredek során. Az ágkunyhótól a felhőkarcolóig szédítő út vezet a magasság, az erő és a bonyolultság felé. Ez nagyszerű lenne, ha nem éreznénk, hogy a technika fejlődésével fokozatosan leépült a ház lelke, jelképrendszere, élő kapcsolata a földdel, az éggel és a benne élőkkal. Mielőtt gőgösen kikiáltanánk, hogy a mai építészek tudása magasabb rendű a régiekénél, választ kellene találnunk néhány kérdésre. Hogyan épültek a 4500 éves egyiptomi piramisok? Ki állította körbe a Nap járása szerint a Stonhenge 4 tonnás kőoszlopait? Hogyan illesztették az inkák kötőanyag nélkül egymáshoz Machu Picchu kőveit olyan pontosan, hogy a késpenge sem fér be közéjük?

A világ minden táján és minden korban a Teremtőnek is épített hajlékot az ember. Tisztelete jeléül sokkal nagyobbat, szebbet, mint magának. A legjobb mesterek, a legnagyobb igyekezettel építették, faragták kőből, márványból, fából, minden égtájon más stílusban. Az építészet története a templomok története is. Az építők csapata egyre bővült, szakosodott, mára hadsereggé dagadt. Régen az alapot nap-számamosok ásták, a kőműves a falakat rakta, az

ács a gerendavázat, a tetőt, az épületesztalos az ajtót, az üveges az ablakot, a lakatos a sarokvasakat, zárat, az ötvös a díszes rácsokat készíttette. Ma műépítész tervezi a házat, építész szervezi, irányítja, statikus ellenőrzi a munkát. A kőműves, az ács mellett szükség van csempezőre, szobafestőre, vízvezeték-, gáz-, villany-, központifűtés-szerelőre. A belsőépítész a falakon belül, a tájépítész a házon kívül alakítja széppé és célszerűvé a teret.

Hol tanulhattok tovább?

Felsőfokon: Szabadkán működik az Építőmérnöki Kar, Újvidéken a Műszaki Tudományok Kara keretében az Építészeti Tanszék (szerb nyelvű). Középfokon ugyancsak a nagyobb központokban: Újvidéken a Mileva Marić Einstein Műszaki Középiskolában, Szabadkán a Politechnikai Középiskolában, Nagybecskerekén a Nikola Tesla Villamossági és Építészeti Középiskolában nyitnak egy-egy építészeti szakot szerb nyelven (ebben az iskolában nyitnak egy magyar nyelvű osztályt is, általában villamossági szakiránnyal), az adai Műszaki Középiskolában (magasépítéssel, tetőszerkesztés-készítő, magyarul), a magyarkanizsai Beszédes József Mezőgazdasági és Műszaki Középiskolában (fűtés- és hűtésberendezés-szerelő).

Rajztábla, papírtekercs, T vonalzó, körző – nemrégén még ezek voltak a műépítész és minden tervezőmérnök jellegzetes munkaeszközei. Ma már számítógéppel készül a térhatású látványterv és a részletes kivitelezési terv. Akár munkásként, akár mérnökként, akár tervezőként veszel részt benne, az építés teremtő munka. A bontás ellentéte. Éppé varázsolja a romot, otthonná, emberivé az üres teret. Ha építész leszel, a legnagyobb magyar mesterek, Kós Károly, Makovecz Imre nyomán haladj, vagyis házad szervesen illeszkedjen a tájba és az ott élők hagyományába! Alapja múltat őrző gyökér, fala biztonság, homlokzata ismerős arc, födele égre köszönő kalap legyen.

Aki kézzel alkot, az kézműves. Aki kézzel és ésszel, az mester. Aki kézzel, ésszel és szívvel is, az művész.
(Aquinói Szent Tamás)

Az építészet mindig is sok munkalehetőséget kínált a férfiaknak. A nőknek kevésbé. Az utóbbi években tájainkon inkább a felújításon van a hangsúly, mintsem az építkezésen, de még így is meglehetősen sok munkást felszip-pant az építőipar. Sokan külföldön helyezkednek el, hisz nagyobb keresetre tehetnek szert, és nagyobb a munkakínálat is, mint itthon. A szakma már említett szépségei ellenére meg kell említeni a hátrányokat is. Elég csak azt mondani, hogy az építészek gyakran ki vannak téve az időjárás szeszélyeinek, nyáron a forróságnak, télen a hidegnek. Munkájuk igényjellegű, mert télen, fagyban nemigen végezhető, ilyenkor két-három hónapos szünet áll be az építészek életében. Pihenésre ez az időszak ugyan megfelel, de fizetés kevés van, vagy egyáltalán nincs, mint ahogyan nyári szabadság sincs. Hátrány az is, hogy nagyon kevés a szakmunkásképző Vajdaságban. Legtöbb építész: kőműves, ács, szobafestő, betanított munkás. Mintha a középfokú vagy felsőfokú építészeti, építőmérnöki karok iránt is csökkent volna az érdeklődés.

N-a

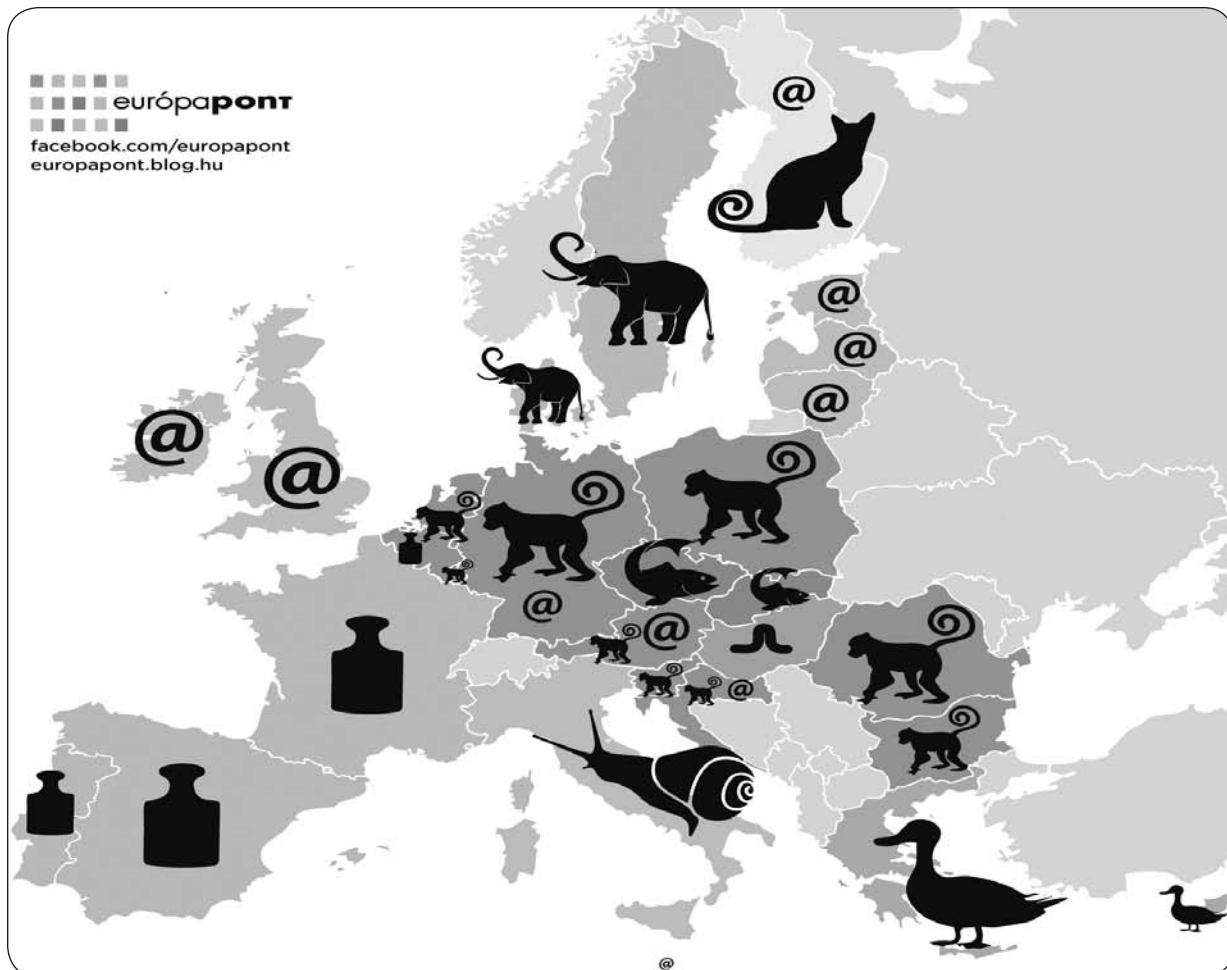

Parasztbarokk stílusban épült falusi házak

„Kis” helyen sok ember – a mai városok arculata

A nagy @-térkép

Egyedülálló térképet készített az Európa Pont. Összegyűjtötték, hogy az egyes európai uniós országokban miről nevezték el az at, azaz @ jelet, amit az e-mail címekben használunk.

Gondoltad volna, hogy a legtöbb jelölésnek az állatvilághoz van köze? Kivételt a balti államok képeznek, Málta és az Egyesült Királyság országai, amelyek egyszerűen at-nek hívják a kukacot, valamint Franciaország, Portugália és Spanyolország, hiszen ott egy régen használt súlymérték nevével azonosítják az @ jelet. A többi helyen kunyorodó dolgok ihlették az „at” helyi megnevezését.

Íme a lista:

Ausztria: leggyakrabban „at”, de használatos még a Klammeraffe, azaz pókmajom.

Belgium: nyelvi régióként eltérő – Vallóniában arobas, ami egy régi súlymérték; a flamand területeken apenstaartje, azaz a „kismajom farka”; a németeknél az „at” mellett Klammeraffe.

Bulgária: кълѹмба / kliomba – „rosszul írt betű”; маймунско a / majmunszko a – „majom a”; vagy маймунка / maimunka – „kismajom”

Ciprus: παπακι / papaki, azaz „kiskacsa”
Cseh Köztársaság: zavináč, azaz „heringtekercs”

A térképen nem feltétlenül a leggyakrabban használt kifejezés szerepel, mert nagyon sok helyen – és egyre inkább – használatos az angol elnevezés, vagy az annak megfelelő helyi helyesírással írt változat. Gyűjteményünkben és a térképen azokat az érdekes, egyéb helyi változatokat tüntettük fel, amelyet a leggyakrabban használt „at”-féle verzió mellett még sokan használnak vagy megértenek.

Dánia: snabel-a, azaz „(elefánt)ormány-A”
Egyesült Királyság: „at”
Észtország: „at”

Finnország: „at”, ät-merkki, azaz „at-jel”;
vagy kissanhäntä, azaz „kiscica farka”, vagy
miau / miumau / miukumauku, azaz „mijáú-
mijáú”

Franciaország: arobase – arab eredetű,
Spanyolországban, Portugáliában és
Franciaországban használatos régi
súlymérték

Görögország: παπακι / papaki, azaz
„kiskacsa”

Hollandia: apenstaartje, azaz a „kismajom
farka”

Horvátország: leggyakrabban „at”, de
használatos még a manki az angol „majom”
szóból (bár horvátul a majom „majmun”, de
ezt nem használják a @-ra)

Írország: „at”

Lengyelország: małpa / małpka, azaz
(kis)majom

Lettország: „at” vagy „et”

Litvánia: „at”, mely a litván kiejtés miatt „eta”
Luxemburg: legelterjedtebb az „at”; de az

Afeschwanz, azaz „a majom farka” vagy a
francia arobas (súlymérték) is használatos
Magyarország: kukac

Málta: „at”

Németország: leggyakrabban „at”, de
használatos még az Affenschwanz („a
majom farka”) vagy a Klammeraffe
(„pókmajom”)

Olaszország: „at”; chiocciola, azaz csiga

Portugália: arroba – arab eredetű
elnevezés, régen használatos súlymérték

Románia: „at”, vagy gyakran coadă de
maimuță, azaz „a majom farka”

Spanyolország: arroba – arab eredetű
elnevezés, régen használatos súlymérték

Svédország: snabel-a, azaz
„(elefánt)ormány-A”

Szlovákia: zavináč, azaz „heringtekercs”

Szlovénia: afna, azaz kismajom
Szerbia nem tagja az Európai Uniónak,
ezért nem szerepel a térképen. Mi azért
tudjuk, hogy az angol „manki”, azaz majom,
vagy egyszerűen „at” a leggyakoribb
megnevezése a jelnek, időről időre
majmunt (majom) is hallani.

Jeles évfordulók 2014-ben

Herman Ottó

(1835, Breznóbánya–1914, Budapest)

Száz évvel ezelőtt hunyt el a néprajzkutató és tudós polihisztor, Herman Ottó. Ő rakta le Kolozsvárott az állattani gyűjtemény alapjait, a Természettudományi Társaság megbízásából hatalmas gyűjtőmunkával megírta Magyarország pókfaunáját, majd a magyar halászat könyvét. 1877-ben létrehozta a tíz évig szerkesztette a Természettudományi Füzeteket, továbbá 1893-ban alapította és haláláig szerkesztette a ma is megjelenő Aquila madártani folyóiratot. A madártan nemzetközileg elismert tudósként számos könyvet írt a madarakról, s létrehozta a Magyar Ornitológiai (Madártani) Központot. Jelentős volt munkássága a néprajz, a nyelvészet és a régészet terén is.

Miskolcon kezdte iskoláit, és fiatal kora ellenére majdnem beállt az 1848–49-es forradalom és szabadságharc katonái közé. A szabadságharc leverése után a bécsi politechnikumban mérnöknek tanult, de ezt családi okok miatt nem tudta befejezni. Bécstől is meg kellett válnia, hiszen nem jelent meg a kötelező sorozáson, ezért büntetésből 12 évre besorozták katonának, ahonnan csak nagy szerencsével tudott hamarabb leszerelni.

Nem volt diplomája, de önszorgalmának köszönhetően korának egyik jelentős természettudósa és a kiegyezés utáni magyar politikai élet fontos közszereplője lett. Újságíróként és országgyűlési képviselőként a polgári haladás útján járt, és Kossuth Lajos eszmei világát követte. Az autodidakta tudós gyűjtőmunkái mellett rengeteget tanult, és eredményeit rendszeresen közzétette. Talán legnépszerűbb műve A madarak hasznáról és káráról című könyv, amely rövid idő alatt több kiadást is megért, további jelentős művei A magyar halászat könyve I–II. és a Magyarország pók-faunája I–III. kötetek.

Nevéhez fűződik a magyar paleolitikutató és a magyar tudományos barlangkutató megindítása, mivel a Miskolcon talált szarkócák alapján ő állította elsőként, hogy éltek ősemberek Magyarország területén. Termékeny természetrajzi írói munkássága mellett mint tudományszervező is jeleskedett. Között tanulmányai közül több a mai napig forrásként is használható. A Magyar Ornitológiai Központ alapító igazgatója, a Magyar Néprajzi Társaság alapító tagja, majd később elnöke. 1879 és 1886 között az Országgyűlés munkájában függetlenségi párti képviselőként vett részt. A természettudomány érdekében végzett munkássága elismerésre méltó, politikusi tevékenysége jelentős, és mindezek mellett az igényes ismeretterjesztés egyik magyarországi megteremtője volt.

A miskolci civilszervezetek, intézmények sokféle programmal készülnek megemlékezni az utolsó magyar polihisztor, Herman Ottó életéről és munkásságáról halálának 100. évfordulója alkalmából. Tizenkét hónapon át kiállításokkal, rajzpályázattal, túrákkal, és előadások, beszélgetések által mutatják be a természettudós gazdag életművét.

Hogy mi jelent a polihisztor? A polihisztor minden tudományban jártas személy. Ma nincsenek ilyen nagy tudású emberek, mert az emberi agy képtelen annyi mindent befogadni, mint amennyire az emberiség figyelme, tudása kiterjed.

Könnyebb volt polihisztornak lenni a görög bölcsék korában, de még a középkorban is.

Leonardo da Vinci, a 15. század nagy polihisztora, Mereszkowski hőse a természet minden lapján tudott olvasni; a formáknak, a színeknek, a fizika törvényeinek, az anyagnak és a szellemnek, a megkövesült szervezeteknek és a levegő óceánját szántó madárre-

Szobra a miskolci Herman Ottó Múzeum kiállítási épülete előtt

pülésnek egyaránt ura volt, leopta a szikrát a csillagos égboltról, és megvilágította vele a föld salakját. Ő valóban a lángelmék királya. Magyarország, a nyugati kultúra keleti végvára a polihisztorokat is legkésőbb vette át. A 19. század hozta meg az igazi polihisztorokat: Brassai Sámuel, Pulszky Ferencet és Herman Ottót. Herman Ottó emlékét Miskolcon és környékén hűségesen ápolják. Lillafüreden, a Szent István-barlang közelében található nyaralóját, a Pele-lakot átalakították emlékmúzeummmá. A kiállítás két szobában mutatja be a múzeum névadójának életét, munkásságát, miskolci és hámosi-lillafüredi kötődéseit. Az első teremben és vitrinjeiben szép számmal megtalálhatók a Pele-lak eredeti bútorai, illetve Herman Ottó személyes tárgyai, levelei, kéziratok is. A második teremben az utolsó magyar polihisztor tudományos tevékenységének bemutatása látható, szakterületenként külön egységekben, gazdag tárgyi illusztrációval és egy látványos halászat makettal. Az emlékház kertje tavasztól őszig színes programok helyszíne.

Herman Ottó egykori lillafüredi nyaralója, a Pele-lak 1898–1903 között épült, az akkoriban újonnan kialakított üdültelep részeként. Az épület 1951-ben került a miskolci múzeum kezelésébe, első állandó kiállítása 1964-ben nyílt meg. 2007-ben megtörtént az emlékház teljes felújítása.

Emlékek Herman Ottó világából

Gy néz ki a Pannon-tenger – mutatja a miskolci Pannon-tenger Múzeum. A ritkaságszámba menő múzeum a geológiai és őslénytani emlékek rendszeres gyűjtését, kutatását, megőrzését és bemutatását te-

kinti elsődleges feladatának. Az elmúlt 65 millió évben a Pannon-medencében számos nyersanyag keletkezett: kőszén, érc, édesvíz, és sok minden más.

Kőrösi Csoma Sándor

(1784, Csomakőrös–1842, Darjeeling)

Calcuttában kereste fel Schoefft Ágoston a neves pesti festőművész, akinek az egyetlen hiteles Csoma-arcképet köszönhetjük

Kétszázharminc éve született a nyelvtudós, őshazakutató, a tibeti nyelvészet megalapítója, Kőrösi Csoma Sándor. Szegény sorú székely ifjúként előbb a nagyenyedi kollégium diákja volt, majd korának legmagasabb szintű tudományos képzésében részesült Németországban, az akkori világ egyik vezető intézményében, a Göttingeni Egyetemen, és vált nemzetközileg elismert tudóssá. Itt készült fel a nagy útra a keletkutatás tudományainak legmagasabb szintű elsajátításával, valamint számos nyelv megtanulásával. Meg akarta keresni testvéreinket, a hunokat és az ujugurokat hazájukban, a távoli Belső-Ázsiában. Útjára anyagi források nélkül, gyalogosan indult el, és több ízben megkísérelt Belső-Ázsiába eljutni, de akadályokba ütközött. Érdekes megjegyezni, hogy 1819. február 20-án gyalog indult Temesvárra, majd onnan tovább Zágrábra. November elsején érkezett vissza Nagyenyedre. A távol töltött 8 hónap alatt megtanult szerbül, horvátul és szlovénül! Eredeti terve az volt, hogy a cári Oroszországon keresztül átutazva kísérel meg bejutni Kína északi részébe, s ehhez volt fontos számára a szláv nyelvek ismerete, ám ez a terve füstbe ment. Többszöri kérvényezés ellenére sem kapott szabályos útlevelet, ezért kereskedőként a hatóságok kijátszásával jutott külföldre. 1819 novemberében

Kőrösi Csoma József, Sándor unokaöccse mondta:

„Szívós természetű és erős testalkatú székely volt... ha egyszer gyaloglásnak indult, a cél előtt soha meg nem pihent. Mind gyermekek nem versenyezhattünk vele a gyaloglásban. Ha egy domb tetejére feljutott, nem érte be ezzel, mert kíváncsi volt megtudni, mi van a második domb háta mögött s amazon túl is. S így néha beláthatatlan távolságokig elbarangolt.”

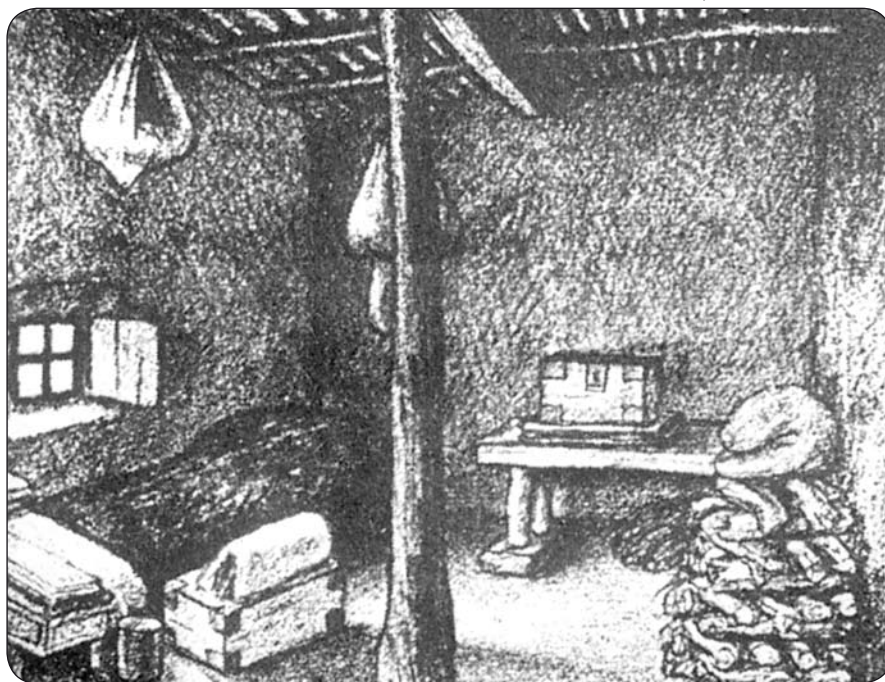
a Vöröstorny-szoroson keresztül hagyta el az országot. Így jutott el végül Nyugat-Tibetbe, Ladakba. Itt, a Himalája csúcsai között, 4-5000 méteres magasságban fekvő kolostorokban hét éven át, nehéz körülmények, nagy nélkülözések között tanulmányozta a tibeti nyelvet, és sajátította el magas szinten a buddhista szellemiséget képzett lámák vezetésével. Emlékét a mai napig tisztelet övezi Tibetben. Ezután Indiában, Kalkuttában, a Bengáli Ázsiai Társaság könyvtárosaként összeállította és kiadta híres tibeti–angol szótárát és tibeti nyelvtanát, valamint számos más, a világ számára addig ismeretlen anyagot publikált a tibeti buddhizmusról tudományos dolgozatokban. A tibetológia tudományának így vált úttörőjévé és megalapozójává. A buddhizmus nyugati tudományos szellemen történt feltárásáért, és az egész világra kiterjedő ismertetéséért, valamint példaértékű szent életéért Japánban Csoma Boszatszu (szanszkritul: bódhisattva) néven a buddhizmus szentjének ismerték el. A buddhizmus követői nagy tisztelettel adóznak emlékének az egész világon. Ötvennyolc éves korában újra elindult fő célja felé, testvéreink felkutatására. Ezúttal Tibetben keresztül akarta megközelíteni a hunok és az ujugurok hazáját. Azt remélte, Tibetben sok értesülést szerezhet Belső-Ázsiá nepeiről, akikkel a fejlett Tibeti civilizáció ősidők óta szoros és mélyreható kapcsolatot tartott fenn. (A tibetiek ma is hangoztatják szkíta rokonságukat.) Kőrösi Csoma Sándornak mindvégig töretlen meggyőződése volt a szkíta-hun-magyar rokonság, és életét tette fel arra, hogy ezt minden kétséget kizáróan bebizonyítsa. Munkáját sajnos nem tudta befejezni, Tibetbe már nem jutott el, mert a

Csoma sírja Dardzsilingben

Himalája lábainál megbetegedett, nem sokkal később meghalt. Látomása viszont helyesnek bizonyult. Napjainkban a kazak-magyar kutatók csoportja a világ nyilvánosságának tudomására hozta, hogy Belső-Ázsiában több helyütt is lagnak testvéreink, akik kezdetől fogva, és mind a mai napig magyarnak vallják magukat. Eddig a Mongol-Altajban, a Torgaj-kapunál (Kazahsztán), Kara-Talban (Nyugat-Szibéria, Oroszország) és a Kacska-Darja mentén (Üzbegisztán) találtak magyar törzseket. Persze ezt a tételt is vannak, akik kétségbe vonják. Ettől függetlenül Kőrösi Csoma élete a tehetség, a szívós kitartás és a hihetetlen áldozatkészség példája marad.

Végző nyughelyén, Darzsilingben, a Bengáli Ázsiai Társaság emelt számára méltó síremléket, melynek jobb oldalán az MTA 1910-ben emléktáblát helyezett el.

Ebben a szobában készült a tibeti-angol szótár

Amerikai színésznő, aki több filmben is játszott, a világhírnevet mégis egy sorozat hozta meg számára, a Dr. Csont. Képzelt interjúnk Emily Deschanelle készült.

– Mikor kerültél közel a filmek világához?

– Állandóan jelen volt az életemben, hiszen apám operatőr és rendező, míg anyám színésznő. Egy húgom is van, Zooey, aki szintén színészi pályára tört. Őt is egy sorozatban láthatjuk. Apám rengeteget filmezett bennünket gyerekkorunkban. Ettől már úgy mond kameraiszonyom lett. Nem úgy a húgomnak, ő bezzeg szeretett a középpontban lenni. Annyira elegendő lettem a felvételezésekből, hogy a színészi élet sem vonzott, inkább építész mérnök szerettem volna lenni. Azután kiderült, hogy a vér nem válik vízzé, és beleszerettem a színészetbe. Egy idő után már nem is volt vitás számomra, hogy mi szeretnék lenni.

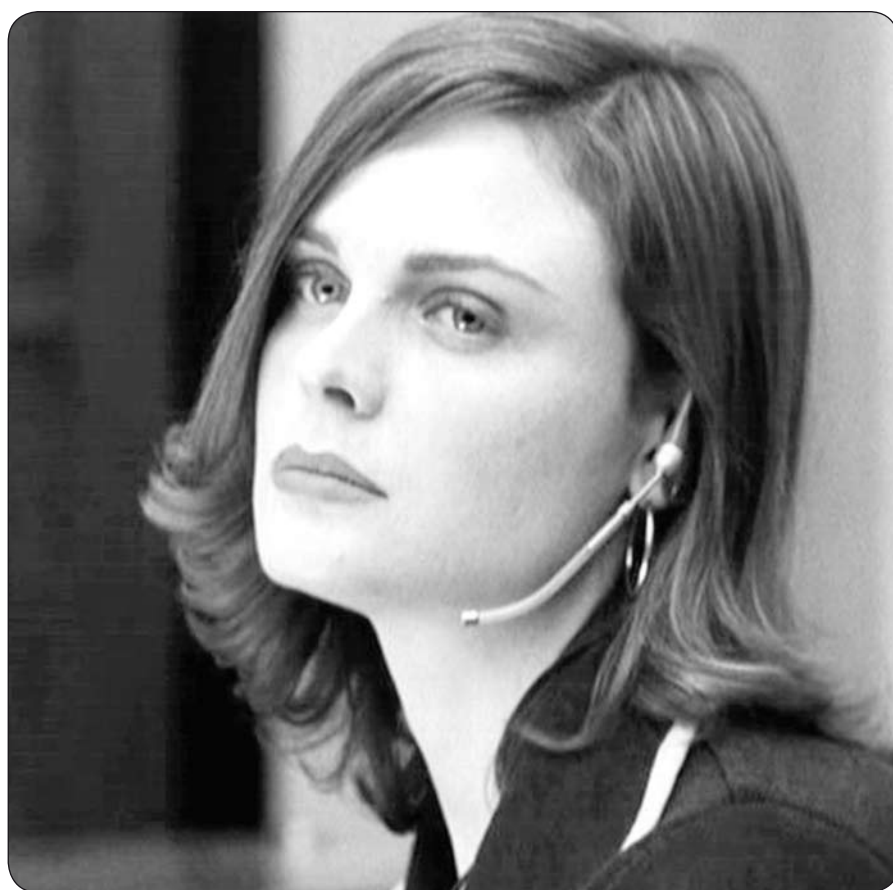
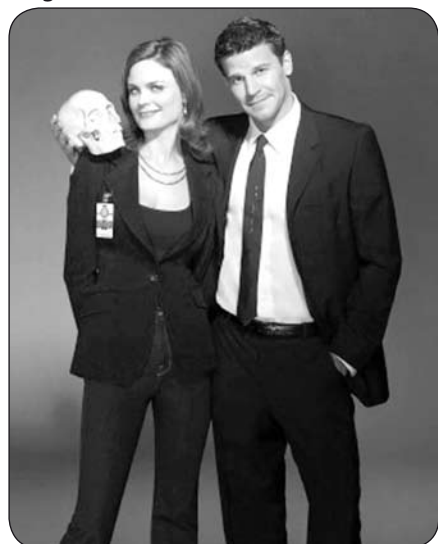
– Hogyan emlékezel vissza a gyerekkorodra?

– Kalandosnak tűnt, mivel sokat költöztünk. Bejártam a világot, és sokfelé éltem, Olaszországban, Kanadában, Franciaországban, Angliában, Dél-Afrikában, sőt az egykori Jugoszláviában is.

– Mely filmekkel indult meg a karriered?

– Első filmem 1994-ben jelent meg, It Could Happen To You (Sorsjegyesek) címmel. Azután játszottam például egy Stephen King-regény megfilmesítésében is, a Rose Redben. A Pókember második részében is megjelenek, mint recepciós. Ezekon kívül többször szerepeltem rövidfilmekben, de valamikor csak a hangomat adom, például narrációk alkalmával.

– A hírnevet mégis egy sorozat hozta meg számodra...

A Pókemberben

– A Doktor Csont, habár más sorozatokban is előbukkanok, például a Law and Orderben, a Crossing Jordanban és a Providence-ben.

– A Doktor Csont milyen kihívást hozott?

– Mindig kihívást jelent egy olyan filmben játszani, amelyik valódi személyről íródott. Temperance Brennan karakterét ugyanis egy létező személy, Kathy Reichs antropológus ihlette meg.

– Milyennek látod Temperance-t?

– Nagyon erős jellem, aki figyelemre méltó intelligenciával bír. Érdekes számomra, hogy bármennyire is fegyelmezett, mégis tud humoros lenni. A vége pedig mindig az, hogy zseninek nevezi magát. A humorát persze mások jobban felismerik, mint ő maga. Kifejlett érzéke van a tudományosságához, de bajban van, ha a humorról vagy az alapvető emberi kapcsolatokról van szó. Ettől érdekes ez a karakter.

– Létezik hasonlóság köztetek?

– A matematika és a tudományos tárgyak voltak az én kedvenceim is. Ebben teljesen meg tudom érteni. Azután én is szeretem az egyenes beszédet, ha valamit nem értek, elvárom, hogy érhetően magyarázzák meg nekem.

– És a különbségek?

– Sokkal nyitottabb vagyok, mint dr. Csont. Nem állítok fel magam köré falakat. A vér látványa nem természetes számomra, a sérülések nem nyugöznek le, hanem borzalomként élem meg. Eljátszani is nehéz volt ezeket a jeleneteket.

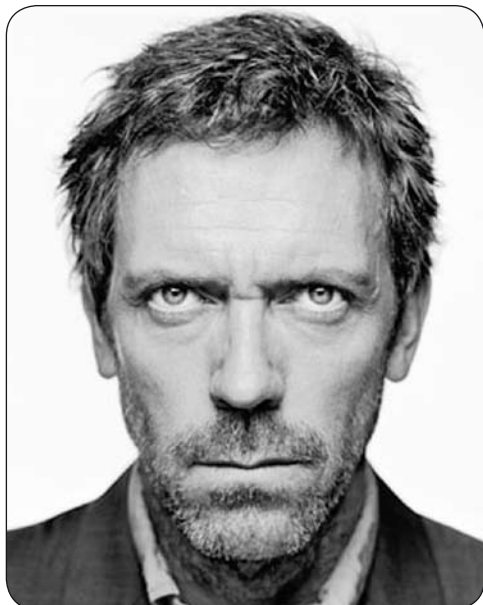
– A nézők lélegzet-visszafojtva kísérték, hogyan alakul Temperance kapcsolata Boots ügynökkel. Színész kollégáként is jól kijöttetek egymással?

– Mindenképpen, és volt is időnk egymásra hangolódni, hiszen csaknem egy évtizedet forgattunk együtt. David Boreanaz nagyon jó partnerem volt, mert lehetett vele viccelődni is. Mindig kapható egy jó kis tréfára.

L. M.

Képzelt interjú

Hugh Laurie

vagyok. Ha egy adott szereppel találkozom, nekem azt azonnal boncolnom kell a végtelenségig, amíg teljesen meg nem oldom. Kis lépésekben szeretek haladni. Megismerem a karakter reakcióit, hogyan dolgozza fel a problémákat, mi miatt aggodalmaskodik, milyenek a sérelmei és az érzelmei. Mindez nagyon le tud kötni.

– **Milyen filmalkotásokkal váltál ismertté?**

– Elsősorban a komédiákkal. Rengeteg vígjátéksorozatban vállaltam szerepet, például a Fekete viperában, ahol Rowan Atkinson partnere lettem, de játszottam a Majd a komornyikban is. Ezek után családi komédiákban is szerepeltem, például a Szilveszteri durranásokban, a 101 kiskutyában, a Papás-mamásban és a Stuart Little kisegérben.

– **Milyennek látod dr. House-t?**

– Amikor megkérdezik tőlem, nehéz volt-e megtalálnom magamban, viccesen azt szoktam felelni, hogy nem, mert hasonlóképpen undok vagyok, mint ő. Ez persze nem így van. Szerintem dr. House-t a zsenialitása miatt szeretik, hogy ebben a kusza világban is megoldást talál a bonyolult problémákra. Olyan, mint egy hős. Az emberek szeretik a hősokeket, mert életüket mentenek meg. Akárcsak ő.

– **A színészkedés mellett írással is foglalkozol...**

– Valami mindig motoszkál bennem, így regényíráshoz fogtam. Az első regényem 1996-ban jelent meg The Gun Seller címmel (magyarul pedig A balek címmel 2007-ben), ami tulajdonképpen egy thriller, így a forgatókönyvén is dolgoztam. A második regényemnek a The Paper Soldiert terveztem.

– **A zenének is hódolsz. Milyen hangszeren játszol?**

– Hatévesen tanultam meg zongorázni. Azóta gitározok, dobolok, harmonikázok, szaxofonozok és énekelek is. Színészi pályám során fejlesztettem ki a zeneiségeimet. Los Angelesben, 2006 végén megalakítottunk egy úgynevezett jótékonyági együttest, a Band From TV-t. Az együttesben mindannyian színészek vagyunk, innen jött a nevünk is. Első albumunk, a Let Them Talk 2011-ben jelent meg. Azután arra gondoltunk, hogy addig üssük a vasat, amíg meleg, így a Didn't Rain című második albumunk tavaly májusban jelent meg az Egyesült Királyságban. Másmilyen emlékeim is vannak a zenével kapcsolatban. A nyolcvanas években Kate Bush, Experiment IV dalának klipjében szerepeltem, a kilencvenes évek elején pedig Annie Lennox, Walking on a Broken Glass videójában, amely egy igazi kosztümös játék volt.

L. M.

Egy angol színész, aki már a Fekete vipera című sorozatban megnevettetett bennünket. A mogorva zseni, doktor House-ként azután mindent elsőpró sikerre tett szert. Képzelt interjúnk a sokoldalú Hugh Laurie-val készült, aki nemcsak színészkedik, hanem ír is, de zenei téren is figyelemre méltó rajongótáborral rendelkezik.

– **Mennyire áll közel hozzád az orvosi téma?**

– Elég közel, mivel apám orvos volt, így megtanultam mélyen tisztelni ezt a szakmát. Belőlem persze nem lett orvos, legalábbis nem igazából. Nem emlékszem rá, hogy voltak-e álmaim arról, hogy orvos legyek, de valami miatt antropológia és archeológia szakon diplomáztam. Tulajdonképpen az evezés érdekelt, de ekkortájt már egy egyetemi színjátszócsoporthoz is csatlakoztam.

– **Mi vonzott a színészethez?**

– Talán ugyanaz, ami dr. House-t az orvosláshoz. Szenvedélyes problémamegoldó

Zenészként

A Fekete vipera című sorozatban

Patagónia ősi világa

Dinoszauruszok a budapesti Magyar Természettudományi Múzeumban

Újabb dinoszauruszcsoroda „érkezett” tavaly ősszel Budapestre, a Magyar Természettudományi Múzeumba.

Patagónia – és a világ – legnagyobb és legöregebb dinoszauruszai, teljes csontvázak másolatai, dinófészek, megkövesedett dinoszaurusztojások és játékos bemutatók várják a dinórajongókat. A kiállítás egészen július 31-éig Budapesten marad. (A belépő gyerekeknek 1050, felnőtteknek 1950 Ft.)

A nemzetközi vándorkiállításon a 16 dinoszaurusz-csontváz mellett a tudományos magyarázatokat interaktív módon adják át a látogatóknak, így a kisebb korosztály is megismerheti Patagónia ősi világát.

Az argentin Patagónia az „ígéret földje” a paleontológusoknak, az őslénytankutatóknak, akik a bolygónkat 180 millió éven át uraló lényeket kutatják. Az Argentínában talált dinómaradványok a világon talált fajok 10 százalékát teszik ki, ami világosan jelzi az ország jelentőségét az őslénytani kutatásokban. Az itt fellelt hatalmas méretű dinoszauruszok az eddig ismert legősibb fajok. Több különleges tulajdonsággal rendelkeznek, mint ismertebb észak-amerikai társaik. A Barreales-tó környékéről származik Rebbi, a legnagyobb növényevő (Rebbachisaurus tessonei). Csontváza 17 méter hosszú, az állat súlya elérhette a 10 tonnát. A Rebbachisaurus az egyetlen Sauropoda, amelyben gyomorkövet találtak. Ennek az volt a szerepe, hogy a letépett és majdnem egészben lenyelt növényeket a gyomorban megőrölje, mivel ezek a dinoszauruszok képtelenek voltak táplálékukat teljesen megrágni.

A Megaraptor namunhuaiquit (hossza 6–9 méter, súlya 1 tonna) hatalmas, csaknem félméteres karmokat viselő mellső végtagja tette félelmetessé. Bártran kijelenthetjük, hogy ez a ma ismert legnagyobb raptor. A kiállításon látható hatalmas karom az egyik legnagyobb raptorkarom, amelyet valaha találtak, és mivel kiváló minőségben maradt fenn, teljességében látható az ízület is.

Patagónia

A kiállítás nagy testű dinoszauruszai között található az óriási Giganotosaurus carolinii (hossza elérte a 14 m-t, súlya 8 tonna volt), egy különleges anatómiai tulajdonságokkal bíró dél-amerikai bennszülött faj. Koponyája közel 2 méter hosszú volt – nagyjából akkora, mint egy fürdőkad –, állkapcsában éles, recés szélű fogak sorakoztak. Felépítését és arányait tekintve sok közös vonást mutat a filmekből már jól ismert Tyrannosauruszal. Nem kizárt, hogy a két nemzetség közös őstől származik, ám a paleontológusok ennek ellenére úgy vélik, hogy a nagyfokú hasonlóság oka leginkább a hasonló környezeti feltételek mellett zajló párhuzamos evolúciónak köszönhető. A két állatot ugyanis térben és időben egyaránt nagy távolság választotta el – egymással soha sem találkoztak.

Az argentin dinoszauruszokból létrehozott eddigi legátfogóbb kiállítás óriásai között olyan híres dinoszauruszok szerepelnek, mint a Carnotaurus sastrei (hossza 8 m, súlya 1200 kg) a „szarvas” dinoszaurusz. Csontváza

szinte épen, természetes pozitúrában maradt fenn egy hematitgumóban, sőt igazi különlegesség, hogy az állat bőrének lenyomatát is megtalálták. Így tudjuk, hogy kültakaróját szabályos eloszlású kidudorodások borították. Kicsi a bors, de...

Az óriások ellensúlyozására kiállították a kis termetű Gasparinisaura cincosaltensis-t. Ez egy kutyaméretű, valószínűleg hordában élő, „kedves” kis növényevő dinoszaurusz volt. Valószínűleg a folyók ártereit népesítették be.

Magyarországon is kerültek elő dinóleletek

Az argentin óriások mellett az Eltűnt világok – A dinoszauruszok kora Magyarországon című kiállításon bemutatják azokat a rendkívül érdekes és értékes őshüllőleleteket, és a megtalált csontok alapján elkészített teljes testrekonstrukciókat, amelyeket az elmúlt évek során találtak meg a fiatal és határtalanul

Tyrannosaurusz – a filmeknek köszönhetően ismerjük

Carnotaurus 3D-ben

Hol van Patagónia?

Patagónia Dél-Amerika legdélebbi részén található, részben Argentínához, részben Chiléhez tartozik. Körülbelül háromszor akkora, mint Németország, vagyis hatalmas területen fekszik, mégis csak mintegy kétmillió ember lakja. Nyugati és déli részét az Andok hegyei borítják, keleti részén fennsíkok és alföldek találhatók.

lelkes kutatók a Bakony területén. Legnevezesebbek a páncélos dinoszauruszok (Hungarosaurus tormai Ősi, 2005; kora 85 millió év) és a repülő hüllők (Bakonydraco) maradványai, de különleges szépségűek a bakonyi növényevő krokodilok koponyái is.

Így nézhetett ki 85 millió évvel ezelőtt a páncélos dinoszaurusz (Hungarosaurus)

Az első magyarországi dinoszauruszlelet egy közel 4 méter hosszú, páncélos növényevő maradványa volt. A kiállításon szereplő Hungarosaurus testhosszával közepes méretűnek számított a páncélos dinoszauruszok között, de nagyobb volt, mint egyetlen hasonló korú, európai rokona.

A kiállítás egy olyan világot mutat be, melynek csak néhány képviselője (kisemlősök, madarak) élte túl a földtörténet nagy viharait. Tudományos szenzációk, igazi ritkaságok, a magyar dinók mutatkoznak be. Testrekon-

strukciók, teljes csontvázak, eredeti leletek és egy új, Magyarországon múzeumban először bemutatkozó, interaktív számítógépes technika, a Microsoft Surface várják a látogatókat.

Ez az év tehát a dinoszauruszokról szól a Magyar Természettudományi Múzeumban. Az egyedülálló magyarországi dinókat bemutató Eltűnt világok című kiállítás csontváz- és testrekonstrukciói, eredeti maradványai mellett, a múzeum kertjében felállított életnagyságú dinoszauruszszobrok is színesítik a palettát. A kép pedig a patagóniai óriásokkal válik teljesebbé.

A nagy öregek

A legkorábbi dinoszauruszok: a „Hajnali tolvaj” (Eoraptor lunensis), „Herrera gyíkja” (Herrerasaurus ischigualastensis) és a Riojasaurus incertus, 225–215 millió éves triász időszi rétegekből kerültek elő. „Tojások, tojások, tojások, semmi más, csak tojások...” Észak-Patagóniában ezernyi dinótojással teli területeket tártak fel az elmúlt években. A kiállításon látható néhány rekonstrukció, többek között egy Mussaurus patagonicus fészke. Ezt a piciny dinoszauruszt tévesen „egérgyík”-nak nevezték el. A fészkek a legősbibb, amit mostanáig találtak.

Dinotojások

Könyvajánló Dinók?!

Szeretnéd megtudni, mit gondolnak a csirkék hírhedt elődeikről, a dinókról? Egyszer egy tyúk talált egy könyvet a dinoszauruszokról, amiből megtudta, hogy a madarak – így persze a csirkék is – az egyetlen élő leszármazottai ezeknek a fura teremtményeknek. A tyúk, a kakas és a csibék együtt lapozzák végig a könyvet, nézegetik a különféle dinókat. A csibéknek persze rengeteg kérdésük van, amire a könyv válasza mellett a tyúk is elmondja saját tudományos magyarázatait. A csirkéket retentő büszkeséggel tölti el a tény, hogy több millió évvel ezelőtt az ő őseik uralták a világot. Olvasás közben rájönnek, milyen fontos ismerni a múltat, mert ők is – és velük együtt mi

is – egy nagyobb egész részei vagyunk. Felfedezhetjük, hogy sokkal többre vagyunk képesek, mint gondolnánk. Ismerjük fel, hogy a létezés, akármilyen aprócska és jelentéktelen, rengeteg véletlen egybeesése, a természet nagy művének része. És ha már olyan szerencsések voltunk, hogy megszűlettünk, értékeljük ezt a különleges ajándékot!

A könyv Vajdaságban a magyarországi kiadványokat forgalmazó vállalkozóknál, vagy Magyarországon szerezhető be.

Van hatodik érzéked?

Hiszel-e a természetfeletti dolgokban?

Vegyél papírt és ceruzát a kezvedbe, és írd fel a válaszaid betűjeleit!

1. Ébren vagy, amikor csörög a vekkered?

- a) Csak akkor nyomom le, ha már rég csörög.
- b) Néha igen, máskor nem.
- c) Mindig.

2. Gyakran van déjà vu-d?

- a) Soha nincs.
- b) Nem sokszor.
- c) Igen.

3. Hiszel a jóskártyában?

- a) Nem.
- b) Nem, de néha játszom vele.
- c) Igen.

4. Be tudod fejezni a barátnőd mondanivalóját?

- a) Nem.
- b) Néha.
- c) Igen.

5. Hogyan hozol döntéseket?

- a) Sokáig mérlegelek.
- b) A szívemre hallgatok.
- c) A megérzéseim alapján.

Értékelés

Ha legtöbb az a válasz:

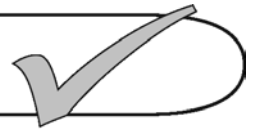
Nem hiszel a természetfeletti dolgokban. Hagyatkozz többször a belső hangokra!

Ha legtöbb a b válasz:

Jó úton haladsz. Hallgass a megérzéseidre, így jó döntéseket tudsz majd hozni.

Ha legtöbb a c válasz:

Van hatodik érzéked. Olyat is megérezel, amit mások nem. Ne titkold ezt a képességedet, még sokat segíthet.

Lányoknak

Melyik Disney-hercegnőre hasonlítasz?

1. Milyen tájon élnél legszívesebben?

- a) Egy csodás tengerparton.
- b) Egy sivatagban.
- c) Egy óriási kastélyban.
- d) Egy erdei házikóban.

2. Milyen frizura tetszik?

- a) Hosszú, vörös haj.
- b) Hosszú, fekete hullámok.
- c) Romantikus szőke frizura.
- d) Rövid, sötét haj.

3. Hogyan öltözködsz?

- a) Főleg kék és zöld színű cuccaim vannak.
- b) Szeretem a keleties stílusú ruhákat.
- c) Rózsaszín, fodros, csipkés darabokat viselek.
- d) Egyszerűen, feltűnés nélkül szeretek öltözködni.

4. Kedvenc állatod?

- a) Halacskák, delfin.
- b) Vadállatok.
- c) Madarak.
- d) Nyuszi, őz.

5. Mit szeretsz a legjobban csinálni?

- a) Imádom úszni.
- b) Szeretem a kalandokat.
- c) Énekelni, táncolni.
- d) Az állatokkal barátkozni.

Értékelés

Ha a legtöbb az a válasz:

Olyan vagy, mint Ariel, szereted a tengert és a delfineket, halakat.

Ha a legtöbb a b válasz:

Olyan vagy, mint Jázmin, szereted a keleties dolgokat és a félelmetes tigriseket.

Ha legtöbb a c válasz:

Olyan vagy, mint Csipkerózsika, szereted a szép kastélyokat és a romantikus stílusú ruhákat.

Ha a legtöbb a d válasz:

Olyan vagy, mint Hófehérke, szereted az erdei friss levegőt és az ott élő állatokat.

RÜGYFAKADÁS

Felhő

*Oda vágyakozom,
hol nem jár senki.
Tejfelszínű,
vattacukorízű,
oda akarok menni.*

*Lebegek, szálllok,
téged is elviszlek,
legyünk együtt örökre.
Ne emlékezz a földi időkre,
csak fogd meg a kezemet!
Nézzük együtt,
kik vannak lent!
Azok az emberek
nem álmodoznak,
nem néznek fel.*

*Marcipándombok,
szilva színű vizek,
gyöngyöző fodrok,
álom jó ízek....
S lent kalitkában élnek.*

Csikós Emese, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

A fák települése

Vajdaság északi részén, Bácska szívében terül el egy kis város. Topolya a neve. Ez az én városom. Itt születtem, itt élek. Az eddigi tizenhárom évem alatt sokfelé jártam már, de nekem mégis ő a legkedvesebb.

Településem nevének eredete a régmúltra vezethető vissza. Mai elnevezése először 1543-ban jelentkezik. A kalocsai érsekség dézsmalajstroma említi a Topola nevet, majd 1655-ben, illetve 1665-ben olvasható ismét e kifejezés. A név eredetét sokan a szláv nyárfa szóra vezetik vissza. Ezen a területen valaha nagyon sok fehér nyárfa állt. Nem véletlen tehát, hogy szülőhelyemet a „fák településeként” is emlegetik.

Ha ezek a nyárfák már nem is léteznek nagy mennyiségben, itt van a városi parkunk, ahol környékünk legidősebb fái találhatóak. Az ide látogatóknak ajánlom, hogy mindenféleképpen tegyenek egy sétát ebben az övezetben. A pár száz éves, lombos növények között sétálva teleszívhatják magukat friss levegővel. Közben a madarak gyönyörű énekét is hallgathatják. A hídhoz érve megcsodálhatják az itt átfolyó Krivaja-patakat, amely már nem a tükörtiszta vízeről híres, de ha a városomat említem, egyetlen patakját nem hagyhatom ki. Ugyanígy említést kell tennem a tavunkról, amely a legtartalmasabb kikapcsolódást nyújtja az embereknek a nyári hőségben. A körülötte elterülő erdők pedig nagyon jó kirándulóhelyként szolgálnak.

A szívemnek sok minden kedves még itt, Topolyán. Van Tájház, kovács-, bognárműhely, Népkönyvtár, Múzeum, Művelődési Ház.

Amiről a „fák települése” különösen ismert, az a több esztendeje minden év júliusában megrendezett Duna menti régiók fiataljainak találkozója, a Toleranciátábor.

Vajon újabb tizenhárom év múlva milyen érzések fűznek majd a szülővárosomhoz? Erre a kérdésre a választ Te fogod nekem megválaszolni, Topolya.

Tomik Dominik, 7. osztály, Nikola Tesla iskola, Topolya

Faültetés

Egyszer ültettünk fákat az udvarunkban.

Apukám vett facseteteket: körtét, barackot és szilvát. Elültettük őket. Ezek közül mind a hármat szeretem, de legjobban a szilvát. Már nagyon várom, hogy teremjenek. Örülök, amikor levehetek egy gyümölcsöt a fáról. Másnap tujafákat ültettünk. Először kivettük a kerítést, utána pedig a faoszlópokat. A tuják mostanra szép zöldek, a kis gyümölcsfákra még várni kell. A családi udvarunk most már szép. Nyáron szeretek játszani az udvarban.

Tóth Márk, 3. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Az éltető víz

*Én fontos folyadék vagyok,
imádnak a csapok,
naphosszat játszanak velem,
csöveken engednek át engem.*

*Az embereket megtisztítom,
a piszkot róluk lehígítom,
szappan barátommal pedig,
a piszok teljesen eltűnik.*

*Krumplit, borsót megítatom,
friss záporral biztatgatom,
nőjél, nőjél szaporán,
érd utol a nagy szilfát!*

*Kis palackokba zárnak,
s vásárlókra várnak,
ha engemet megvesznek,
egy kis pénzt bezsebelnek.*

*Van egy csodás érzés,
amikor a torkon lemész,
letisztítod evés után,
s aztán a gyomorba, szaporán.*

*Élőhely is vagyok ám,
jó sok ember vigyázz rám,
de vannak, akik szennyeznek,
így rólam megfeledeznek.*

*Néha néhány ember,
összevisza kever,
vegyszereket tesz belém,
és így nem tiszta az elmém.*

*Szoktam haragos is lenni,
és hullámokat verni,
ilyenkor bátor emberek
a hátamon szörföznek.*

*Szeretek én víz lenni,
embereket fürdetni,
a csapokkal játszani,
és virágokat áztatni.*

**Bartus Valentina, 7. osztály,
Cseh Károly iskola, Ada**

Színes vers

*Milyen szép ez a lila,
na, meg a muzsika!
Hisz jó a hangom, nem tagadom.
ha akarod, be is bizonyítom.*

*Együtt éneklünk kékről, zöldről.
Az egyetlen földről és a természetről,
belepirosodunk a nagy nótába,
így múlik az idő óráról órára.*

*Este van, megy a sárga nap lefelé,
a hold és a csillagok pedig felfelé.
Oly fehérek, mint a hó télen.
Csilingelnek fenn az égen.*

**Lepár Emese, 5. osztály,
Cseh Károly iskola, Ada**

A vízimanók aranya

Volt egyszer egy hatalmas fa, amelynek hetvenhét gyökere volt. Annak a harminchetedik gyökerében éltek a vízimanók. Furcsa kis lények voltak, mert a vízen kívül nem érdekelte őket semmi. E fa tizedik gyökerében éltek a földi manók.

A földi manók elhatározták, hogy ellopják a vízi manók aranyát. Összeültek, és megfrittyogták, azaz megbeszélték a támadást:

– Fritty-frotty! – mondta az egyik manó.

– Fruttyi-Frattyityi? – kérdezte a másik.

A támadás elkezdődött. A vízi manók megijedtek, és elkezdtek vizzogni, azaz kiabálni:

– Vizzi! – mondták, de hogy ez mit jelenthetett, nem tudom. Eközben a földi manók az aranyat keresve ütötték-verték a víziket. A csatákat a külföldiek nyerték meg. A győzelem után a földi manók vezére mindenáron meg akarta kaparintani az aranyat. Közben két földi elrabolta a víziek királynőjét, és így frittyogott:

– Frittyefruyafrutya!

Ami nem jelenthetett mást, mint hogy addig nem adom a királynőt, míg te nem adod ide az aranyat. A vízi manóknak nem volt más választásuk. Megbizzogták, hogy hol az arany. A földiek meglepődtek, hogy az arany nem más, mint a Tükörtavon csillogó, aranyló napfény.

A földi manók szomorúan távoztak. Aki ezt nem hiszi, járjon utána!

Horváth Zsanett, 4. osztály, Kókai Imre iskola, Temerin

Tavaszi

Zöldülnek a növények,
szikrázik az ég.
Kinyílnak a virágok,
tarkállik a rét.

Megérkeznek a madarak,
előbújnak a bogarak.
Mindenki a szabadban járkal,
a játszótéren bujkál.

A nagyobbak az iskolában,
tanulásnak otthonában.
Tanulni ilyenkor senkinek nincs kedve,
mindenki a szabadban lenne.

Hatala Tünde, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

**Ruzsin Dániel,
4. osztály, J. J.
Zmaj iskola,
Szabadka**

Kedves Pajtások!

Május első vasárnapján, **anyák napján köszöntünk minden édesanyát és nagymamát** az írásaitokból áradó szeretettel.

„Éljek úgy, ahogy szeretnék...” – mondja **Csuzdi Eszter** a *Legyek... című versében*. Erre rímelnék ma az interjúalanyok gondolatai: a kőműves is, a szakácsnő is a munkájában látja az élet értelmét. S mi is azt kívánjuk, hogy **Bera Laura** nagymamája még sokáig készítse a jobbnál jobb süteményeket, **Szabó Judit** interjúalanyának, a kőművesnek pedig, hogy saját falujában is „kelljen ismét sok új házat építenie”. Ha derűlátók vagyunk, és teszünk azért, hogy a világ színes legyen körülöttünk, mint **Kenyeres Jázmin** meg **Lepár Emese**, akkor a vágyaink is teljesülhetnek.

Ha derűlátók vagyunk, akkor **Csikós Emesével** együtt a felhőkbe kapaszkodva szemlélhetjük a lenti világot, gyönyörködhetünk a fák településének szépségében, meggyőződhetünk arról, hogy **Tóth Márkék** kertjében gyümölcsfákat ültetnek, hogy **Bajtai Kira Anna** érti a gyümölcsfák meg a vetemények nyelvét, és talál megoldást a panaszukra, de ehhez már a képzetet is segítségül hívja. **Bartus Valentina** az éltető vizet szólaltatja meg, hogy ráébressze az emberiséget, miért fontos megőrizni földünk és környezetünk vizeinek tisztaságát. És ha megakarjuk fejteni a vízi manók titkát, akkor le kell szállnunk a magasból, le a hetvenhét gyökerű fa tizedik gyökeréig, ahova Horváth Zsanett kalauzol bennünket...

A valóságban pedig most köszönettel nyugtázom az április 15-ig érkezett írásokat a következőknek:

Ada: Almási Ágnes, Anett, Apró Noémi, Bálizs Miklós, Bartus Valentina, Berec Márk, Bicskei Szabolcs, Capár Andrea, Csordás Beáta, Döme Anett, Duroska Doiminek, Gábor Viktória, Gordos Bence, Gordos Máté, Gulyás Gábor, Hugyik Renáta, Huszár Hédi, Ivett, Katona Corine, Király Emese, Kis Kővágó Patrik, Kiss Bence, Kiss Boglárka, Kolinger Maxwell, Laták Izabella, Lehocki Lúcia, Lepár Emese, Lina, Lukács Henrik, Nagypál Kati, Niki, Szollár Bianka, Szügyi Levente, Turai Natália, Varga Csongor, Világos Viktória; „szívverset küldött: Agócs Ágota–Nagypál Noé, Csonka Bence–Bajusz Réka, Búcsú Áron–Vajer Zsolt, Istenes Gábor–Virág Henrietta és Kubina Moll;

Kisorosz: Ördög Lóránt;

Szabadka, Jovan Jovanović Zmaj iskola: Ajtai Balázs, Duránti Rita, Göncöl Andor (2 írás), Kovács Laura, Tóth Márk; Rajzot küldött: Duránti Rita (2), Katancsity Márk és Kovács Laura;

Szaján: Barna Róbert, Jenován Flórián és Süli Evelin;

Topolya, Csáki Lajos iskola: Radovanović Sofia.

Azt kívánom, hogy május elsején ne csak a vízi manók Tükörtávon csillogjon „az aranyló napfény”, hanem a valóságban is. Hogy kirándulásra alkalmas idő legyen, és élvezzék a természet szépségeit (...ami azt is jelenti, hogy én most már hazabeszélek).

Tomán Mária

HOROG

Horgászbottal az iskolába

A szabadkai Esox Horgászegyesület a 2012-es tanévben kezdte meg a horgászutánpótlással való foglalkozást. Előbb három szabadkai, majd egy palicsi iskola tanulói is csatlakoztak a horgászsulihoz, és éltek azzal a lehetőséggel, hogy elsajátítsák a horgászat rejtelmeit, és magukévá tegyék szépségeit.

Az iskolaigazgatók már az első megbeszélés nyomán beleegyezésüket adták ahhoz, hogy megalakuljanak és működni kezdjenek a horgászszakcsoportok és a horgásziskolák. Az Esox ezeken az órákon a környezetvédelemről, a vízparton való viselkedésről, valamint a parti és a vízi növény- és állatvilággal kapcsolatos ismeretekről tartott előadást a gyerekeknek. Az előadások gyakorlati részét a szerelések összeállítása képezte, és ami a legfontosabb: a gyerekek megtanulták a horogkötést is. Amint az időjárás lehetővé tette, megkezdődött a hor-

gászás a Palicsi-tavon. A palicsi horgászotthon és az előtte lévő rendezett partszakasz rendkívül alkalmas hely a gyakorlati órák megtartására. Tapasztalat bizonyítja, hogy kishorgászaink igen gyorsan tanulnak, az eddig elért eredményekkel akár dicsekedhetnek is.

Áprili 5-én és 12-én is kint jártak a parton, és még legalább két alkalommal májusban is kint lesznek. Ez azért fontos, mert június 7-ére időzítettük az általános iskolák közötti nagy verseny megtartását, az eddigiek tehát bemelegítések és edzések voltak. Ahhoz, hogy az Esox tető alá hozhatta horgásziskoláját, jelentősen hozzájárultak Tóth Szilvia és Fehérvári Magda igazgatónők, Svanner Ildikó és Bulyovcsity Ilona osztálytanítók, továbbá Momčilo Grković tanár, akik vállalták a horgászcsoporthoz vezető szerepüket.

B. M.

Az első ezüstkárász

A szerelések ellenőrzése

Senki sem várja, hogy kicsöngessenek

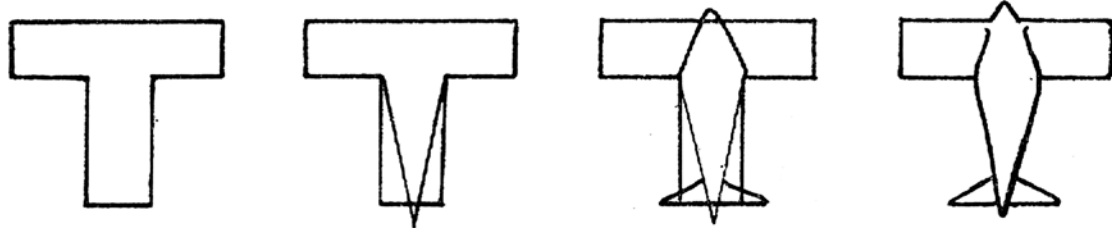
Kis rajziskola

Legutóbbi számunkban a falra árnyékokat „rajzoltunk”, most viszont néhány ügyes rajztrükköt mutatunk be Gratzner József Sicc... című kötetének útmutatásait követve. Talán magatok sem hinnétek, hogy remek Miki egeret, repülőgépet vagy paprikajancsit is tudtok rajzolni? Pedig tudtok bizony, ha követitek az utasítást.

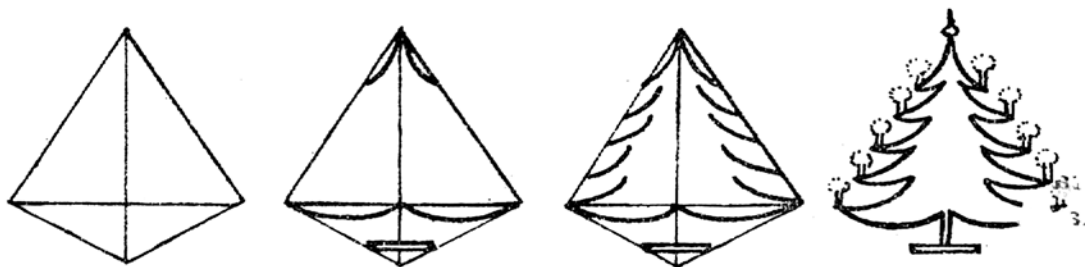
Először egy hasonló formájú, egyszerű, könnyű alakot rajzoltok ceruzával, például egy kört. A második lépésben a következő ábra szerint jártok el, és így tovább, végül magatok is rájöttök, hogy nem is nehéz galambot, hattyút, bagolyfejet, repülőt, és sok minden mást rajzolni.

PERECBŐL ... BAGOLY

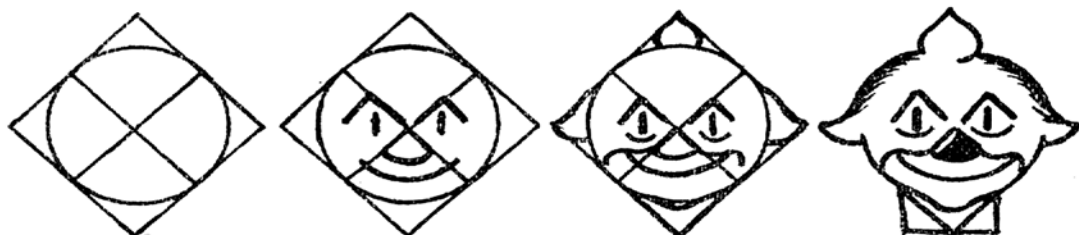
T BETŰBŐL ... REPÜLŐGÉP

SÁRKÁNYBŐL ... KARÁCSONYFA

M BETŰBŐL ... KANNA

NÉGYZETBŐL ... BOHÓC

Érdekességek az anyák napjáról

Május első vasárnapja anyák napja. A hivatalos ünnep a múlt században indult, és bár vannak eltérések, hogy hol melyik napon ünneplik pontosan, a lényeg ugyanaz: a világon mindenhol az emberek megemlékeznek és felköszöntik az édesanyákat.

Antik Görögország

Az ünnep eredetét az ókori Görögországra vezetik vissza. A görögök tavasszal ünnepelték Rheát, az istenek anyjának tartott istennőt.

Ennek alapján tavasszal nemcsak az istennőnek, de az anyaságnak is emléket állítottak, és e logika mentén felköszöntötték saját édesanyjukat is.

Tavaszi megújulás

A tavasz minden természeti népnél a megújulásnak, a termékenységnek, így az anyaságnak is a szimbólumaként szerepel. Ezért is érthető, hogy tavasszal emlékeztek meg a természet újjászületésén kívül az édesanyákról, és magáról a születésről is.

A 17. századi Anglia

A 17. században Angliában egyre elterjedtebbé vált, hogy minden évben a húsvétot követő negyedik vasárnapon ünnepelték az anyaság, az édesanyák napját.

Az ünnep annyira elterjedt és népszerű volt, hogy azok, akik távol dolgoztak a szülői háztól, gyakran kimenőt kaptak ezen a na-

pon, hogy meglátogathassák s felköszönt-hessék édesanyjukat.

Anna M. Jarvis törekvése

A 20. század legelején a philadelphiai Anna M. Jarvis kitarító munkájának eredményeként az anyák napja először országos, majd nemzetközileg is elfogadott, hivatalos ünnep lett.

Jarvis a dátumot május 2. vasárnapjára, saját édesanyja halálának emléknapjára tette. 1914-től ez az Egyesült Államok hivatalos ünnepe.

Üzletiesedés

Az anyák napjának megünneplése néhány évtized alatt óriási változáson ment át. Az egyszerű, bensőséges megemlékezés egyre inkább elüzletiesedett és fogyasztás-központú lett.

Maga Anna M. Jarvis nyilatkozta azt, hogy megbánta egész életén át folytatott küzdelmét ezért a napért, mert bár megvalósult, mégsem abban a formában vált elterjedté, mint ahogy ő eredetileg tervezte.

India

Indiában egymás mellett él a nyugati világ hatására történő ünneplés és az ősi hagyomány. Az előbbi hatására – csakúgy, mint az Indiát körbevevő országokban is – május 10-én tartják a hivatalos anyák napját.

Októberben azonban ugyanilyen lelkesedéssel az ősi hindu hagyományok szerint tartják meg a tíznapos anyák ünnepét, a Durga Puját is.

Thaiföld

Thaiföldön az uralkodó királynő, Skiriti születésnapja az, amikor az anyák napját is megünneplik.

A királynőt egyben a nemzet anyjának is tekintik, nagyrészt ezzel is magyarázható az, hogy születésnapján minden egyes édesanyáról is megemlékeznek hivatalosan és családi körben egyaránt.

Magyarország

Magyarországon szintén a 20. század elején, 1925-ben ünnepelték először az anyák napját. A Magyar Ifjúsági Vöröskereszt szervezésében valósult meg, és a keresztény szellemiségnek megfelelően a Mária-ünnephez kötődött.

1928-tól egy miniszeri rendelet alapján május első vasárnapja, vagyis az anyák napja a hivatalos ünnep.

Mi lenne, ha az idén meglepnéd anyukádát egy finom süttivel anyák napja alkalmából? Biztosan megőrül majd neki!

Angol vajas keksz (shortbread)

Ha a mamád szeret teázni vagy kávézni, biztos imádni fogja ezt a sütit, sőt, ha még azt is megmondod neki, hogy az angol királynő is imádjá, el fog olvadni.

Hozzávalók: 10 dkg porcukor, 20 dkg liszt, 10 dkg kukoricaliszt, 20 dkg vaj, 2 zacskó vaníliás cukor, 2 csipet só.

Az alapanyagokat gyors és határozott mozdulatokkal gyúrd össze, vagy meg-

Készíts sütit anyák napjára!

kérheted a robotgépet, hogy végezze el a munkát helyetted. Nagyjából 20 percet pihentesd, hogy nyújtható tésztát kapj, majd lisztezett deszkán 0,5 centi vastagságúra nyújtsd ki, végül szaggasd ki. 160 fokra előmelegített sütőben süsd 15 percig. Színes cukormázzal írhatod is rá, sőt a cukorgyöngyöt is elbírdja.

Marcipános muffin

Ha valaminek a nevében ott szerepel, hogy marcipános, az csak valami igazán elegáns dolog lehet.

Hozzávalók: 15 dkg marcipán, 10 dkg vaj, 10 dkg cukor, 15 dkg liszt, 2 tojás, 1 citrom reszelt héja, 1 kávéskanál sütőpor, mandulaaroma, 0,5 dl tej, 1 csipet só

Krém a tetejére: 20 dkg mascarpone, 1 citrom kifacsart leve, 1 zacskó vaníliás cukor.

A vajat megolvasztjuk, majd hozzákeverjük a tojást, a tejet, adunk hozzá egy kevés mandulaaromát. A lisztbe belereszeljük a marcipánt, majd hozzáadjuk a többi száraz hozzávalót. Óvatosan hozzákeverjük a folyékony hozzávalókat. A muffinsütőt kivajazzuk, majd szétosztjuk a tésztát. 180 fokon 15–20 perc alatt készre sütjük, tűpróbával ellenőrizzük, hogy megsült-e. (Ha a tűn nem marad semmi, akkor kész a süti.)

A masszához a mascarpone-t kikeverjük a cukorral és a citrom kifacsart levével, majd a kihűlt muffinokra tesszük.

Recepteskönyv

Ha anyukád szeret sütni-főzni, meglepheted egy saját készítésű recepteskönyvvel.

Amire szükséged lesz: üres füzet/könyv, színes papír, szalag, különböző díszítőelemek.

Csupán annyi a dolgod, hogy az üres könyvet tetszés szerint kidíszíted színes papírral, szalagokkal, matricákkal, főszerhez kapcsolódó szimbólumokkal, sőt akár egy kisebb fakanelt is erősíthetsz rá. Oszd el a könyvet néhány részre a különböző fajta ételeknek, úgy mint: előételek, főételek, desszertek, saláták stb., és jelöld meg minden rész első lapját (pl. írd fel, hogy milyen ételek következnek, de rajzolhatsz is). A könyv belsejébe kezdetnek bele is írhatod kedvenc sütid receptjét.

Képeslap ujjnyomdával

Nincs bájosabb megoldás az ujjnyomdázásnál. Anyunak is és a nagyinak is készíthetsz színes ujjlenyomatokból kedves, mosolygó virágokat.

Amire szükséged lesz: festék, papír a köszöntőkártyához, toll.

Vedd elő a köszöntőkártyának szánt papírt, félbe is hajthatod, hogy a belsejébe anyák napi köszöntőt írsz. Az elejére nyomj

Ajándékotletek anyák napjára

pöttyöket a festékbe mártott ujjaddal, majd hagyd, hogy megszáradjon. Világos színt használj, vagy hígítsd a festéket, hogy utána tudj rá rajzolni. Kanyarítsd száját, szemét és szirmokat a pöttyökre tollal, rajzolj szárat a virágoknak, és egy másik színnel kis rózsaszín pirt is tehetsz az arcukra. Már csak azt kell kitalálni, mit írsz a lap belsejébe.

Varródoboz befőttesüvegből

Hozzávalók: csavaros nutellásüveg, anyagmaradékok, vatta. Az elkészítéshez szükség van ragasztóra, tűre, cérnára, ollóra.

Elkészítése: A tűpárna elkészítése: színes anyagból vágj ki akkora kört, hogy kétszer nagyobb legyen az üveg tetejénél. Férceld körbe, aztán húzd össze a cérnánál fogva,

és lazán tömd ki vattával, gömb alakúra formázva. Alul teljesen húzd össze, és varrd el. (Ha nem tudsz varrni, kérj meg valakit, hogy segítsen.)

Ragasztózd be az üveg egész tetejét, és nyomd rá a tűpárnát. Vágj ki egy vastagabb filccsíkot, majd ragasztózd körbe a tető szélét és a tűpárna szélét, végül nyomkodd rá a csíkot. Készen is van.

Tipp: egy kisolló, fehér és fekete cérna, gyűszű, egy centiméter és néhány gomb fér bele, a tűpárnába pedig 2-3 varrótű és néhány gombostű. Ez elegendő is alapkészletnek.

Tenyérlenyomatós táska

Amire szükséged lesz: egyszerű, fehér színű vászontáska, különböző színű textilfestékek.

Fesd be a tenyered a festékekkel, majd nyomtass érdekes mintákat a táskára, pl. virágszirmokat. Amikor megszáradt, már készen is van az egyedi ajándék!

Tavasszal az ébredő természet a szervezetünket feltölti energiával. Tovább tart a nappal, és többet tartózkodunk a szabadban. Kutatások bizonyítják, hogy a fény nagyon jó hatással van a szervezetünkre és a környezetünkre. Elhagyhatatlan része azon természetes biológiai folyamatoknak, melyek az anyagcsere és az immunrendszer kifogástalan működéséhez szükségesek. Az emberi szervezetben a sötétben, éjszaka termelődő melatonin nevű hormon irányítja az alvást. Mivel télen hosszabb ideig tart a sötétség, így napközben is magas a melatonin szint, ezért vagyunk álmosak. A tavasz közeledtével azonban világosabb lesz, egyre jobban lecsökken a melatonin mennyisége, az emberek éberebbé és aktívabbá válnak.

Vigyázz, kész, tavasz!

Néhány jó tanács:

A tavaszi feldobottság érzése növelhető sportolással. Sétáljunk, kocogjunk, fussunk, kerékpározzunk, ki-ki kedve és vérmérséklete szerint. A rendszeres, képességeinkhez mért testmozgás nem csupán keringésünket, izmainkat, csontjainkat, immunrendszerünket erősíti, hanem a stresszt is csökkenti. A testedzés során endorfin is felszabadul, amely a jó közérzetet biztosítja.

Fogyasszunk minél több gyümölcsöt, zöldséget, tejet és tejterméket. A bennük lévő vitaminok, ásványi sók, nyomelemek gazdagon pótolják mindazt, ami a télen elveszett. Különösen javasolt a joghurt és a kefir, ezek könnyen emészthetők, és nem okoznak étkezés utáni bágyadságot.

Vegyünk magunkhoz a megszokottnál még több folyadékot. Ismert tény, hogy testtömegünk 60 százaléka víz, ez az érték természetesen életkortól, testalkattól függően némileg változó. Az élő rendszerek nedvei közül a legfontosabb oldószer a víz, és sejtjeinknek szükségük van erre az oldószerre, hogy segítségével az anyagcsere során képződött salakanyagot kiválaszthassák magukból. A téli hónapokban jelentős mennyiségű mérgező anyag halmozódik fel a szervezetben, és ennek eltávolításához több folyadékra van szükség.

Üljünk meg testileg-lelkileg, és örüljünk a tavasznak!

Nyelvismeret

A kamion lerobban egy német városkában, de a sofőrje nem tud németül. Szeretne érdeklődni valakitől. Megszólítja az első arra járó biciklistát, és megkérdezi:

– Sprechen Sie deutsch?

– Na, natürlich! – feleli meglepetten a biciklista.

Mire a sofőr:

– De jó magának, sajnos én egy kukkot sem tudok!

Mi az?

– Mi az: pici, fekete és szerencsét hoz?

– ?

– Kéményseprő, csak irtó messziről.

Hogy hívják?

– Hogy hívják az indián detektívet?

– ?

– Kipuha Toll.

Hogy néz ki?

– Hogy néz ki Tarzan, miután nekiment a fának?

– ?

– Torzan.

Kérő

Fölkeresi imádottja apját a fiatalember:

– Feleségül szeretném venni a lányát, Júliát.

– A feleséggel már beszélt? – kérdezi az apósjelölt.

– Igen, uram, de ha nincs ellene kifogása, én mégis inkább Júliánál maradnék!

Házfal

– Miért nem vakolja a skót a ház falát?

– ?

– Hogy nagyobb legyen a kertje!

– Tegnap óta nem találok a protézisemet...

Lóüg

– Mit csináljak ezzel a lóval? – kérdezi aggodalmasan a tenyésztő az állatorvostól. – Néha teljesen normálisan jár, néha pedig két lábára sántít.

– Akkor gyorsan adja el, amikor normálisan fog járni.

Síelő

– Hova igyekszel?

– A hegyekbe, síelni.

– De miért ilyen rövid lécet viszel magaddal?

– Csak két napra megyek.

Helyes válasz

– Főúr! Egy szőke hajszálat találtam a levesemben!

– Na és? Mit óhajt? Festessem feketére?

Kolléga

A szőke nő 140-nel hajt keresztül a lakott településen. Megállítja a rendőr:

– Kérem a jogosítványát!

– Mi az, hogy jogosítvány? – kérdezi a nő csodálkozva.

– Kicsike, téglalap alakú, és rajta van az ön arcképe.

A szőke nő kotorászik a táskájában, és megtalálja a tükrét: kicsike, téglalap alakú, és rajta van az arcképe. Átadja a rendőrnek, s az a homlokára csap:

– Kolléga? Hát miért nem ezzel kezdte?

Gonosz kismalac

A jó tündér azt mondja a gonosz kismalacnak:

– Teljesítem két kívánságodat.

– Legyen három! Hiszen mindig annyi szokott lenni!

– Na jó. Akkor mi lesz a második?

Pizza

Az agresszív kismalac pizzát rendel. Megkérdezi tőle a pincér:

– Mivel kéred, kismalac?

– Mivelhogy éhes vagyok!!!

Csigavér!

A csigától kérdezik a rendőrségen:

– Foglalkozása?

A válasz:

– Házmaster.

Oroszlán

Egyik oroszlán a másiknak:

– Tegnap az ápolóm nagyon leszidott.

– És te mit csináltál? Te is megmondta neki a magadét?

– Á, dehogy! Lenyeltem.

Ez nem így szokott lenni

Két skót sétál az utcán. Éppen egy kocsmá előtt mennek el.

– Iszol egy sört? – kérdezi az egyik skót.

– Igen – válaszol a másik.

– Akkor siess! Megvárlak.

Skót humor

– Miért van a skótoknak humoruk?

– ?

– Mert a humor adomány!

Helyes sorrend

A székely béres holtfáradtan tér haza a napi munka után a mezőről. A gazdaasszony kedvezni akar neki, és megkérdezi:

– Látom, nagyon elfáradtál. Mit adjak? Egy pohár pálinkát? Vagy bort? Esetleg forró teát?

– Hát, jöhet a pálinka, aztán szépen majd elborozgatok, amíg megfő az a tea!

– Még csak ők hiányoztak!

Skót újságcikk

Egyik skót napilapban a következő cikk állt:

– Tegnap délelőtt a pályaudvar előtt összeütközött két kistaxi. Az utasok közül 32-en megsérültek.

Cipőkrém

Atyafi a vegyesboltban:

- Cipőkrém van?
- Igen, kérem. Milyen cipőre?
- Negyvenkettesre!

Talicskás

- Hogy hívják bolgáru a talicskát?
- ?
- Sehogy, mert tolják!

Keresztezés

– Mi lesz a kenguruból és a kígyóból, ha keresztezik őket?

– Ugrókötél!

Kegyess hazugság

A hetvenéves milliomos elvesz egy gyönyörű húszéves lányt.

– Öregem, te aztán szerencsés fickó vagy!

– mondja neki a barátja. – Hogy csináltad?

– Kílcenvennek hazudtam magam.

Maffiás

– Szuper a házad, és az autód is csúcsmo-dell! Neked aztán biztosan nem hiányzik semmi!

– Dehogynem!

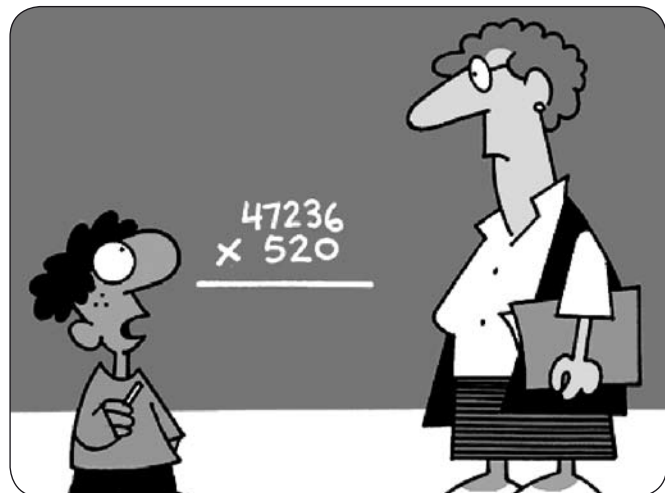
– Micsoda?

– Alibi!

Munkaláz

– Önt csak éjjeliőrnek tudjuk alkalmazni.

– Jó, de csak délelőtti műszakot vállalok.

– Nincs a világon elég problém enélkül is?

S. O. S.

Csorög a telefon az ügyeletes rendőr asz-talán:

- Segítsenek! Jöjjenek gyorsan! Betörő van a házamban!
- Hogy hívják?
- Nem tudom, nem kérdeztem!

Graffitik

- A szerelem emberi érzés – de állati jó!
- A memória az az izé, amivel olyan micso-dákat hogyishívjakolunk.

Beteg nyúl

- Hova viszik a beteg nyusztit?
- ?
- Nyúlambulanciába!

Összefüggés

Két fiatal lány beszélget.

– Képes volnál valakihez hozzámenni a pénzéért? – kérdezi az egyik.

– Soha – mondja határozottan a másik, majd hozzáteszi: – De tudod, én csak a nyugodt természetű férfiakat kedvelem, és akinek nincs pénze, az sohasem nyugodt.

Újítás

– Kifejlesztettem az új, gyengébb képes-ségűeknek készült búvőskockát – újságolja a feltaláló.

– Mi a lényege?

– Minden oldala egyforma színű!

Csoki

– Itt van ez a tábla csoki, Pistike, oszd el az öcséddel testvériesen, keresztény módra!

– Azt hogyan kell?

– Úgy, hogy magadnak tartod meg a kisebb felét.

– Akkor inkább ossza el az öcskös!

Megoldás

Az irodavezető kiadja az utasítást az inté-zőnek:

- Ennek az ügyfélnek írja meg, hogy a ké-relmét elutasítottuk.
- De uram, pillanatnyilag nincs olyan űrla-punk, amilyenre az elutasítást szoktuk írni.
- Akkor adjanak neki engedélyt!

Szerencse

– Örülhet végre az asszony, ma szerencsém volt a lóversenyen.

– Olyan sokat nyertél?

– Á, dehogy! Csak otthon felejtettem a pénztárcámat!

Korszerű

– Mi az abszolút korszerűség?

– ?

– Ha a számítógép pszichiáterhez fordul, mert nem érti meg a programozóját.

Semmi

– Mi az abszolút semmi?

– ?

– Egy lap nélküli, lábatlan asztalon egy há-mozott léggömb.

Jean-vicc

– Jean, fusson előttem egy égő gyertyával!

– Mi célja ezzel, uram?

– Fényűzőnek akarok látszani.

Hogy hívják?

– Hogy hívják a lengyel salakmotorost?

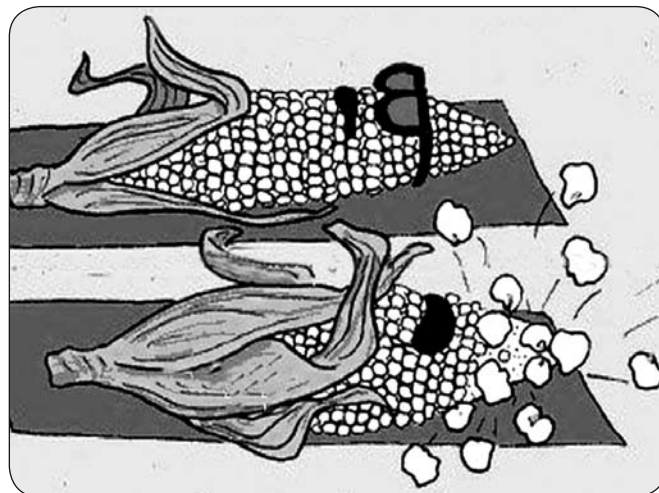
– ?

– Mikor Sodródtszky.

Dübörgés

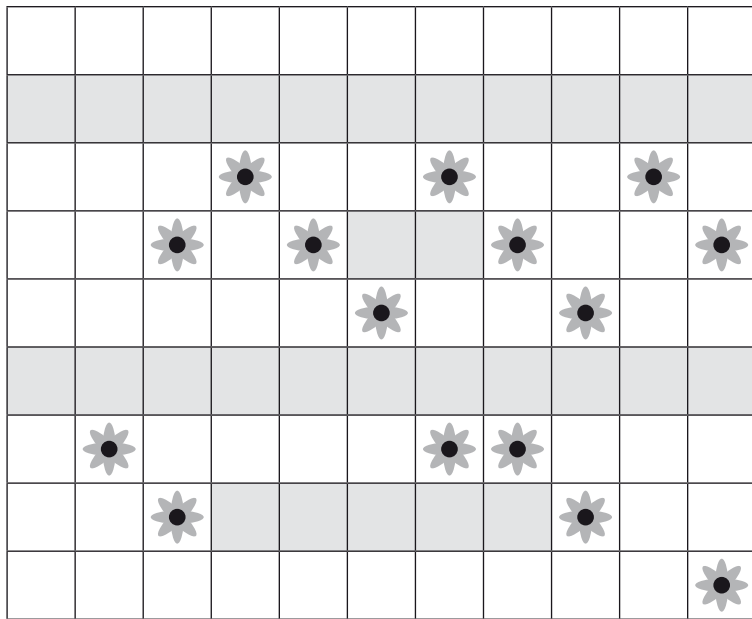
Az egér és az elefánt együtt siet át az új vas-hídon. Az egérke büszkén néz föl az elefántra:

– Hallod, Jumbó, hogy dübörgünk?

– Figyelmeztettek, óvatosan a napozással!

TARKA OLDAL

Berakós rejtvény

– Mi a különbség a takarítónő és a kígyó között?
– ...
Megtudod, ha berakod a szavakat, betűhalmazokat az ábrába.

- Kétbetűsek:** AR, AV, DE, ÉT, AI, IL, IM, KI, OB, ÓR, OT, RG, RN, SP, TÉ, UH.
- Hárombetűsek:** ETI, KAR, LIR, ÓPA, PÍR, RAH, RTL.
- Négybetűsek:** CRNA, DOBD, HOVÁ, RÁRO, TÖLT.
- Ötbetűsek:** MARAT, TAVAK.
- Hatbetűsek:** LAKOMA, OKIRAT, VONTAT.
- Kilencbetűs:** KALAMAJKA.
- Tízbetűs:** ALMAKOMPÓT.
- Tizenegy betűs:** KOPRODUKCIÓ.

Betűrejtvények

1

L	E	R	G
---	---	---	---

2

G	P		
VI	N		TA

3

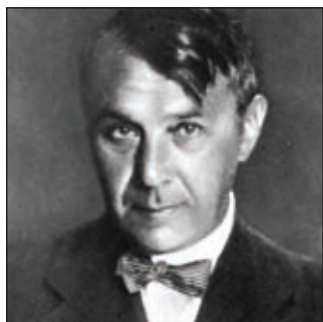
	DÜ	
N		T

4

TTT		
2		NY

Skandináv rejtvény (15-1.)

Rejtvényünkben a 129 évvel ezelőtt született írónk nevét és két művének címét rejtettük el. Ezt kell megfejtenetek.

	NYOMUL	FINOM	MÉRGES KÍGYÓ	TÖRVÉNYSZEKI BÍRÓ	CIPRUS	49	REÁD BETŰI	
	KELET	ÉTEL-ÍZESÍTŐT	RITKA FÉRFINEV	50	NITROGÉN			
	KILÓG A... SZÉKES-EGYHÁZ			DÉL DEHOGY	NŐI NÉV	HÖEMELKE-DÉS TEREM SZERBŰL		
						„S” ...-SZOMJAN		
NÉVELŐ	RÁGALMAZ FORDÍTVA IGEKÖTŐ	KÁLIUM	TEA NÉPIESEN ABÁL BETŰI	IDŐRE ELJUTÓ A HÉT EGYIK NAPJA				
A TETEJÉRE CSENDES		ÉSZAKI FÉRFINEV		KAMBO-DZSA ÉVA BETŰI	NŐI HANGNEM MAJDNEM TIED		VATIKÁN	MAGASZTOS KÖLTEMÉNY
		NÉMET NÉVELŐ RÁTONYI RÓBERT		MAGOT HINT NYUGAT		SZUNDIKÁLO RÓZSA SÁNDOR		
NORVÉGIA	FORDÍTVA FANYAR GYŰMÖLCS KÉN		TALPPONT HORD			EZ AUSZTRIA	500	NITROGÉN
								

HOROSZKÓP

Kos

Tölts minél több időt a barátaid társágában! Kellemetlen érzelmek töltenek el, viszont ez nem jelenti azt, hogy nem érezhetéd jól magad. Pár nap, és jobban leszel. Ahhoz, hogy az iskolapadban is brillírozz, a magánéletednek is rendben kell lennie. A családod, a barátaid is segítenek az egyensúly megtalálásában.

Bika

Nézegetsz egy ideje valakit, ám még nem merted megkörülnézni. Ideje lépned. A megérzéseid segítenek megtalálni a módját, hogy a közelébe férközz. Igazán fontos, hogy képben legyél, de ne aggódj, ha nem vagy tisztában valamivel. A legfontosabb, hogy mindig tudd, kitől kell kérdezned.

Ikrek

Láttál már szebb napokat. Felüti fejét az irigység, és egyszerűen képtelen vagy leküzdeni. Nem is kell, inkább fogadd el ezt az állapotot, és apránként enged el. A sok munka meghozta gyümölcsét, és végre te magad is érezheted: nélkülözhetetlen vagy. Mindenki hozzád fordul, ha segítségre van szüksége. Légy kéznél!

Rák

Intenzívebben viselkedsz a szokásosnál, ez pedig megrémíthet egy-két embert. Ne lepődj meg, ha elhidegülni látszanak tőled, de nyugi, hamarosan visszatérnek! Ha mindig alaposan felkészülsz a sulira, nem tudnak olyat kérdezni tőled, amire te ne tudnád a választ. Rengeteg stressz alól mentesít magad, ha folyamatosan frissíted a tudásod.

Oroszlán

Úgy érzed, nyitnál valaki felé, és nincs is semmi akadálya, hogy közelebb kerülj hozzá. Elég, ha mosolyogsz és barátságos vagy vele – egy-két kedves szóval megnyered. Szeretnél azonnali eredményt látni, de bele kell törődnöd: a sikerre várni kell. Légy türelmes magaddal, és értékeld az apró előrelépéseket. Idővel eléred a célnodat.

Szűz

Egyik barátod komoly problémával fordul hozzád. Semmiképp sem fújd fel a dolgot, és ne is akadj ki. Az most a feladatod, hogy megnyugtasd és segíts neki kilábalni a bajból. A sulis nemcsak a kinkeserves munkáról szól, akármennyire is úgy érzed néha. Rengeteg lehetőséget nyújt a szóra-kozásra, csak észre kell vened őket.

Mérleg

Nem éppen konfliktusmentesek jelenleg a kapcsolataid, de ez nem azt jelenti, hogy háborúznod kell. Pozitív hozzáállással, rugalmassággal és kedvességgel enyhíthetsz a helyzeten. Egyre jobban érik benned, hogy hosszabb pihenőre lenne szükséged, de csak gyűlik és gyűlik a munka. Tarts ki, és mielőbb legyél túl a kötelességeiden!

Skorpió

Teljesen kiszámíthatatlan vagy, ám mindig jókor és helyesen lépsz. Ha támogatásra van szükséged, a napokban kiderül, kire számíthatsz igazán. Ha nézeteltérésed támad valakivel, próbáld minél jobban kizárni az érzelme- ket a szituációból. Hevességgel semmit nem érsz el, észérvekkel viszont igen.

Nyilas

Érzelmeid nagyban befolyásolják az aktivitásod. Ha lehangoltnak érzed magad, a kisujjad sem akarsz mozdítani, viszont vannak teendőid. Dobd fel magad! Kezd igazán elmosódni a tanulás és a szórakozás közötti határvonal, úgyhogy meg kell tanulnod nemet mondani. Légy elnézőbb magaddal, és szánj időt a pihenésre is!

Bak

Tisztán látod, mit kell tenned, ezért el is várják tőled, hogy cselekedj. Ha kellemetlen teendők elé nézel, inkább legyél gyorsan túl rajtuk, ez a legegyszerűbb. Kínos helyzetből mentheted ki magad, ha megértőbb vagy másokkal, és hajlandó vagy kompromisszumot kötni. Ne feledd: a jó viszony mindig jól jöhet.

Vízöntő

Túl sok minden van most az asztalodon, így elég nehéz lesz koncentrálnod. Tégy meg minden tőled telhetőt, viszont egyszerre csak egy dologgal foglalkozz! Másoknak is segítségére lehetsz, miközben saját magad fejleszted. Akármennyire is úgy érzed, hogy nincs időd másokra, előbb-utóbb kifizetődő adni.

Halak

Igazán kellemes napoknak nézel elébe: pozitív energiákat vonzol be, és könnyedén az ujjad köré csavarod a kiszemelted is. Légy résen, és lépj, ha kell! Sosem volt ilyen megfelelő az alkalom, hogy valóra váltsd legvadabb álmaidat. Minél többen kételkednek benned, annál jobb érzés lesz bizonyítani.

1	2	3	4	5	6	7	L	8	9
0							1		P
2			3			4			E
	5		6			7		8	
9			10		11	12	13		
S		14		15	16		17		
18	19			20			21	22	
23			24				25	26	
L						N			

Keresztrejtvény

- Pistike, addig nem kelhetsz fel az asztaltól, amíg meg nem eszed a spenótot! - figyelmezteti anyuka Pistit.
- Ennek nagyon örülök anyu, mert ...
(A válasz folytatását megtalálod a rejtvényben.)

Vízszintes: 1. A válasz első része, 10. Egykerekes szállítóeszköz, 11. Angol Anna, 12. ...Mail, légiposta. 13. Iglu közepe, 14. Ipari, röviden, 15. József Attila költeménye, 17. Personal Computer (személyi számítógép), 18. Az érem két vége, 19. Római kettő, 20. Erre a helyre, 22. Csendes, 24. Az argon vegyjele, 25. Ezen a napon, 27. Bruce ..., kung-fu bajnok színész volt, 28. Végtag, 30. Mozog a föld, 32. Kétell, 33. Olajban van konzerválva, 35. Ennivaló.

Függőleges: 1. Alma..., Almati város régebbi neve, 2. Bűnügyi történet, 3. Fekete, törökül, 4. A végén forog!, 5. Tapad, 6. A sósav képlete, 7. Észéki autójelzés, 8. Központi égítést, 9. Ausztria és Norvégia, 14. Én, németül, 16. Orosz őrállomás volt, 18. Ennivaló, 19. A válasz második része, 21. Álmos anyja, 23. Rangjelző előtag, 24. Közel-keleti nép, 26. Belső hang!, 29. Az aljától is lejjebb, 30. Épületmaradvány, 31. Örökítőanyag, 34. Én, szerbül, 36. Egyes szám, második személy.

Skandináv rejtvény (15-2.)

A rejtvény kijelölt soraiban a képen látható magyar író nevét és néhány művének címét rejtettük el.

	DERESE- DIK A HAJA			TÜZELŐ- ANYAG KÉRDŐ- SZÓ	BIBLIAI BÁRKÁS	...ISTVÁN, VAJDA- SÁGI KÖLTŐ	PORTU- GÁLIA AUTÓ- JELE	ÉSZAK PIROSO- DIK AZ ALMA	ENNI- VALÓ EME	LITER SZÓTOL- DÁLEK	...TOLSZ- TOJ OROSZ ÍRÓ	
	AZ ÍRÓ EGYIK REGÉ- NYE										S	
	KIEJTETT BETŰ TONNA			OMEGA! SKÁLA- HANG			ERRE- FELE! RÓMAI 5		ÜDV. RÓMAI! TAMÁSI... ÍRÓ		A SUGÁR JELE APRÓ PÓK	
	AZ ÍRÓ MESE- KÖTETE RÓMAI 50		A TŐ FELE! AUTÓ- PÁLYA	RÓMAI 1 DÍSZES DRÁGA- JÓ		KELET AZ ÉLEN ÁLLÓ (O-O)	SORVÉGI VÍVOK KÜZDŐ- TERE	A BANK KÖZEPE! NORVÉ- GIA				
	BELGIUM MÉTER	A TEHÉN PÁRJA 3. HAT- VÁNY	NAP- SZAK ZORRO JELE	ÉRTÉK- ES KÁRTYA- LAP	FÉLÉVI! VÍZI ÁLLAT	DEHOGY!	HAL- FAJTA EMBER, ANGOLUL				KAVICS A VERS ELEJE ÉS VÉGE!	
	MAGYAR ÍRÓ				ABLAK- KERET! A TÉR KÖZEPÉ!	A MADA- RAK KI- RÁLYA KÁLIUM			TEJ- TERMÉK FÉL ÓTI!			SPANYOL AUTÓJEL
	KÉZIMUN- KÁZIK											
	AZ ÍRÓ REGÉ- NYE											

TARKA OLDAL

Szókihúzó

S	F	S	A	R	A	G	O	B
T	E	R	N	P	K	Z	Ú	S
E	L	É	Á	A	A	A	J	A
M	S	S	D	S	V	T	V	R
E	Ő	C	Z	J	I	N	I	A
R	H	A	E	A	L	E	D	N
I	E	P	B	B	L	Z	É	U
N	G	A	B	A	Ó	D	K	G
A	Y	L	O	P	O	T	K	A

Húzd ki az ábrából a lenti szavakat balról jobbra, jobbról, balra, fentről le, lentől fel, illetve átlósan oda-vissza. A megmaradt betűkből egy vajdasági város neve alakul ki.

APATIN	GUNARAS	TOPOLYA
BAJSA	KAVILLÓ	ÚJVIDÉK
BEZDÁN	ÓBECSE	ZENTA
BOGARAS	PACSÉR	
FELSŐHEGY	TEMERIN	

Rovásíró versenyen voltunk

Április 12-én a zentai Stevan Sremac Általános Iskola Emlékiskola Munkaegységében tartották meg a IX. Vajdasági Rovásíró Verseny döntőjét. A versenyen 14 alsós, 58 felsős és 11 középiskolás diák mérte össze tudását: hangos olvasásban és szövegátírásban (rovásról latin betűsre, majd latin betűs szövegről rovásírásra kellett átírni egy-egy szöveget). A vajdasági verseny főszervezője Sárosi Gabriella iskolaigazgató volt.

A doroszlói Petőfi Sándor Általános Iskolát Hegybeli Noémi, 3. osztályos, Balla Réka, 6. osztályos és Tallósi Anasztázia, 7. osztályos tanuló képviselte.

Hegybeli Noémi III. helyezést ért el az alsósok kategóriájában.

Brindza Ildikó

Anyanyelvi verseny Bácskerteszen

Április első hétvégéjén Kupuszinán/Bácskerteszen rendezték meg Zombor körzetének ideai anyanyelvi versenyét, melyen 4 község: Zombor, Apatin, Hódság és Kúla leg-sikeresebb diákjai képviselték iskolájukat. A 40 versenyző között a következő eredmény alakult ki:

- 5. osztály:** 1. Kiss Lenke (Bezdán) és Francia Fábián (Szilágyi)
2. Bauer Kira (Bezdán)
3. Sulc Dominika és Csíkos Enikő (Bácskertes), valamint Kámán Flóra (Gombos) és Lackó Nikol (Nemesmilitics).
- 6. osztály:** 1. Balla Réka (Doroszló)
2. Oláh Renáta (Zombor)

3. Molnár Márk (Gombos).
- 7. osztály:** 1. Brindza Mátyás (Doroszló)
2. Csíkos Gergő (Bácskertes)
3. Tari Eleonóra (Szilágyi) és Mandity Lídia (Telecska).
- 8. osztály:** 1. Tibor Antónia (Bezdán)
2. Hencsár Dorottya (Doroszló)
3. Dér Krisztina (Szilágyi) és Buják Judit (Bácskertes).

A díjazott 20 tanuló továbbjutott a május 23-án Szabadkán megrendezendő köztársasági szintű anyanyelvi versenyre, ahol büszkén képviselhetik majd a zombori körzetet.

Bauer Kira, 5. osztály, Testvériség-Egység iskola, Bezdán

A 4. c hírei

Ellátogatott hozzánk a Szabadkai Rádióból a Gyermekműsor szerkesztője, Szuzana, aki a harmadikosokkal és velünk beszélgetett.

– **Miskolci Helga** és **Spasić Nikola**

A hittanárnnóvel múzeumba mentünk. Nekem legjobban a régiséggrézleg tetszett. Sok érdekes porcelán és népviseleti öltözék volt. – **Fehér Noémi**

Osztályfőnöki órán húsvétra készültünk. Barikat készítettünk. Félbevágott fülpucolókat ovális alakú kartonra ragasztottunk fel. Sokat szenedtünk vele, mire elkészültek az állatkák, de megérte, mert nagyon szépek lettek. – **Nikolics Blanka** és **Dékány Máté**

Április 1-jén, a kinti tornaórán kosaraztunk. A lányok legyőzték a fiúkat 19:7 arányban. Hogy enyhítsünk a vereségen, óra után felköszöntöttük s egy-egy tollal ajándékoztuk meg őket, aminek nagyon megörültek. – **Kávai Rita**

4. c, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Matice srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság
Autonóm Tartomány
kormánya

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

BETHLEN GÁBOR
Alap

Szekeres László
Alapítvány

67 éves a Jó Pajtás
Vajdasági magyar gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvoda Mišića 1., Szerbia ■ A Kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Buzogány Kardos Julianna** ■ Állandó külmunkatársak: Bence Erika, Bori Mária, Farkas Ilona, Gyarmati Krisztina, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Tomán Mária ■ Telefon: +381/21/475-400-8 (csak telefon) ■ Kéziratokat és képeket nem őrünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon/fax: 021/557-304, e-mail: (csak lapterjesztési ügyekben) plasman@magyarszo.com ■ Dinárfolyószám: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ A nyomtatásért felel: **Berta Zoltán** igazgató ■ Jó Pajtás az interneten: <http://www.tippnet.rs/jopajtas> ■ jopajtas.szerk@magyarszo.com